

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202120

UNIVERSAL
LIBRARY

ಭಕ್ತಿ ವಿಜಯ ಕೋಶಸಂಖ್ಯೆ ೪

ಚಾರ್ ತೋ ಪಾಖ್ಯಾನ್ ತರಂಗಿಣಿ

ಪ್ರಥಮಕಲ್ಪೋಲ

ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದ ಆದಿಪರ್ವದ ಮೊದಲಿಂದ ತತ್ಪರ್ವಂತ
ಗರ್ತವಾದ ಆಸ್ತೀಕಪರ್ವದ ಕಡೆಯವರೆಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪ
ಟ್ಟಿರುವ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬಳಕೊಂಡಿರುವುದು

ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಕರ್ಣಾಟಪಂಡಿತರಾದ
ಮೈಸೂರು ನೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ
ವಿರಚಿತವಾದುದು

ಮತ್ತು ಇವರಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರೆಸ್,
ಮೈಸೂರು

೧೯೧೨

ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಕಾಪಿರೈಟ್

[ಬೆಲೆ ೦-೧೦-೦

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಹಾಭಾರತದ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಅನೇಕವಿಷಯಗಳಿಂದ ಅಗಾಧವಾದ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಬಂದುಕಡೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ಬಹುಪ್ರಯೋಜನವಾದೀತೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವೆನು.

ಇದು ಮೂಲಗ್ರಂಥವಾದ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಗುಣಜ್ಞರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

೧ ೫-೯೦೦

ಎಡಿಟರ್

ಮೈಸೂರ್ ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ತರಂಗ—

(ಗುರುಭಕ್ತಿ.)

ಪುಟ.

ಆರಾಣಿಕಾಂಚಾಲ್ಯ, ಉಪಮನ್ಯು, ವೈದ—ಎಂಬಿವರ ಮತ್ತು ಉತ್ತಂಕನ ೧
ಚರಿತ್ರೆ.

ಎರಡನೆಯ ತರಂಗ—

(ಮಹಾತ್ಮರು ಕಷ್ಟವುಂಟಾಗುವುದಾದರೂ ಸತ್ಯವನ್ನೇನುಡಿವರು.)

ಭೃಗುವಂಶಕಥನ ; ಪುಲೋಮಾಗ್ನಿಸಂವಾದ ; ಚ್ಯವಸೋತ್ತತಿ ; ಪುಲೋಮು ೧೯
ವಿನಾಶ ; ಅಗ್ನಿಗೆ ಭೃಗುವಿನಶಾಪ ; ಅಗ್ನಿಕೋಪದಿಂದ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು ;
ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಂತ್ವನಚನದಿಂದ ಅಗ್ನಿಸಂತೋಷ.

ಮೂರನೆಯ ತರಂಗ—

(ಸ್ತ್ರಿಯು ಜನವಿಯೋಗವು ದುಸ್ಸಹವಾದುದು.)

ರುರುಚರಿತ್ರೆ ; ಮೇನಕಾಪುತ್ರಿಯಾದ ಪ್ರಮದ್ವರೇಗಾ ರುರುವಿಗೂ ನಡೆದ ವಿವಾಹ ೨೬
ಪ್ರಸಂಗ ; ರುರು ದುಃಖಪಡುವುದು ; ದೇವದೂತನ ವಚನದಿಂದ ರುರು
ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಂ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮದ್ವರೇ ಬದುಕುವುದು
ಆಕೆಯೊಡನೆ ರುರುವಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಂಗ—

(ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು)

ರುರುದುಂಡುಭಸಂವಾದ ; ಡುಂಡುಭವೃತ್ತಾಂತ. ೩೦

ಐದನೆಯ ತರಂಗ—

(ಸಂತಾನಲಾಭದಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ.)

ಆಸ್ತೀಕಜರತ್ಕಾರುಗಳ ಆಖ್ಯಾನ ; ಜರತ್ಕಾರುವಿಗೂ ಆತನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಸಂ ೩೪
ವಾದ ; ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿಗೂ ಜರತ್ಕಾರುವಿಗೂ ವಿವಾಹ ; ಆಸ್ತೀಕೋತ್ತತಿ .....
ಜರತ್ಕಾರುವಿನ ಪಿತೃಗಳ ದುಃಖನಿವಾರಣ.

ಆರನೆಯ ತರಂಗ—

(ದುಡುಕಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯವಿಸ್ತಾಪ.)

ಕದ್ರುವಿಗೂ ವಿನತೆಗೂ ಕಶ್ಯಪರವೆಸೆಯಿಂದ ವರಲಾಭ ; ಕದ್ರುವಿಗೆ ಸರ್ಪೋ ೩೯
ತ್ತತಿ ; ವಿನತೆಗೆ ಅರುಣೋತ್ತತಿ ; ವಿನತೆಗೆ ಅರುಣನ ಶಾಪವು. ....

ಏಳನೆಯ ತರಂಗ—

(ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅನಿಷ್ಟಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ.)

ದೇವತೆಗಳು ಅವ್ಯತವಂ ಮೂಡಿಸಿದುದು. ೪೨

ಎಂಟನೆಯ ತರಂಗ—

(ದುಷ್ಟರಿಗೆ ತನಗೆತಾನೇ ಕೇಡುಂಟಾಗುವುದು.)

ಕದ್ಮೂವಿನತಿಯರ ಪಂತ ; ಕದ್ಮು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಶಾಪವಂಕುಡುವುದು ; ಬ್ರಹ್ಮನು ೫೦
 ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ವಿಷಹರವಿದ್ಯೆಯನೀವುದು.

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತರಂಗ—

(ಅಭ್ಯರ್ಥನೆಯಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರ ಪ್ರಸನ್ನತೆ.)

ಗರುಡೋತ್ಪತ್ತಿ ೫೪

ಹತ್ತನೆಯ ತರಂಗ—

(ಸಾಹಸಿಗಳಾದ ಸುವ್ರತರಿಂದ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣೆ)

ಗರುಡಚರಿತ್ರೆ. ೫೭

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ತರಂಗ—

(ಗುಣಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿ.)

ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳಂಪೇಳುವಿಕೆ ; ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರಪ್ರಾಪ್ತಿ ; ೮೬
 ಭೂಮಿಯಂ ಧಾರಣೆಮಾಡಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವಿಕೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ತರಂಗ—

(ಅಲ್ಪರ ಅಲ್ಪವಾದ ಆಲೋಚನೆ.)

ಸರ್ಪಗಳು ಮಾತೃ ಶಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಮಾಡುವಿಕೆ. ೯೦

ಹದಿನೊಂದನೆಯ ತರಂಗ—

(ವಿನೋಕಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಪರವಿಚಾರಸಂಗತವಾದ ಮಾತು.)

ಏಲಾಪತ್ರನಮಾತು ; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದದ ಮುಖದಿಂದ ೯೪
 ಆಸ್ತಿಕೋತ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪೇಳುವಿಕೆ ; ಏಲಾಪತ್ರನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವಾಸು
 ಕಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ಜರತ್ಕಾರುವಂ ರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಂಗ—

(ಮುಂದೆಬರುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದು.)

ಜರತ್ಕಾರುವೆಂಬ ಹೆಸರವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಂ ಹೇಳುವಿಕೆ ; ಶಾನಕನು ಸೌತಂಜಿಯಂಕುರಿತು ೯೬
 ಆಸ್ತಿಕನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ; ಪ್ರಸ್ತಾವದಿಂದ ಪರಿಕ್ಷಿತ್ತನ
 ಬೇಟೆಯಂ ನಿರವಿಸುವಿಕೆ ; ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತು ಶಮೀಕಮುನಿಯ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ
 ಸರ್ಪವಂ ಇಡುವಿಕೆ ; ಮುನಿಪುತ್ರನಾದ ಶೃಂಗಿಯದೇಸೆಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಿಗೆ
 ಶಾಪ ; ಶೃಂಗೀಶಮೀಕಸಂವಾದ ; ಶಮೀಕನು ಗೌರಮುಖನೆಂಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು
 ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಿನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ ; ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ
 ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ; ತಕ್ಷಕಕಾಶ್ಯಪಸಂವಾದ ; ತಕ್ಷಕನು ತಾನು ಕಚ್ಚಿದ
 ಅಲದಮರವನ್ನು ಉಜ್ಜಿವಿಸಿದ ಕಾಶ್ಯಪನಿಗೆ ಧನವಂ ಕೊಟ್ಟು ಆತನನ್ನು
 ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವಿಕೆ ; ತಕ್ಷಕನು ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತನ್ನು ಕಚ್ಚುವಿಕೆ ; ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತು

ವ್ಯುತ್ಪನ್ನವಾದೂ ಆತನ ನುಗನಾದ ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ,
ವಪುಷ್ಯವಾವಿವಾಹ.

ಹದಿನೈದನೆಯ ತರಂಗ—

(ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಸ್ಥಿತಿ ದರೂ
ಯಾವರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.)

ಮತ್ತೆ ಜರತ್ತಾರುಮಹರ್ಷಿಯ ವಿನಾಹಪ್ರಸ್ತಾವ ; ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿಯಾವ ೧೧೦
ಜರತ್ತಾರುಗೆ ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿ ; ತನ್ನ ಶಪಥನುಲ್ಲಂಘಿಸಿದುದರಿಂದ ಜರತ್ತಾ
ರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು.

ಹದಿನಾರನೆಯ ತರಂಗ—

(ಮಹಾತ್ಮರಮಾತು ಬೇರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.)

ವಾಸುಕಿಗೂ ಆತನ ತಂಗಿಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ; ಆಸ್ತೀಕನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ; ಆತನ ಹೆಸರ ೧೧೪
ನರ್ವಚನ.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ತರಂಗ—

(ಸಮರ್ಥನಾದ ವುತ್ರನು ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ತಿರಸ್ಕಾ
ರವಂ ಸೈರಿಸದೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡುವನು.)

ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಸರ್ವಯಾಗವಂ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವುದು ; ೧೧೬
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಂ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು ; ದೀಕ್ಷೆಯಂ
ವಹಿಸುವುದು.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ತರಂಗ—

(ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮಹಾಪತ್ನಿ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ
ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು.)

ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳು ಬೀಳುವುದು ; ಋತ್ವಿಕ್ವು ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ೧೧೯
ಹೇಳುವುದು ; ಇಂದ್ರನು ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಸಂತ್ಯೆಸುವುದು ; ವಾಸುಕಿಗೂ ಆತನ
ತಂಗಿಗೂ ಸಂವಾದ ; ಆಸ್ತೀಕನು ತನ್ನ ತಾಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ;
ವಾಸುಕಿ ಸಂತ್ಯೆಸುವುದು ; ಆಸ್ತೀಕನು ಸರ್ಪಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ;
ಆಸ್ತೀಕನು ಜನಮೇಜಯನ ಯಜ್ಞವಂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುದು ; ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ
ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಜನಮೇಜಯನು ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವುದು
ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳು ಕರೆವುದೂ ತಕ್ಷಕಸಹಿತನಾದ ಇಂದ್ರನು ಬರುವುದು ;
ಇಂದ್ರನು ಭಯದಿಂದ ಓಡುವುದೂ ; ತಕ್ಷಕನು ಅಗ್ನಿಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರು
ವುದು ; ಆಸ್ತೀಕನು ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿಯೊಡನೆ ವರವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದು
ಸರ್ಪಯಾಗದಿಲ್ಲಿ ಹುತಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿಸುವುದು ;
ಆಸ್ತೀಕನಿಗೆ ವರವಂ ಕೊಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿ ; ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ
ಆಸ್ತೀಕನಿಗೆ ಸರ್ಪಗಳದೇಸೆಯಿಂದ ವರಲಾಭ.

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಚಾರತೋಪಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿ

ಕುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಕ್ತಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ |
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ||
ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂಜೈವ ನರೋತ್ತಮಂ ||
ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋ ಜಯತುಮಿರಯೇತ್ ||

ಆ ದಿ ಪ ವ ನ .

ಮೊದಲನೆಯ ತರಂಗ .

ಗುರುಭಕ್ತಿ :- ಆರುಣಿಸಾಂಚಾಲ್ಯ, ಉಪಮನ್ಯು, ವೈದ-
ಎಂಬವರ ಸುತ್ತು ಉತ್ತಂಕನ ಚರಿತ್ರೆ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡು
ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಪೋದಧಾಸ್ಯನಿಂಬ ಬಟ್ಟು ಜಯಪ್ರಿಯಪ್ಪನು.
ಆತನಿಗೆ ಉಪಮನ್ಯು ಆರುಣಿಸಾಂಚಾಲ್ಯ ವೈದ-ಎಂಬ ಮೂವರು
ಮುಖ್ಯಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ಆತನು ಬಂದು ದಿವಸ ಆರುಣಿಸಾಂಚಾಲ್ಯನಿಂಬ
ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಗದ್ದಿಯ ನೀರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಬಾ; ಹೋಗು-
ಎಂದು ನುಡಿದು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಗುರುವಿನಿಂದ ಆದಿಷ್ಯನಾದ ಆ ಆರು
ಣಿಸಾಂಚಾಲ್ಯನು ಗದ್ದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಗದ್ದಿಯ ನೀರನ್ನಡ್ಡ
ಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನಾಗದೆ ಕ್ಲೇಶಪಟ್ಟು ಬಟ್ಟುತು ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾ
ಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು-ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂ
ಡನು. ಆತನು ಅಡ್ಡ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಗದ್ದಿಯ ನೀರು ಅಲ್ಲಿಯೇ
ನಿಂತಿತು.

ಬಳಕೆ ಬಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಪೋದಧಾಮ್ಯನು ಇತರರಾದ ಇಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಆರುಣಿಪಾಂಚಾಲ್ಯನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನು? -ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡನು. ಅವರು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು, ಪೂಜ್ಯರ! “ಗದ್ದೆಯ ನೀರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಬಾ; ಹೋಗು” ಎಂದು ತಾನೇ ಆತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ-ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಇಂತು ಶಿಷ್ಯರು ನುಡಿಯಲು, ಆಪೋದಧಾಮ್ಯನು ಅವನು ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗೋಣ ಬನ್ನಿ-ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ವತ್ಸನಾದ ಎಲೆ ಆರುಣಿಪಾಂಚಾಲ್ಯ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ ಬಾ-ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕರೆದನು.

ಅವನು ಆನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕ್ಷಣವೇ ಆ ಗದ್ದೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಗುರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ಪೂಜ್ಯರ! ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ತಡೆಯು ವುದಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ರೋಸ್ಕರ ಮಲಗಿದ್ದೆನು. ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಫಟ್ಟನೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದೆನು. ಮತ್ತೆನು ಕಾರ್ಯವು ಮಾಡತಕ್ಕದಿರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಆದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು-ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಗುರುವಂತೆಂದನು. “ವತ್ಸನೇ, ನೀನು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಉದ್ದಳನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದುದರಿಂದ ಉದ್ದಾಲಕನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಪಡೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುವೆ. ಮತ್ತು ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದುದರಿಂದ ಶ್ರೇಯೋವಂತನಾಗಿ ಬಾಳುವೆ. ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ವೇದಗಳೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಬರುವುವು.”

ಇಂತು ಆರುಣಿಪಾಂಚಾಲ್ಯನು ಗುರುವಿನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಬಳಕೆ ಆಪೋದಧಾಮ್ಯನು ಉಪಮನ್ಯುವೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ವತ್ಸಾ ಉಪಮನ್ಯೂ, ನಮ್ಮ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಾಯ

ಬೇಕು. ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಹಗಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೋರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುವುದೂ ಗುರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪರಿಪುಷ್ಪವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು, ಅದಾವವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಇಂತು ದೇಹಪುಷ್ಪಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆ? -- ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲು, ಭಿಕ್ಷಾಟನವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಇಂತಿರುವೆನು-ಎಂದು ಅವನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುವು-ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ನನಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡದೆ ನೀನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡೆ? -- ಎನಲು, ಶಿಷ್ಯನು ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ-ಎಂದು ನುಡಿದು ಭಿಕ್ಷಾಟನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದನ್ನು ಗುರುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಗುರುವು ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮತ್ತೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುವುದೂ ಗುರುವಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಆತನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗಲೂ ದೇಹಪುಷ್ಪಿಯುಳ್ಳ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುವು, ವತ್ಸ ಉಪಮನ್ಯೂ, ನೀನು ತಂದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಆದರೂ ಈಗ ಏತರಿಂದ ನೀನು ಪುಷ್ಪಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆ? -- ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡನು.

ಅದಕ್ಕವನು ಪೂಜ್ಯರೆ, ಮೊದಲು ತಂದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ತಮಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಎರಡನೆಯಾವೃತ್ತಿ ತರುವ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ನಾನು ಭುಂಜಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು-ಎನಲು, ಇಂತು ಎರಡಾವೃತ್ತಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ನ್ಯಾಯವಾದುದಲ್ಲ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನೆನಿಸುವೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಕೂಡದು-ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಶಿಷ್ಯನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಮೊದಲಂತೆ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಾಡು, ಗುರುವಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು.

ಗುರುಗಳು ನಿವೇದಿಸಿದಂತೆ, ಭಿಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಿನ್ನುವೆ, ಮತ್ತೆ ಭಿಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಹೋಗದೆ, ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ, ನೋರೆಯನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಎಂದಾದರೂ ಬಹುವಾಗಿ ಹಸಿವುಂಟಾದಾಗ: ಎಷ್ಟು ದೇಹಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅಂತು: ಕಹಿಯಾಗಿಯೂ ಕಟುವಾಗಿಯೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಎಕ್ಕದೇಹಗಳನ್ನು ತಿಂದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಔಷ್ಣ್ಯವುಂಟಾಗಲು, ದೃಷ್ಟಿಹೀನನಾಗಿ ಕುರುಡನಾದನು. ಹಾಗೆ ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದರೂ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಂದು ದಿವಸ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು.

ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯವಾದರೂ ಉಪಮನ್ಯು ಮನೆಗೆ ಬಾರದಿರಲು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು-ಉಪಮನ್ಯುವನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಮಾಡಿದೆನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ದಿಟವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಾಯಂಕಾಲವಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಈಗ ಹುಡುಕಬೇಕು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವರೊಡನೆ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಿ-ವತ್ಸಾ ಉಪಮನ್ಯೂ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ? ಬಾ-ಎಂದು ಕೂಗಿಕರೆದನು.

ಅವನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ-ನಾನು ಈ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವೆನು -ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಉತ್ತರಹೊಡಲು, ಅದೆಂತು ನೀನು ಈ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ-ಎಂದು ಆತನು ಬೆಸಗೊಂಡನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಮನು-ಎಕ್ಕದೇಹಗಳನ್ನು ತಿಂದುದರಿಂದ ಕುರುಡನಾದೆನು. ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಈ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆನು-ಎನಲು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು-ವತ್ಸಾ! ನೀನು ದೇವವೈದ್ಯರಾದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಿಸು. ಅವರು ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವರು--ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಉಪಮನ್ಯುವು ಗುರುವಿನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ: ಮೇಡುಯಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ, ಎಲೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳರಾ? ಗುಣಾಧ್ಯರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕುರುಡನಾಗಿ ಈ ದುರ್ಗಮವಾದ ಕೂಪ

ದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕಿರುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಸಲಹುವುದು—ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಆತನ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—ಎಲೆ ಉಪಮನ್ಯುವೆ! ನಾವು ಸುಪ್ರೀತರಾದೆವು. ಈ ಕಾಜ್ಜಾಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವು. ತೆಗೆದುಕೊಂಡುತಿನ್ನು—ಎಂದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಮನ್ಯುವು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು—ಮಹನೀಯರಿರಾ! ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸದೆ ತಿನ್ನಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ—ಎನಲು, ಅದಕ್ಕಾವರು ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಗುರುವಿನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಾವು ಆತನಿಗೆ ಕಾಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು. ಆತನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ನಿವೇದಿಸದೆಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ನಿನ್ನ ಗುರು ಮಾಡಿದಂತೆ ನೀನೂ ಮಾಡು—ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕಾತನು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಅಂತು ಮಾಡಿದರೂ ನಾನು ಈ ಕಾಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸದೆ ತನ್ನ ಲೊಪ್ಪೆನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು—ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ಆತನ ನುಡಿಯು ಕೇಳಿ, ಎಲೆ ಉಪಮನ್ಯು! ನಿನ್ನ ಈ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ನಾವು ಮೆಚ್ಚಿದೆವು. ನಿನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಲ್ಲುಗಳಾದುವು. ನಿನಗೆ ಚಿನ್ನದ ಹಲ್ಲುಗಳಾಗುವುವು. ಮೊದಲಂತೆ ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಬರುವುವು. ಅಧಿಕವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುವುದು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ಉಪಮನ್ಯುವು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಿಸಿದನು.

ಗುರುವು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಉಪಮನ್ಯುವೆ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀನು ಶ್ರೇಯೋವಂತನಾಗಿ ಬಾಳುವೆ. ನಿನಗೆ ಸಕಲವೇದಗಳೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಬುದ್ಧಿಗೋಚರಗಳಾಗುವುವು—ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ಆ ವ್ರತಮನ್ಯುವಿನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪರಿಕ್ಷಿಸಿದುದಾಯಿತು.

ಆ ಆವೋದಧಾಪ್ಯನು ತನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೈದನಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೈವೈದನೇ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಪುನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು. ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದು-ಎನಲು, ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಗುರುವಿನ ಪುನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತ ಬಹುಕಾಲ ಗುರುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನಿತ್ಯವೂ ಎತ್ತಿನಂತೆ ಭಾರಗಳನ್ನು ಹೊರುತ್ತ ತೀತೋಷ್ಣಗಳ ಮತ್ತು ಹಸಿವುಬಾಯಾರಿಕೆಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಯಾವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಕೂಲನಾಗಿರದೆ ಕೇವಲಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ- ಆಸಕ್ತನಾಗಿರಲು ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುರುವು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.

ಅವನು ಗುರುಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಇಂತಿಂದು ವೈದನ ಗುರುಭಕ್ತಿಪರಿಚ್ಛೇದನನ್ನೂ ಪಡೆದನು.

ಬಳಿಕ ವೈದನು ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಪುನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೂ ಮೂವರು ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ತಾನು ಬಹುಕಾಲ ಗುರುಕಾಲವಾಸಮಾಡಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದ ಆತನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕ್ಲೇಶಪಡಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಯಾವದೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬಳಿಕ ಬಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯರಾಜನೂ ಪಾಷ್ಯರಾಜನೂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನಾದ ವೈದನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ನೀವು ನಮಗೆ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ವೈದನು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಯಾಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಉತ್ತಂಕನಂಬ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಲೆ ವತ್ಸನೇ, ನಮ್ಮ ಪುನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಲೋಪವನ್ನು ಹೊಂದದಂತೆ ನೀನು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು.

ಬಳಕೆ ಗುರುತಿಸುವೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ಉತ್ತಂಕನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸೆರವೇರಿಸುತ್ತ ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅಂತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಉತ್ತಂಕನನ್ನು ಕರೆದು, ಆ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು-ಅಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಯು ಚುತುವುತಿಯಾಗಿರುವಳು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಊರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಚುತುವುತಿಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದೋ ಅಂತು ನೀನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಕೆ ವ್ಯಸನಪಡುವಳು - ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಉತ್ತಂಕನು ಆಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕುರಿತು-ಹೆಂಗಸರ ಮಾತಿ ನಿಂದಾನಾನು ಈ ಯಕಾಠ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು. ಅಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗುರುಗಳು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಮಾಡಿಲ್ಲ- ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಂ ನುಡಿದನು.

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾಗುವುದೂ ಗುರುವು ಪರಸ್ಥಳದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಶಿಷ್ಯನ ನಡವಳಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. ಅವನನ್ನು ಕರೆದು-ವತ್ಸನಾದ ಉತ್ತಂಕನ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೇ ನಂ ಮಾಡಲಿ? ನೀನು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ನನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಂ ಮಾಡಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅತಿಶಯಿತವಾದ ಪ್ರೀತಿಯು ಪರಸ್ಪರವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹರಸುವೆನು. ನೀನು ಸಕಲೇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆವನಾಗು. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊರಡು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಉತ್ತಂಕನು ಗುರುವಿನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪ್ರಾಜ್ಞರೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಅದಾವಪ್ರಿಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ? "ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ನುಡಿಯುವನೋ, ಯಾವನು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವನೋ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಷಡೆಯುವನು." ಎಂದು ನುಡಿಯುವರು. ನಾನು ತಮ್ಮಿಂಪ ಅನುಜ್ಞಾತನಾಗಿ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದು ಗುರುಧನವನ್ನು ತಂದೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು-ವತ್ಸ ಉತ್ತಂಕ, ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರು-ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಂ ನುಡಿದನು.

ಆವೃತ್ತಂಕನು ಮತ್ತೊಂದುದಿವಸ ಗುರುವನ್ನು ಕುರಿತು ಪೂಜ್ಯರೆ ! ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯೇನನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಿ ? ಆಪ್ತನೆಯಾಗಬೇಕು-ಎನಲು, ಗುರು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆ ವತ್ಸ ಉತ್ತಂಕ ! ನೀನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವೆನೆಂದು ಬಹುವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೋಗು ; ಏನನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲೆಂದು ನಿನ್ನ ಈಯುಪಾಧ್ಯಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ಇವಳು ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳುವಳೋ ಅದನ್ನು ತಂದುಕೊಡು-ಎಂದು ಉತ್ತರವೆಂದು ನುಡಿದನು.

ಉತ್ತಂಕನು ಇಂತು ಗುರುವಿನಿಂದ ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಾನಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನೈದಿ-ತಾಯೆ ! ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳು ಅನುಜ್ಞೆಯಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಂ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಅನ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗಲವೇಕ್ಷಿಸುವೆನು. ಅದರಿಂದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯೇನಂ ತಂದುಕೊಡಲಿ ? ನೀವು ಇದಂ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಲು, ಅವಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಅವನಂ ಕುರಿತು-ಪೌಷ್ಯರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ಆತನ ರಾಣಿಯ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಇದಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯದಿನದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದೊಂದು ವ್ರತವು ನಡೆಯತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಆ ಕುಂಡಲಗಳೆರಡನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಡಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಅದಂ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಇಂತೆಸಗುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೇತರಿಂದುಂಟಾಗುವುದು ?-ಎಂದು ಉತ್ತರವನಿತ್ತಳು.

ಆವೃತ್ತಂಕನು ಆವೃಪಾಧ್ಯಾಯಿಯ ನುಡಿಯಂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆಯುತ್ತ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಒಂದು ವೃಷಭವನ್ನೂ ಆ ವೃಷಭವನ್ನೇರಿದ ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನೂ ಕಂಡನು.

ಆ ಪುರುಷನು ಉತ್ತಂಕನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಉತ್ತಂಕನೆ ! ನೀನು ಈ ವ್ಯಷಭದ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಉತ್ತಂಕನು ಇಚ್ಛೆ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಆ ಪುರುಷನು ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು-ಉತ್ತಂಕ ! ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಡ. ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ಗುರುವೂ ಭಕ್ಷಿಸಿರುವನು-ಎಂದನು.

ಉತ್ತಂಕನು ಆಗಲೆಂದು ಆಗ ವ್ಯಷಭದ ಸಗಣೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಗಂಜಲವನ್ನೂ ಕುಡಿದು ಸೀರಿಯ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡೆಂದ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಪೌಷ್ಪರಾಜನ ಅರಮನೆಯಂ ಸೇರಿ, ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆತನನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಹರಸಿ, -ಎಲೆ ಮಹಾರಾಜನೆ ! ನಾನು ಯಾಚಕನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ರಾಯನು ಅಭಿವಂದಿಸಿ, ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಪೌಷ್ಪನೆಂಬ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು ?-ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಂಕನು-ಗುರುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ ರಾಣಿಯ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನೀನು ಕೊಡಬೇಕು-ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ರಾಜನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾಣಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದೆನಲು, ಉತ್ತಂಕನು ಆ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಅಂತಃಪುರವನ್ನೈದಿ ಅಲ್ಲಿ ಆರಾಣಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮತ್ತೆ ಪೌಷ್ಪನಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅಯ್ಯಾ ರಾಜನೆ ! ನೀನು ಸುಳ್ಯಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ರಾಣಿವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಇಲ್ಲ. ಆಕೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಪೌಷ್ಪನು ಉತ್ತಂಕನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಆಲೋಚಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು, ಪೂಜ್ಯರೆ ತಾವು ಎಂಜಲುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಿರಿ. ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಸ್ತುರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅಶುಚಿಯಾದ ಎಂಜಲಿರಲು, ಆ ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಕೆ ಅಶುಚಿಯಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರೆಯಾಗಳು-ಎನಲು, ಉತ್ತಂಕನು ನನೆದು,

ಅಹುದು; ನಾನು ತಿಂದು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎದ್ದು ಬಂದೆನು-ಎಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜನು-ನೀವು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎದ್ದುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈಗ ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇಗ ಬನ್ನಿ-ಎಂದನು.

ಉತ್ತಂಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನೂ ಬಾಯನ್ನೂ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಬಿಸಿದಿಲ್ಲದ ಮನೋಹರವಾದ ನೀರಿಂದ ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಮೂರುವೃತ್ತಿ ಅಚಮನವಂ ಮಾಡಿ, ಎರಡಾವೃತ್ತಿ ನೀರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಬರಸಿಕೊಂಡು ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

ಆಕೆ ಉತ್ತಂಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಡನೆಯೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನವಂ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂಜ್ಯರೆ? ತಮಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೇ? ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು? ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಉತ್ತಂಕನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಗುರುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕುಂಡಲ ಯಾಚನೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಕೊಡಬೇಕು-ಎಂದನು.

ಆಕೆ ಆವೃತ್ತಂಕನ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಭಾವವಂ ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡು ಈತನು ತಕ್ಕ ಪಾತ್ರವು; ಈತನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾಗದು-ಎಂದು ಬಗೆದು ಆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಪೂಜ್ಯರೆ! ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ತಕ್ಷಕನು ಈ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ತಾವು ಜಾಗರೂಕರಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು-ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು-ದೇವಿ! ನೀನು ಬಹುಸುಖದಿಂದಿರು. ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ತಕ್ಷಕನು ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರನು-ಎಂದು ನುಡಿದು, ಪೌಷ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಪೌಷ್ಯನೇ! ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು-ಎಂದನು.

ಆ ರಾಯನು ಆವೃತ್ತಂಕನನ್ನು ಕುರಿತು-ಪುಜ್ಯರೆ ! ಬಹುದಿವ ಸಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾತ್ರವೊದವಿತು. ನೀವು ಗುಣಶಾಲಿಗಳಾದ ಅತಿಥಿಗಳನಿಸಿರುವಿರಿ. ಆದಕಾರಣ ಈಗ ಶ್ರಾದ್ಧವಂ ಮಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು. ನೀವು ಕ್ಷಣವಂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು-ಎನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಂಕನು ಕ್ಷಣವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಇರುವೆನು. ಈಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಂಭಾರಗಳಿಂದಲೇ ಪಾಕವಂ ಸಜ್ಜಗೊಳಿಸಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲೆ ಭೋಜನವಂ ಮಾಡಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆರಾಯನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸದ್ಯಸಿದ್ಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ ಉತ್ತಂಕನು ಕೂದಲಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ತಣ್ಣಿ ತಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಇದು ಅಶುಚಿಯಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು-ಅಶುಚಿಯಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನನಗೆ ಬಡಿಸಿದುದರಿಂದ ನೀನು ಕುರುಡನಾಗುವೆ-ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತನು.

ರಾಯನು ಆವೃತ್ತಂಕನನ್ನು ಕುರಿತು-ಸಿರೋಷವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ದೂಷಿಸಿದುದರಿಂದ ನೀವು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದವರಾಗಿ-ಎಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಂಕನು ಆರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು-ಅಶುಚಿಯಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಸಿ ನನಗೆ ನೀನು ಪ್ರತಿಶಾಪವಂ ಕೊಡುವುದು ಯಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ನೀನು ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡು-ಎನಲು, ರಾಯನು ಆ ಅಶುಚಿಯಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಿಚ್ಚಿದ ಕುರುಳುಗಳುಳ್ಳ ಹೆಂಗಸಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಈಯನ್ನವು ಕೂದಲಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಮತ್ತು ತಣ್ಣಾಗಿರುವುದು; ಅದರಿಂದ ಇದು ಅಶುಚಿಯಾದುದು-ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಆವೃತ್ತಂಕಮುನಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು-ನನ್ನಮಾತು ಸುಸ್ಮಾಗದು. ನೀನು ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದು ತೀರ್ಥದಲ್ಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಂ ಪಡೆಯುವೆ. ನನಗೂ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವು ಸಿದ್ಧಸಲಾರದು-ಎಂದನು.

ಪೌಷ್ಪನು ಉತ್ತಂಕನಂ ಕುರಿತು-ನಾನು ಶಾಪವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲು ಶಕ್ತನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೋಪವು ಇನ್ನೂ ಉಪಶಾಂತಿಯಂ

ಹೊಂದದೆ ಇದೆ. ಮತ್ತು ಇದಂ ನೀವು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಏನನೆಂದರೆ:-
 “ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೃದಯವು ಬೆಣ್ಣೆಯಂತಿರುವುದು. ಆತನ ನುಡಿ
 ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ಖಡ್ಗದಂತಿರುವುದು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಇದು
 ಎರಡೂ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುವುದು. ನುಡಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆಯೂ
 ಹೃದಯವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗದಂತೆಯೂ ಇರುವುದು.” ಅದರಿಂದ
 ಇಂತು ನಾನು ತೀಕ್ಷ್ಣಹೃದಯನಾದಕಾರಣ ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ
 ಶಾಪವನ್ನು ಬೇರೆಸೂಡಲಾರೆನು. ಇನ್ನು ನೀವು ಹೊರಡಿ-ಎಂದನು.

ಉತ್ತಂಕನು ಆರಾಯನನುಡಿಯಂಕಳೇ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ನೀ
 ನು ಅನ್ನವಂ ಅಶುಚಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಬಳಿಕ “ಮುನ್ನಿಸಬೇಕು”
 ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. “ನಿರೋಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ದೂ
 ಷಿಸಿದುದರಿಂದ ನೀವು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ” ಎಂದು ಮೊದಲೇ ನೀ
 ನು ಹೇಳಿರುವೆ. ಅನ್ನವು ದೋಷಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ
 ಶಾಪವು ನನ್ನನ್ನು ತಾಗದು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡು
 ವೆನು ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ
 ಹೊರಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲೂ ಕಾಣದೆಯೂ
 ಬರುತ್ತಿರುವ ದಿಗಂಬರನಾದ ಬುಬ್ಬ ಅವಧೂತನನ್ನು ನೋಡಿದನು.
 ಬಳಿಕ ಆಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟು ಸೀರಿಗೋ
 ಸ್ವರ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆ ಅವಧೂತನು ಥಟ್ಟನೆ ಸಮೀ
 ಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಕುಂಡಲಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿದನು.
 ಉತ್ತಂಕನು ಉದಕದಿಂದ ಕೈಕಾಲ್ಗಳಂ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಆಚಮ
 ನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಸಿಯಮುಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ದೇವತೆಗಳ
 ಗೂ ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವಂಮಾಡಿ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಅವನ
 ಬೆನ್ನಂಟೆ ನಡೆದನು. ಅವಧೂತನು ಕೇವಲಸಮೀಪಸ್ಥನಾಗುವುದೂ
 ಅವನಂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನು ಆ
 ರೂಪವಂ ಬಿಟ್ಟು ತಕ್ಷಕರೂಪವಂ ತಾಳಿ ಥಟ್ಟನೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ತೆರೆದ
 ಮಹಾಬಿಲವಂ ಹೊಕ್ಕು ನಾಗಲೋಕವಸ್ಥೆದಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಂ ಸೇರಿ
 ದನು.

ಬಳಕೆ ಉತ್ತಂಕನು ಆರಾಜ್ಞೆಯನುಡಿಯಂ ನೆನೆದು ಆತಕ್ಷಕನಂ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟು ಆಬಿಲವನ್ನು ದಂಡದಿಂದ ತೋಡಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಲೇಶಪಡುತಿರುವ ಆತನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ನೋಡಿ-ಹೋಗು ; ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸಾಹಾಯ್ಯವಂ ಮಾಡು-ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ವಜ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಕೆ ವಜ್ರಾಯುಧವು ಬಂದು ಆದಂಡದಲ್ಲಿ ಅನುಪ್ರವೇಶವಂ ಮಾಡಿ ಆಬಿಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು.

ಉತ್ತಂಕನು ಅದೇ ಬಿಲದಿಂದ ಆ ತಕ್ಷಕನ ದಾರಿಯಂ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟು ಅವಧಿಯಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ, ಬಹುಸಿದ್ಧವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ, ಅತ್ಯುನ್ನತವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ಆದ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾಗಲೋಕವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಗಂಗಳಂ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದನು. ಅಂತು ಮಹಾಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದರೂ ಆ ಕುಂಡಲಗಳು ದೊರೆಯದಿರಲು ಅತ್ಯಂತಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯುತ್ತಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರನ್ನೂ ಆಮಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರಿದೂ ಬಿಳಿದೂ ಆದ ನೋಲ್ಕನ್ನೂ ಆರುಮಂದಿಕುಸೂರರಿಂದ ತಿರುಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಹಸ್ತರಡು ಅಂಚುಗಳುಳ್ಳ ಚಕ್ರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟ ಪುರುಷನನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಬಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಅಪರೇಲ್ವರನ್ನೂ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದನು.

ಬಳಕೆ ಆ ಪುರುಷನು ಉತ್ತಂಕನನ್ನು ಕುರಿತು-ನಿನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೇನು ? ಅದಂ ಸಲಿಸುವೆನು-ಎನಲು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಂಕನು-ಸರ್ಪಗಳು ನನ್ನ ವಶಗಳಾಗಬೇಕು-ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಪುರುಷನು-ಈ ಕುದುರೆಯ ಅಪಾನದಲ್ಲಿ ಊದು-ಎಂದನು. ಉತ್ತಂಕನು ಊದಿದನು. ಆ ಕುದುರೆಯ ಎಲ್ಲಾಂಧ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಗೆಗೊಡಿದ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹೊರಟು ಎರಗಿದುವು. ಆ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ನಾಗಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ

ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬಳಕೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆ
ಭಯದಿಂದ ಕಳವಳಿಸಿ ಆ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಥಟ್ಟನೆ
ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದು ಉತ್ತಂಕನನ್ನು ಕುರಿತು-ನೀನು ಈ
ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ.

ಉತ್ತಂಕನು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಗುರು
ನಿನ್ನಿ ಯ ಪುಣ್ಯವ್ರತವು ಇಂದು ; ನಾನಾದರೋ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ
ಬಂದಿರುವೆನು ; ಎಂತು ಮಾಡಲಿ ?-ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ
ಪುರುಷನು-ಉತ್ತಂಕನೇ ! ನೀನು ಈ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರು ; ಇದು
ಬಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುವಿನ ಮನೆಗೆ ಬಯ್ಯುವೆ-
ಎಂದನು. ಉತ್ತಂಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಆಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ
ಹೊರಟು ಉಪಾಧ್ಯಾಯಗೃಹವಂ ಸೇರಿದನು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿಯು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕುರುಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳು
ತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಉತ್ತಂಕನು ಬಗಲಿಲ್ಲನೆಂದು ತಾಪವಂ ಕೊಡ
ಲು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಂಕನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ
ಮನೆಯಂ ಹೊಕ್ಕು ಉಪಾಧ್ಯಾಯಾನಿಯನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಆಕುಂಡಲ
ಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು.

ಆಕೆ ಉತ್ತಂಕನನ್ನು ಕುರಿತು-ಉತ್ತಂಕ ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ
ತಕ್ಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ವತ್ಸ ! ನೀನು ಸುಖದಿಂ ಬಂದೆಯಾ ? ಈಗ
ನೀನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಕೋಪಗೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು ತಾಪವನ್ನು ಕೊಡು
ತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬದವಿರುವುದು. ನೀನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೊಂದು-ಎಂದು ಹರಸಿದಳು.

ಬಳಕೆ ಉತ್ತಂಕನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು.
ಆವುಪಾಧ್ಯಾಯನು-ವತ್ಸ ! ಉತ್ತಂಕ ! ಸುಖದಿಂ ಬಂದೆಯಾ ?
ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ವಿಲಂಬವಂ ಮಾಡಿದೆ ?-ಎನಲು, ಉತ್ತಂಕನು ಉಪಾ
ಧ್ಯಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು-ಶೂನ್ಯರೆ ! ಈ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ
ರಾಜನಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ನಾಗ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯು

ತಿದ್ದಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಆನುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕರಿದೂ ಬಿಳಿದೂ ಆದ ನೂಲುಗಳಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹೆನ್ನೆರಡು ಅಂಚು ಗಳುಳ್ಳ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಏನದು? ಅದನ್ನು ಆರುಮಂದಿ ಕುಮಾರರು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅದೂ ಏನು? ಬಬ್ಬ ಪುರುಷ ನನ್ನೂ ಕಂಡೆನು. ಆತನೂ ಯಾರು? ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಬಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಕಂಡೆನು. ಅದಾವುದು? ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಬಂದು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಅದನ್ನು ಬಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಹತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿ 'ಉತ್ತಂಕ! ಈ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು; ನಿನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಭಕ್ಷಿಸಿರುವನು—ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ನಾನು ಆತನ ಮಾತಿನಿಂದ ಆ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಗಣೆಯನ್ನು ತಿಂದೆನು. ಆತನೂ ಯಾರು? ಅದೆಲ್ಲವೂ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಮ್ಮಿಂದ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು—ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಆವೃತವಾದವನು ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು—ಉತ್ತಂಕ! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಧಾತೃವಿಧಾತೃಗಳು. ಕರಿದೂ ಬಿಳಿದೂ ಆದ ಆನೂಗಳು ಇರುಳು ಹಗಲು. ಆರುಮಂದಿ ಕುಮಾರರಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಹೆನ್ನೆರಡು ಅಂಚುಗಳುಳ್ಳ ಚಕ್ರವು ಯಾವುದುಂಬೋ ಅದು ಸಂವತ್ಸರವು. ಆ ಹೆನ್ನೆರಡು ಅಂಚುಗಳು ತಿಂಗಳುಗಳು. ಆ ಕುಮಾರರು ಆರುಮತುಗಳು. ಆವೃತವನು ಪರ್ಜನ್ಯನು. ಆ ಕುದುರೆ ಅಗ್ನಿ. ನೀನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕಂಡೆಯೋ ಅದು ಗಜಾಭಿಪತಿಯಾದ ಐರಾವತವು. ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷನು ಇಂದ್ರನು. ನೀನು ಭಕ್ಷಿಸಿದ ಆ ಸಗಣೆಯು ಅಮೃತ. ಅದರಿಂದಲ್ಲವೆ? ನೀನು ಆ ಸರ್ಪನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಲಯವಂ ಹೊದದೆ ಇದ್ದುದು. ಭಗವಂತನಾದ ಆಯಿಂದ್ರನು ನನ್ನ ಸಖನು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಯೆಯಿಂದ ಇಂತು ಅನುಗ್ರಹವಂ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಬಂದೆ. ಎಲೆ ಸಾವ್ಯವೆ! ಅನುಜ್ಞೆಯಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡು—ಎನಲು, ಷಡ್ಗಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನ

ನಾದ ಉತ್ತಂಕನು ಅಂತು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಂದ ಅನುಜ್ಞಾತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಕ್ಷಕನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೊರಟು ಆಸಪ್ಪಣವಂ ಸೇರಿ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕಶಿಲಾನಗರದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯಹೊಂದದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ವನೂ ಮಹಾವಿಜಯವುಳ್ಳವನೂ ಎನಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಜನಮೇಜಯ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಮೊದಲು ಜಯಾ ಲೀರ್ವಾದಗಳನ್ನುಮೂಡಿ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಶಬ್ದಬಂಧುರವಾದ ನುಡಿಯಿಂದ 'ಎಲೆ ಮಹಾರಾಜನೆ ! ಮೂಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವು ಬೇರೆಯಿರುವಾಗ ನೀನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿರುವನಂತೆ ಇನ್ನಾವು ದನ್ನೋ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ' ಎನಲು, ಜನಮೇಜಯನು ಆತನನ್ನು ತಕ್ಕಂತೆ ಪೂಜಿಸಿ-ಎಲೆ ಪೂಜ್ಯರೆ! ನನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತ ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಛಾತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಸಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವೇನಾದರೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದರೆ ಅಸ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕು-ಎದನು.

ಇಂತು ಮಹಾರಾಜನಾದ ಜನಮೇಜಯನು ನುಡಿಯಲು, ಭಾಗ್ಯವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಉತ್ತಂಕನು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾರಾಜನೆ ! ನಿನ್ನದಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ನೀನು ಮಾಡು. ಅದೇನೆಂದರೆ:- ಯಾವನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದನೋ ದುರಾತ್ಮನಾದ ತಕ್ಷಕನೆಂಬ ಆ ಸರ್ಪಪತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡು. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಈಗ ಸಮಯವಾಗಿದೆ-ಎಂದು ತಿಳವೆನು. ಆಮದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡು. ಅನಪರಾಧನಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಆ ದುರಾತ್ಮನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ವಜ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಬಲದಿಂದಲೂ ದರ್ಪದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಸರ್ಪಾಧಮನಾದ ಆ ಪಾಪಿ ತಕ್ಷಕನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಅಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು.

ರಾಜರ್ಷಿವಂಶಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನೂ ಮಹಾರಾಜನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ವಿಷಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾಶ್ಯಪನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರಲು, ಆ ಪಾಪಿ ತಕ್ಷಕನು ಅದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿದನು.

ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಪಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೋಮ ಮಾಡುವುದು ತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ಎಲೆ ಮಹಾರಾಜನೆ! ಸರ್ಪಯಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮಾಡು. ನೀನು ಇಂತು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಅತಿಶಯಿತನಾದ ನನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನೂ ನೀನು ನೆರವೇರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಎಲೆ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾರಾಜನೆ! ಆ ದುರಾತ್ಮನಾದ ತಕ್ಷಕನು ನಾನು ಗುರುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು—ಎಂದನು.

ರಾಯನು ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಕ್ಷಕನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರದೀಪ್ತನಾದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಉತ್ತಂಕನುಡಿಯೆಂಬ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯುಂ ಉತ್ತಂಕನ ಮುಖದಿಂದ ಯಾವಾಗ ಕೇಳದನೋ ಆಗಲೇ ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮನದಲ್ಲೆ ದುಗುಡಂಬಡುತ್ತ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸದ್ಗತಿಯುಂ ಕುರಿತು ಉತ್ತಂಕಮುನಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳಂ ಬೆಸಗೊಂಡನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಮೊದಲನೆಯತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಎರಡನೆಯ ತರಂಗ.

(ಮಹನೀಯರು ಕಷ್ಟವುಂಟಾಗುವುದಾದರೂ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿದವರು)

ಭೃಗುವಂಶಕಥನ, ಪುಲೋನಾಗ್ನಿಸಂವಾದ, ಚ್ಯವನೀತ್ವತ್ತಿ, ಪುಲೋನು ವಿನಾಶ, ಅಗ್ನಿಗೆ ಭೃಗುವಿನ ಶಾಪ, ಅಗ್ನಿ ಕೋಪದಿಂದ ಆಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಂತ್ವವಚನದಿಂದ ಅಗ್ನಿಸಂತೋಷ.

ಶಾಕಮಹರ್ಷಿ ಸಾತಿಪಾರಾಣಿಕನನ್ನು ಕುರಿತು--

ಅಯ್ಯಾ ಸೂತಮುನಿಪುತ್ರನೆ ! ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಪುರಾಣವನ್ನೂ ಓದಿದವನಾಗಿರುವೆ. ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಾರತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿರುವೆ. ಹಿಂದೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಆದಿವಂಶಗಳನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿರುವೆವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾತನವಾದ ಭಾರ್ಗವವಂಶವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವೀಕ್ಷಿಸುವೆವು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನೀನು ನಿರೂಪಿಸು. ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವೆವು-ಎನಲು, ಸಾತಿ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಭೃಗುನಂದನನೆ ! ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಭೂಸುರೋತ್ತಮರಿಂದ ಯಾವುದೂ ಹಿಂದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೋ ಅವೈಶಂಪಾಯನಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಯಾವುದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೋ ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿರುವೆನೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ; ಆಲಿಸು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭೃಗುವಂಶವು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು. ಪುರಾತನವಾದ ಈ ಭೃಗುವಂಶವನ್ನು ಪುರಾಣದ ಉಪೋದ್ಭೂತದೊಡನೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೇಳುವೆನು. ಷಡ್ಗಣೈಶ್ವರೈಕಸಂಪನ್ನನಾದ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರುಣನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯದಿಸೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿರುವೆವು. ಆ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಗೆ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಚ್ಯವನನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಉದಯಿಸಿದನು. ಆ ಚ್ಯವನನಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಪ್ರಮತಿಯೆಂಬ ಕುಮಾರ

ರನು ಪುಟ್ಟಿದನು. ಆಪ್ರಮತಿಗೆ ಫೈತಾಚಿಯಲ್ಲಿ ರುರುವೆಂಬ ಮಗನು ಜನಿಯಿಸಿದನು. ರುರುವಿಗೆ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಪಾರಂಗತನೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ತಪಸ್ವಿಯೂ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನೂ ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ ಚಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಸಿನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜನೂ ಆದ ಶುನಕನೆಂಬ ತನುಜನು ಉದ್ಭವಿಸಿದನು-ಎಂದನು.

ಶುನಕನು-ಎಲೆ ಸೂತಪುತ್ರನೆ! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಭಾರ್ಗವನಿಗೆ ಜ್ಯವನನೆಂಬ ಹೆಸರು ಎಂತು ಬಂದುದು? ಅದನ್ನು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವನನಗೆ ನಿರವಿಸು-ಎನಲು, ಸೌತಿ-ಶುನಕನೆ! ಕೇಳು. ಭೃಗುವಿಗೆ ಪುಲೋಮೆಯೆಂಬ ಪ್ರಿಯತಮೆಯಾದ ಮಡದಿಯಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಭೃಗುವೀರ್ಯದಿಂದ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಭೃಗುವಿನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಆಸುಖಿಲೆ ಅಂತು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಭೃಗು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಪುಲೋಮನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಆಭೃಗುವಿನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪರಿಶುದ್ಧಿಯಾದ ಆ ಭೃಗುಪತ್ನಿಯಂ ಕಂಡು ಕಾಮಬಾಣಪೀಡಿತನಾದನು. ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ಆಕೆ ಅಭ್ಯಾಗತನಾದ ಆರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕಂಡು ವನ್ಯವಾಸ ಕಂದಸೂಲಫಲಾದಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಕಾಮಮೋಹಿತನಾದ ಆರಾಕ್ಷಸನು ಆಸಾಧ್ವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯಂ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡಿತು-ಎಂದನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಿಂದೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ತಾನು ವರಿಸಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಆಕೆಯ ತಂದೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಭೃಗುವಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಸಮಾಧಾನವು ಆರಾಕ್ಷಸನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಂದು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇದುಸಮಯವೆಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಅಗ್ನಿಯೆ! ಈಕೆ ಯಾವನ ಮಡವಿ?

ನೀನು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಖವೆನಿಸಿರುವೆ. ಸತ್ಯದಿಂದ ಹೇಳು. ನಾನು ಈ ವನಿತೆಯನ್ನು ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮೊದಲು ವರಿಸಿದ್ದೆನು. ಅಸತ್ಯವಂತನೆನಿಸಿದ ಈಕೆಯ ತಂದೆ ಬಳಕೆ ಭೃಗುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಈಕೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಿನ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಈವಿಷಯವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು. ನಾನು ಈಕೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಮೊದಲು ನನಗೆ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಭೃಗು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕ್ರೋಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ನನಗೆ ಇದು ಅಸಂಮತವಾದುದು. ಈಗ ಈಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗುವೆನು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಆಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಯಪಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಎಲೆ ಅಗ್ನಿಯೆ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಿತ್ಯವೂ ಇರುವೆನು. ಪುಣ್ಯಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದವನು. ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿ. ಅನ್ಯತವಂತನಾದ ಭೃಗು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಮಡದಿಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿರುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡುವುದು ತಕ್ಕುದು. ನಿನ್ನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಇದುರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು. ನನಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು—ಎನಲು, ಅಗ್ನಿ ಆರಾಧ್ಯನ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ವ್ಯಸನಗೊಂಡು “ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದವನಾದರೆ ಮಹರ್ಷಿ ನನಗೆ ಶಾಪವಂ ಕೊಡುವೆನು. ಅಸತ್ಯವಂ ನುಡಿದರೆ ತಪ್ಪದೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವೆನು. ಅಸತ್ಯದ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಭೃಗುವಿನ ಶಾಪವಿಂದಲೂ ಭೀತನಾಗಿರುವೆನು” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ದಾನವನೇ! ಈಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲು ವರಿಸಿದ್ದುದುಂಟು. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯನನುಸರಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ನೀನು ವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಯಶಸ್ಕಾಲಿಯಾದ ಈಕೆಯ ತಂದೆ ತಕ್ಕವರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಶಸ್ವಿನಿಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಭೃಗುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ನಿನಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬಳಕೆ ಭೃಗುವು ಮಹರ್ಷಿ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ನನ್ನ

ಮುಂದೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಈಕೆಯಂ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈಕೆ ಇಂತವಳು-ಎಂಬುದಂ ಬಲ್ಲೆನು. ಅಸತ್ಯವಂ ಆಡಲಾರೆನು. ಎಲೆ ದಾನವೇಂದ್ರನೆ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದು-ಎಂದನು.

ಬಳಿಕ ಆರಾಕ್ಷಸನು ಅಗ್ನಿಯಮಾತಂ ಕೇಳಿ ವರಾಹರೂಪವಂ ತಾಳಿ ಆಪುಲೋಮೆಯಂ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೋವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋದನು. ಬಳಿಕ ಆಕೆಯ ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗರ್ಭವು ಆಕೆಗೆ ಉಂಟಾದ ರೋಷದಿಂದ ಥಟ್ಟನೆ ಕುಕ್ಷಿಯದೇಸೆಯಿಂದ ಚ್ಯುತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಚ್ಯವನನೆಂಬ ವೆಸರುಂಟಾಯಿತು.

ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಆಕೆಯ ಉದರಿಂದ ಜಾರಿದ ಸೂರ್ಯನಂತುಜ್ಜ್ವಲಿಸುವ ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಭ್ರಷ್ಟೀಭೂತನಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಆಪುಲೋಮೆ ದುಃಖದಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತ ಮಗನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು.

ಸಕಲಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡುವ ಕಂಬನಿಯುಳ್ಳ ಸುಪೀಲೆಯಾದ ಆ ಭೃಗುಪತ್ನಿಯಂ ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣೀರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಚ್ಯವನಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಆನದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಧಾಸರವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಚ್ಯವನನು ಇಂತು ಭೃಗುವಿನದೇಸೆಯಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು.

ಭೃಗುಮುನಿ ಆಮಗನನ್ನೂ ಮಡದಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕುಹಿತನಾಗಿ ಮಡದಿಯಂ ಕುರಿತು-ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಆರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ನಿನ್ನಂ ಹೇಳಿದವನು ಯಾವನು ? ನನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ನಗೆಮೊಗದ ನಿನ್ನಂ ಆರಾಕ್ಷಸನು ಕಾಣನು. ಇದ್ದಸಂಗತಿಯಂ ಥಟ್ಟನೆ ಸೆಟ್ಟನೆ ಹೇಳು. ಕೋಪದಿಂದ ಶಸಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಯಾವನುತಾನೇ ಅಂಜನು ? ಈ ದುರತಿಕ್ರಮವು ಯಾವನದು ?-

ಎನಲು, ಆಕೆ ಈಯಗ್ನಿ ನನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಆರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಕುರಿಯಂತೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಬಯ್ದನು. ನಿಸ್ತು ಈ ಮಗನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ನನ್ನಂ ಬಿಟ್ಟು ಥಟ್ಟನೆ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು-ಎಂದಳು. ಅದಂ ಕೇಳಿ ಭೃಗು ಮಹಾಕೋಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಂ ಕುರಿತು-ನೀನು ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾಗುವೆ-ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು.

ಭೃಗುವಿನಿಂದ ಶಪ್ತನಾದ ಅಗ್ನಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಮುನಿಯೆ! ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತ, ಇದ್ದಂತೆ ಸತ್ಯವಂ ನುಡಿದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವಿದೇನು? ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದಿಟವಂ ನುಡಿದ ನನ್ನ ಅಸರಾಧವೇನು? ಸಾಕ್ಷಿಯೆನಿಸಿದ ಯಾವನು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ತಾನು ಕಂಡುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳುವನೋ ಅವನು ತನ್ನ ಹಿಂದಣ ಏಳುಕುಲದವರನ್ನೂ ಮುಂದಣವರನ್ನೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸುವನು. ಯಾವನು ಕಾರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾದರೂ ಅದಂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಸನೂ ಅದೇ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಲು ನನಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನನಗೆ ಮಾನ್ಯರಾದವರು. ನೀನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಅದಂ ನೀನು ತಿಳಿ. ನಾನು ಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪನಾಗಿ ನೆಲಸಿರುವೆನು. ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯೂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹೋಮಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ತೃಪ್ತಿಯಂ ಪಡೆವರು. ದೇವತೆಗಳು ಪಿತೃಗಳಾಗಿಯೂ ಪಿತೃಗಳು ದೇವತೆಗಳಾಗಿಯೂ ಅಭಿನ್ನರಾಗಿರುವರು. ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೂ ಇರುವರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದುದನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ಭುಂಜಿಸುವರು.

ಅದರಿಂದ ನಾನು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಮುಖವೆನಿಸಿರುವೆನು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಪೂರ್ಣಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಆಹುತಿ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದು. ಅವರು ಅದಂ ಭುಂಜಿಸುವರು. ಇವರಿಗೆ ಮುಖವೆನಿಸಿದ ನಾನು ಅದೆಂತು ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಕನಾಗುವೆನು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಳಿಕ ಆಲೋಚಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಣರ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಓಂಕಾರವಪ್ಪಟ್ಟಾರಗಳೆಂದಲೂ ಸ್ವಧಾಕಾರಸ್ವಾಹಾಕಾರಗಳೆಂದಲೂ ರಹಿತರಾಗಿ ಕೇವಲದುಃಖಭಾಗಿಗಳಾದರು.

ಬಳಿಕ ಮುಷ್ಠಿಗಳು ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ—ಅಗ್ನಿನಾಶದಿಂ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲುಪ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಕಳವಳಗೊಂಡಿರುವುವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವಂ ಕಾಲವಿಲಂಬವಾಗದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಹೊರಟು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಗ್ನಿ ಗುಂಟಾದ ಶಾಪವನ್ನೂ ಕ್ರಿಯಾಲೋಪವನ್ನೂ ಹೇಳಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮುಖವೆನಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಭುಂಜಿಸುವ ಅಗ್ನಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಭೃಗುಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾಗುವದೆಂತು—ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡರು.

ಲೋಕಕರ್ತೃವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವರ ಮೂತಂ ಕೇಳಿ, ಭೂತ ಭಾವನನೂ ಅವ್ಯಯನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯಂ ಕರೆದು—ಅಗ್ನಿಯೆ ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಕರ್ತೃ ; ಮತ್ತು ನಾಶಕನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ನಿಂತಿರುವುವು. ನೀನು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನು. ಎಲೆ ಲೋಕೇಶನೆ ! ಈಗ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಟ್ಟು ಹೋಗದಂತೆ ನೀನು ಮಾಡು. ಎಲೆ ಹುತಾಶನೆ ! ನೀನು ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದರೂ ಏತರಿಂದ ಮೂಢಭಾವವಂ ವಹಿಸಿರುವೆ ? ನೀನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಫಲಿತನು. ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಗತಿ. ನೀನು

ಸರ್ವಶರೀರದಿಂದಲೂ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಪಾನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಯಾವುವೋ ಅವು ಸರ್ವವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುವುವು. ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕವಾದುದು ಯಾವುದೋ ಆಶರೀರವು ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಕವಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸ್ಪೃಷ್ಟವಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಎಂತು ಶುಚಿಯೆನಿಸುವುದೋ ಅಂತು ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ದಗ್ಧವಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಶುಚಿಯಾಗುವುದು. ಎಲೆ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು ಸ್ವಪ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಉದ್ಗತವಾದ ಪರಮತೇಜಸ್ಸು. ಎಲೆ ಸಮರ್ಥನೆ! ಋಷಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ಸ್ವಕೀಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸತ್ಯವೆನಿಸು. ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು-ಎನಲು, ಅಗ್ನಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು - ನುಡಿದಂತಾಗಲಿ-ಎಂದು ಆಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಹೊರಟನು. ಬಳಿಕ ದೇವಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತಂತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಋಷಿಗಳು ಮೊದಲಂತೆ ಎಲ್ಲಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾಭೂತಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನೂ ಕಾಲುಪ್ಯವಂ ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಪ್ರೀತಿಯಂ ಪಡೆದನು. ಭಗವಂತನಾದ ಆ ಅಗ್ನಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇಂತು ಶಾಪವಂ ಪಡೆದನು.

ಇಂತಿಂದು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಶಾಸದಿಂ ಪ್ರವೃತ್ತವಾದುದೂ, ಪುಲೋಮುವಿನಾಶ ಮತ್ತು ಚ್ಯವನೋತ್ಪತ್ತಿ ಉಳ್ಳದೂ ಆದ ಇತಿಹಾಸವು-ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಎರಡನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಮೂರನೆಯ ತರಂಗ

(ಪ್ರಿಯಜನವಿಯೋಗವು ಪುಸ್ಪಹವಾದುದು)

ರುರುಚರಿತ್ರೈಃ - ಮೇನಕಾಪುತ್ರಿಯಾದ ಪ್ರಮದ್ಯರೆಗೂ ರುರುವಿಗೂ ನಡೆದ ವಿವಾಹಪ್ರಸಂಗ; ರುರುದುಃಖಸಡುವುದು; ದೇವದೂತನ ವಚನದಿಂದ ರುರು ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವಂ ಕೂಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮದ್ಯರೆ ಬದುಕುವುದು; ಆಯೋ ಡನೆ ರುರುವಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು.

ಸೌತಿ ಶೌನಕನಂ ಕುರಿತು -

ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ! ಆಚ್ಯವನಮುನಿಗೆ ಸುಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ನಾಗಿಯೂ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಮತಿಯೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರಮತಿಗೆ ಘೃತಾಚಿಯಲ್ಲಿ ರುರುವೆಂಬ ಮಗನು ಉದ ಯಿಸಿದನು. ರುರುಗೆ ಪ್ರಮದ್ಯರೆಯಲ್ಲಿ ಶುನಕನು ಸಂಭವಿಸಿದನು. ಆ ಶುನಕನು ಭೃಗುವಂಶಜರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದಕರನಾಗಿಯೂ ಮಹಾ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿಯೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಎಲೈ ಶೌನಕನೇ! ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಯಾದ ಆ ರುರುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರದಿಂದ ಪೇಳುವೆನು. ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಲಿಸು.

ವೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಪೋವಿದ್ಯಾಶಾಲಿಯೂ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಪರನೂ ಆದ ಸ್ಥೂಲಕೇಶನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯಿದ್ದನು. ಇದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾವಸುವೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಜನ ದೇಸೆಯಿಂದ ಮೇನಕೆಗೆ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಆ ಮೇನಕೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀ ತಕ್ಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸವಿಸಿದಳು. ನಿರ್ದಯೆಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಯೂ ಆದ ಆಕೆ ತಾನು ಹೆತ್ತ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸ್ಥೂಲಕೇಶಮಹರ್ಷಿಯ ತಪೋನದೇಶೆಯ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ತೇ ಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಸ್ಥೂಲಕೇಶಮಹರ್ಷಿ ಅಲ್ಲಿ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ದೇವತೆಯಂ ವೋಲುತಿದ್ದ, ಬಳಿಯಲ್ಲಿ

ನಂಟರಾರೂ ಇಲ್ಲದ ವೆಣ್ಣುಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಕೃಪಾನ್ವಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಪರಿಪೋಷಿಸಿದನು. ಮಂಗಳ ಕರನಾದ ಆಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮೈ ಬಳೆಯುತಬಂದಳು. ಮಹಾಭಾಗನಾದ ಸ್ಥೂಲಕೇಶಮಹರ್ಷಿ ಆಕೆಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಜಾತ ಕರ್ಮಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಸತ್ತ್ವಗುಣ ದಿಂದಲೂ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತಿಯಾದ ಆಕೆ ಪ್ರಮದೆಯರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಆಕೆಗೆ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯೆಂಬ ಹೆಸರನಿಟ್ಟನು.

ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ರುರು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯಂ ಕಂಡು ಕಾಮುಪೀಡಿತನಾಗಿ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿಸಿದನು. ಪ್ರಮತಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಸ್ಥೂಲಕೇಶಮಹರ್ಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯಂ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಕುಡಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು. ತಂದೆಯಾದ ಸ್ಥೂಲ ಕೇಶನು ಮುಂದೆ ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯಂ ರುರುಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯ ಲಗ್ನವೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು. ಆಕನ್ನೆ ಪ್ರಮದ್ವರೆ ಕಳದಿಯ ರೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಒಂದು ಸರ್ಪವು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಆಕೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತೆಯಾಗಿ ಪೃಥಿಯನ್ನೆದುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಸರ್ಪವಂ ಕಾಲಿಂದ ತುಳಿದಳು. ಆ ಸರ್ಪವು ಕಾಲಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಅಸಯವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷದಿಗ್ಧವಾದ ತನ್ನ ಹಲ್ಲುಗಳಂ ನಾಂಟುವಂತೆ ಊರಿ ಕಚ್ಚಿತು. ಆಕೆ ಆಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಥಟ್ಟನೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು. ವಿವರ್ಣೆಯೂ ಕಾಂತಿರಹಿತೆಯೂ ಬಿದ್ದು ಹೋದ ಬಡವೆಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೋದ ಕೇಶಪಾಶವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಆಕೆ ನಂಟರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ವ್ಯಸನವಂ ಬೀರುತ್ತ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಕೇವಲವಿರೂಪಿಯಾಗದೆ ದರ್ಶನೀಯೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸರ್ಪವಿಷದಿಂದ ಪರಿಪೀಡಿತೆಯಾದರೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನಳಂತೆ

ಇದ್ದಳು. ಆಕೃಶಾಂಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ ವಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಬಳಕ ಆಕೆಯ ತಂದೆ ಬಂದು ನೋಡಿದನು. ಇತರರೂ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಾಡನೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಪದ್ಮಕಾಂ ತಿಯುಳ್ಳ ಆಕೆಯಂ ನೋಡಿದರು. ಬಳಕ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾತ್ರೇಯ ಮಹಾ ಜಾನು ಕುಶಿಕ ಶಂಖಮೇಖಲ ಉದ್ಬಾಲಕ ಕಥ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಶ್ವೇತ ಭರದ್ವಾಜ ಕಾಣಕುತ್ಸ್ಯ ಆಪ್ಪಿಪೇಣ ಗಾತಮ ಪುತ್ರನ ಹಿತನಾದ ಪ್ರಮತಿ ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಕೃಪಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸರ್ಪವಿಷದಿಂದ ಪರಿಪೀಡಿತೆಯಾಗಿ ಗತಜೀವಿತೆಯಾದ ಆಕನ್ನೆಯಂ ಕಂಡು ಕನಿಕರದಿಂದ ಗೋಳುಟ್ಟರು. ದುಃಖಿತನಾದ ರುರು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು. ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ರುರು ಘೋರವಾದ ಅಡವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಬಹುದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಹಂ ಬಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯಂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೊಂಡು “ ಅಯ್ಯೋ! ಆ ಸುಂದರಾಂಗಿ ನನಗೆ ಶೋಕವಂ ಹೆಚ್ಚಿ ಸುತ್ತ ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವಳು. ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂ ಪೋಲ್ವಮುಖ ವುಳ್ಳ ಆಕೆ ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಂತಿರುವಳು. ತಾವರೆಯೆಸಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಗಳುಳ್ಳ ಆಸುಶ್ರೋಣಿ ಮೃತಿ ಹೊಂದಿದವಳಾದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಥಟ್ಟನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು. ಉಪ್ಪಿಂಡೋದಕನಾದ ನನಗೂ ಆಕೆಯ ತಾಯ್ತಂ ದೆಗಳಗೂ ಕೆಳದಿಯರಿಗೂ ಇತರರಾದ ನಂಟರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ದುಃಖವೇನಿರುವುದು? ನಾನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದರೆ, ತಪಸ್ಸನಾಚರಿಸಿದ್ದರೆ, ಗುರುಜನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸಿದ್ದರೆ ಅದ ರಿಂದ ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆ ಬದುಕಲಿ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ನಿಯ ಮಶೀಲನಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಪ್ರಮದ್ವರೆ ಮೇಲೆ ಏಳಲಿ. ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನೂ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ ಹೃಷೀಕೇಶನೂ ಜಗನ್ನಾಯ ಕನೂ ದೈತ್ಯವಿಧ್ವಂಸಕನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿರುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಿಯೆ ಬದುಕಲಿ ” ಎಂದು ಗೋಳ

ಡುತಿರಲು, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲರೂ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಈ ರುರುಗೆ ಹಿತವಾದ ನುಡಿಯಂ ಹೇಳಿ ಬುಬ್ಬದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಾನಾದ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾದ ಆದೂತನು ಥಟ್ಟನೆ ಬಂದು ದುಃಖಿತನಾದ ರುರುವನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಜ್ಞಾನಶೀಲನೇ! ಸಕಲರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೇ! ನಿನ್ನಿಗೆ ಹಿತ್ತೈಷಿಗಳಾದ ಆ ದೇವತೆಗಳ ಹಿತವಾದ ನುಡಿಯಂ ನುಡಿವೆನು; ಆಲಿಸು. ದುಗುಡದಿಂದ ನುಡಿವ ಆ ನುಡಿ ಪ್ರಸಿಯಲ್ಲ. ಎಲೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೇ! ಗತಾಯುವಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಆಯುಸ್ಸು ಇಲ್ಲ. ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಯರಾಸ್ರುತ್ರಿಯಾದ ಈಕೆ ಗತಾಯುವಾಗಿರುವಳು. ಆದಕಾರಣ ನೀನು ಸಂಕಟಗೊಂಡು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶೋಕದಲ್ಲಿಡಬೇಡ. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮೊದಲೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ನೀನು ಆವುಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಪ್ರಮದ್ವರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ರುರು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಶೇಚರನೇ! ದೇವತೆಗಳು ಅದಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಅದನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳು. ನಾನು ಮಾಡುವೆನು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು-ಎನಲು, ಆ ದೇವದೂತನು-ಎಲೆ ಭೃಗುನಂದನನೇ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ಈಕೆಗೆ ಕೊಡು; ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಈ ಪ್ರಮದ್ವರೇ ಏಳುವಳು-ಎಂದನು. ರುರು-ಎಲೆ ಶೇಚರೋತ್ತಮನೇ! ಈಕೆಗೆ ಆಯುಸ್ಸಿನ ಅರ್ಧವನ್ನು ಕುಡುವೆನು. ಶೃಂಗಾರರೂಪನೇ ಬಡವೆಯಾಗುಳ್ಳ ನನ್ನ ಈವಲ್ಲಭೆ ಏಳಲಿ-ಎಂದನು.

ಬೃಹ ಕ ಗಂಧರ್ವರಾಜನೂ ದೇವದೂತನೂ ಧರ್ಮರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಧರ್ಮರಾಜನೇ! ರುರುವಿನ ಮಡದಿ ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಪ್ರಮದ್ವರೇ ಮೃತೆಯಾಗಿರುವಳು. ನೀನು ಬುಬ್ಬದರೆ ಆರುರುವಿನ ಆಯುಷ್ಯದ ಅರ್ಧದಿಂದ ಆಕೆ ಬದುಕಲಿ. -ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು-ಎಲೆ ದೇವದೂತನೇ! ಅಂತು

ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ರುರುವಿನ ಮಡದಿಯಾದ ಪ್ರಮದ್ವರೆ ಆತನ ಆಯುರಾರ್ಥದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿ ಏಳಲಿ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಂ ನುಡಿದನು.

ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಂತು ನುಡಿಯಲು, ಬಳಿಕ ಆಕಾಶ್ಯ ಪ್ರಮದ್ವರೆ ಆ ರುರುವಿನ ಆಯುಸ್ಸಿನ ಅರ್ಥದಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದವಳಂತೆ ಎದ್ದಳು. ಉತ್ತಮತೇಜಸ್ಸಂಪನ್ನನಾದ ಗುರುವಿನ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಇಂತು ನಡೆಯಿತು. ಬಹುವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದ ಆತನ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವು ಮಡದಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪ್ಪವಾಯಿತು.

ಬಳಿಕ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಇಷ್ಟವಾದ ಶುಭದಿವಸದಲ್ಲಿ ಆಪ್ರಮದ್ವರೆಗೂ ರುರುಗೂ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಆದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿ ಸುಖದಿಂ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆರುರು ತಾವರೆಯ ಕೇಸರದಂತೆ ಶುಭವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ದುರ್ಲಭೆಯಾದ ಮಡದಿಯಂ ಅಂತು ಪಡೆದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಮೂರನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಂಗ.

(ಮಹಾತ್ಮರ ನಂದಕನದಿಂದ ಕಷ್ಟನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು.)

ರುರುಡುಂಡುಭಸಂವಾದ ; ಡುಂಡುಭವೃತ್ತಾಂತ.

ಬಳಿಕ ಆರುರು ಸರ್ಪಗಳಂ ಕೊಲುವೆನೆಂದು ನೃತವುಳ್ಳವನಾಗಿ ದಾರುಣವಾದ ಕೋರವದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧವಂಪಡಿದು ಕಂಡ ಎಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ ಕೊಲುತಬಂದನು. ಬಂದುದಿವಸ ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಡುಂಡುಭವನ್ನು (ಎರಡುತಲೆಯವನು) ಕಂಡು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಕಾಲದಂಡದಂತಿರುವ ಕೈಯ

ಖಡ್ಗವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಕೊಲಬೇಕೆಂದಿರಲು, ಆಡುಂಡುಭವು ಆತನಂ ಕುರಿತು- ಎಲೆ ತಪಸ್ವಿಯೆ! ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಸರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಕುಪಿತನಾಗಿ ರಭಸದಿಂದ ಏಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆ-ಎಂದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ರುರು-ಸರ್ಪವು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿತು. ಆಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಯಾವಯಾವ ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಾಣುವೆನೋ ಅದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿತ್ಯವೂ ಕೊಲುವೆನು” ಎಂದು ನಾನು ಕ್ರೂರವಾದ ಶಪಥವಂ ಮಾಡಿದೆನು. ಆದಕಾರಣ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲುವೆನು. ಈಗ ನೀನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಂ ಹೊಂದುವೆ-ಎನಲು, ಡುಂಡುಭವು-ಎಲೆ ಭೂಸುರನೆ! ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಚ್ಚುವ ಸರ್ಪಗಳುಬೇರೆ. ಇವೂ ಸರ್ಪಗಳೆಂದು ಡುಂಡುಭಗಳನ್ನು ನೀನು ಕೊಲ್ವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಮಾನವಾದ ಅನರ್ಥವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿಯೂ ಸರ್ಪಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಿಂಸಾಕರ್ಮವಿಲ್ಲದವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇತರಸರ್ಪಗಳಂತೆ ದುಃಖಭಾಗಿಗಳಾಗಿಯೂ ಬೇರೆಯಾದ ಸುಖವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಡುಂಡುಭಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನೀನು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ-ಎಂದಿತು.

ಆಗ ರುರು ಅದರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಡುಂಡುಭವನ್ನು ಭಯಾಕುಲನಾದ ಋಷಿಯೆಂದರಿತು ಕೊಲಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ಸಂತೈಸುತ್ತ ಆ ಡುಂಡುಭವಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸರ್ಪವೆ! ನೀನು ಯಾರು? ಏತರಿಂದ ಈದುಸ್ಥಿತಿಯಂ ಪಡೆದಿರುವೆ?-ಎನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಆಸರವು-ಎಲೆ ರುರುವೆ! ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ‘ಸಹಸ್ರಪಾತ್’ ಎಂಬ ದೇಸರುಳ್ಳ ಋಷಿಯಾಗಿದ್ದೆನು. ಆನಾನು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವತ್ವವಂ ಹೊಂದಿದೆನು-ಎಂದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ರುರು ಮತ್ತೆ ಅದಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಭುಜಗೇಂದ್ರಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಕಪಿಸಿದನು? ಇನ್ನು ಎಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀನು ಈಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು?-ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳಲು, ಡುಂಡುಭವು-ಶೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಗಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನ ಕೇಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅಯ್ಯಾ! ಆತನು ತಪೋಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಹುತೀಕ್ಷ್ಣವಾದನುಡಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ

ದ್ದನು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಬಂದುದಿವಸ ಆಡುತ್ತ ತೃಣಮಯ ವಾದ ಸರ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆತನನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು, ಆತನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಸುಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ ದಾರುಣವಾದ ನಿಯಮವುಳ್ಳವನೂ ಸತ್ಯವಚನನೂ ಆದ ಆತಪೂರ್ವದ ನು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು—ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ವೀರೈವುಳ್ಳ ಈ ಸರ್ಪವನ್ನು ಎಸಗಿದೆಯೋ ನೀನು ನನ್ನ ಶಾಪದಿಂದ ಅಂತಹ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಸರ್ಪವಾಗುವೆ—ಎಂದನು. ನಾನು ಆತನ ತಪದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಕುಲತೆಗೊಂಡು ಆಗ ಸಂಭ್ರಮ ದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮುಂದೆಸಿಂತು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಆತನಂಕುರಿತು - ಎಲೆಕ್ಷಾನಿಯೆ! ಕೆಳೆಯನೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೋ ಸ್ತರ ಈ ಕಾರ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತು. ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಈ ಶಾಪವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸು—ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಡಿ ಬಹುಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಡಿಗೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರಂಬಿಟ್ಟು—ನಾನುನುಡಿದ ಈನುಡಿ ಎಂತೂ ಸುಳ್ಳಾಗದು. ನಿನಗೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಅದನಾಲಿಸು. ನಿನ್ನ ಕರುಣವಚನವಂ ಕೇಳಿದುದರಿಂದ ಕನಿಕರವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆನು. ಇ ದು ನಿನಗಾಗಲಿ:-ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ರುರುವೆಂಬಾತನು ಪ್ರಮತಿಯ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಉದಯಿಸುವನು. ಆತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ನಿನಗೆ ಶಾಪದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದು. ಎಂದನು. ಇಂತು ನಾನು ಆತನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಸರ್ಪತ್ವವಂಪಡೆದೆನು. ನೀನು ರುರುವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪ್ರಮತಿಸುತನು. ನಾನು ಈಗ ಸ್ವರೂಪವಂ ಪಡೆದು ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದುದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಆನು ಹಾಯಶಸ್ವಿ ಡುಂಡುಭಶರೀರವಂಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸ್ವರೂಪವಂ ಪಡೆದೆನು. ಮತ್ತು ಅಸಾಧಾರಣ ವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ರುರುವನ್ನು ಕುರಿತು—ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾದವನೆ! ಅಹಿಂಸೆ ಪರಮಧರ್ಮವು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು

ಯಾವಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಾಮ್ಯನಾಗಿಯೇ ಇರುವನೆಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ರುತಿಯುಂಟು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೇದವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿಯೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಭಯಸ್ತದನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯವಚನ, ಕ್ಷಮೆ-ಎಂಬಿವು ಆತನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ವೇದಧಾರಣೆ ಪರಮಧರ್ಮವು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಧರ್ಮವು ಯಾವದುಂಟೋ ಅದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಕ್ರೂರನಾಗಿರುವುದೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪರಿಸಾಲಿಸುವುದೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಕರ್ಮವು. ಎಲೆ ರುರುವೆ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ಜನಮೇಜಯನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳ ಹಿಂಸೆಯೂ ಭಯಪಟ್ಟ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ತಪೋವೀರ್ಯಬಲಯುಕ್ತವಾದ ವೇದವೇದಾಂಗಸಾರಗನಾದ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನಾದ ಆಸ್ತಿ ಕನದೇಸಿಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೂ ಉಂಟಾಯಿತು-ಎನಲು, ರುರು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೆ! ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಎಂತು ಹಿಂಸಿಸಿದನು? ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳೇ ಏಕೆ ಹಿಂಸೆಗೆ ಬಳಗಾದುವು? ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಆಸ್ತಿಕನು ಏಕೆ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು? ಇದನಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರದಿಂದ ಕೇಳಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು-ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಯುಷಿ-ಎಲೆ ರುರುವೆ! ಮಹತ್ತಾದ ಆಸ್ತಿಕಚರಿತವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನುಡಿಸರು. ಅಪರದೇಸಿಯಿಂದ ಕೇಳುವೆ. ನಾನು ಈಗ ಗಮನದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆನು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಮರ್ಥನಾದ ಆತನು ಯೋಗದಿಂದ ಅಂತರ್ಧಾನಸಂ ಹೊಂದಲು, ರುರು ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಭ್ರಾಂತಹೃದಯನಾದನು. ಮಹತ್ತಾದ ಬಲಸಂ ತಾಳಿ ಅತಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತ, ಅಂತರ್ಹಿತನಾದ ಆಯುಷಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಶ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಬಡನೆಯೆ ಮಹತ್ತಾದ ಚಿತ್ತವೈಕಲ್ಯವಂ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿದವನಂತಾದನು. ಆಮಹರ್ಷಿಯ ನುಡಿಯನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಅತಿಗಿಡಿಗೆ ಭಾವಿಸುತ್ತ ಎಚ್ಚತ್ತು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಆಗ ತಂದೆಯಂ ಕುರಿತು ಅರ್ಥಯುಕ್ತವಾದ ಡುಂಡುಭನ ನುಡಿಯೆಲ್ಲ

ವನ್ನೂ ಹೇಳಿ-ಆತನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು-ಎಂದು ಆವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಸಗೊಂಡನು.

ಅಂತು ಆತನ ತಂದೆ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಬಳಿಕ ಆಆಖ್ಯಾನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಿಸಿದನು-ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದನು.

ಇಂತು ಭಾಗತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ
ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.
ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಐದನೆಯ ತರಂಗ.

(ಸಂತಾನಲಾಭದಿಂ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದು.)

ಆಸ್ತೀಕಜರತ್ಕಾರುಗಳ ಅಖ್ಯಾನ, ಜರತ್ಕಾರುವಿಗೂ ಆತನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಸಂವಾದ.
ವಾಸುಕಿಯತಂಗಿಗೂ ಜರತ್ಕಾರುವಿಗೂ ವಿವಾದ.

ಆಸ್ತೀಕೇತ್ವತ್ತಿ ; ಜರತ್ಕಾರುವಿನ ಪಿತೃಗಳ ಚುಃಖನಿವಾರಣ.

ಶೌನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು-ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಏಕೆ ಸರ್ಪಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು? ಇದನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆದಂತೆ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನಾದ ಆಸ್ತೀಕನೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯದೆಸೆಯಿಂದ ಏಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿದನು? ಸರ್ಪಯಾಗವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ ಆ ಜನಮೇಜಯರಾಯನು ಯಾರ ಮಗನು? ಆ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೂ ಯಾರ ಮಗನು? ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು-ಎನಲು, ಸೌತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಭೂಸುರನೆ! ಆಸ್ತೀಕಚರಿತವಂ ನುಡಿಪೆನು. ಇದು ಮಹತ್ತಾದುದು. ನುಡಿವವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿರುವನೆ! ಇದನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಲಿಸು-ಎಂದನು. ಮತ್ತೆ ಶೌನಕನು-ಪುರಾತನನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಆ ಆಸ್ತೀಕನ ಮನೋಹರವಾದ ಈ ಕಥೆಯನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಕೇಳ

ಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು-ಎನಲು, ಸೌತಿಯಿಂತೆಂದನು:—ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ!
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈಯಿತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುರಾತನವೆಂದು ಹೇಳುವರು.
 ಇದು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟುದು. ಆ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರನ ಶಿಷ್ಯನೂ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆದ
 ರೋಮಹರ್ಷಣನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಸೂತಮುನಿ
 ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದನು.
 ನಾನು ಆತನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆನು. ಈಗ ಬೆಸ
 ಗೊಂಡ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಸಕಲಪಾಪಪರಿಹಾರಕವಾದ ಆ ಆಸ್ತೀಕೋ
 ಪಾಖ್ಯಾನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಕೇಳದಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳುವೆನು.

ಆ ಆಸ್ತೀಕನ ತಂದೆ ಜರತ್ತಾರುವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು.
 ಆತನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾನನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ
 ನಿಯತವಾದ ಆಹಾರವುಳ್ಳವನೂ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಉಗ್ರವಾದ
 ತಪದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಗ್ರಾಮೈಕರಾತ್ರವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ
 ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಧರ್ಮಜ್ಞನೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ನಿಯಮವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ
 ದ್ದನು. ತಪೋಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಆ ಜರತ್ತಾರು
 ಬಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಮನೆ
 ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿದನು. ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಲ್ಲ
 ದವರಿಗೆ ಆಚರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ವಹಿಸಿ ವಾಯುಭಕ್ಷ
 ನೂ ನಿರಾಹಾರನೂ ಆಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
 ವಂ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಯಮದಿಂದ ಕೃಶನಾಗಿದ್ದನು. ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
 ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯಂ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚರಿ
 ಸುತ್ತ ಬಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಅದೊಂದು ಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ
 ಕೆಳಗೆ ಮುಖವುಳ್ಳವರೂ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ಜೋಲಾ
 ಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಕಂಡನು. ಬಳಕ ಆಸರನ್ನು
 ಕುರಿತು-ನೀವು ಯಾರು? ಬಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯವೂ ವಾಸ
 ಮಾಡುವ ಮೂಷಕದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ತಿಂದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ

ಬೇರೊಬ್ಬ ಜೊಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೆಳವೊಗವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಈ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೇಲಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ-ಎನಲು, ಪಿತೃಗಳು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ನಾವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ನಿಯಮವುಳ್ಳ ಯಾಯಾವರರೆಂಬ ಋಷಿಗಳು. ಎಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನೆ! ಸಂತಾನನಾಶದಿಂದ ನೆಲವಂ ಕುರಿತು ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವೆವು. ನಮಗೆ ಜರತ್ತಾರುವೆಂದು ಸಂತತಿಯೊಂದೇ ಇರುವುದು. ನಾವು ಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯರಾದುದರಿಂದ ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ಅವನು ಕೇವಲತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವನು. ಆ ಅವಿನೇಕಿ ಪುತ್ರ ಲಾಭವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಂ ಬಲ್ಲನು. ಆದಕಾರಣ ಸಂತಾನ ವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ನಾವು ಈ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಅವನು ನಮಗೆ ನಾಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಪಾಪಿಗಳಂತೆ ನಾವು ಅನಾಥರಾಗಿ ರುವೆವು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಕರವಾದ ಸಂತತಿ ಯಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೋ ಅವರು ಎಷ್ಟೇ ಪುಣ್ಯವಂ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸವಂ ಪಡೆ ವುದಿಲ್ಲ. ಎಲೆ ಸತ್ಪುರುಷನ! ನೀನು ಯಾರು? ನಂಟನಂತೆ ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಪಡುವೆ. ನೀನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆವು. ದುಸ್ಥಿತಿಯನೊಳಕೊಂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಏಕೆ ದುಃಖಿಸುವೆ? -ಎಂದರು.

ಜರತ್ತಾರು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ-ನೀವು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಪಿತಾಮಹರಿಂದ ಬಡಗೊಡಿದ ಪಿತೃಗಳಲ್ಲವೆ? ನಾನು ಜರತ್ತಾರು. ಈಗ ನಾನು ಏನಮಾಡಲಿ? ಹೇಳಿ-ಎನಲು, ಪಿತೃಗಳು-ಅಪ್ಪಾ! ನಮ್ಮ ಕುಲವು ಸಂತಾನದಿಂದ ಏಳಿಗೆಯಂ ಹೊಂದುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೋಸುಗವಾದರೂ ನಮಗೋಸುಗವಾದರೂ ಧರ್ಮವೆಂಬುದಕ್ಕೋಸುಗವಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಉಜ್ಜುಗಿಸು. ಅಯ್ಯಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಂತರು ಯಾವಗತಿಯಂ ಪಡೆವರೋ ಆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಇತರರು ಧರ್ಮಫಲಗಳಿಂದಾಗಲಿ; ಗಳಯಿಸಿದ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಪಡೆಯರು. ಆದಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನೀನು ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂತತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನವಂ ಮಾಡು. ನಮಗೆ ಇದು ಉತ್ತಮವಾದ ಹಿತವು-ಎಂದರು. ಜರ

ತ್ವಾರು ಅವರಂ ಕುರಿತು-ನಾನು ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೋಸ್ಕರ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ನಾನು ವಿಧಿಶೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವಿಷಯದಲ್ಲೆ ನನ್ನದು ಇದೊಂದು ಶಪಥವುಂಟು. ಇದರಂತೆ ಆಗುವುದಾದರೆ ಆಗಲಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪ್ರಸರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಂಟರು ಕುಡುವ ಕನ್ಯೆ ನನ್ನ ಹೆಸರವಳೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಭಿಕ್ಷೆಯಂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಅವಳನ್ನು ನಾನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ಬಡವನಾದ ನನಗೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾವನು ಇಂತು ವಿಶೇಷದಿಂ ಕುಡುವನು? ಯಾವನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ಎಲೆ ಪಿತೃಗಳರಾ! ಇಂತು ನಾನು ಮಡದಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವೆನು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆತೆರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಸರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಬಳಿಕ ಆತನನ್ನು ಮದುವೆಗೋಸ್ಕರ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿದನು. ಆದರೂ ಮಡದಿಯಂ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವುಕಾಲವಾದ ಬಳಿಕ ಆತನು ಪಿತೃಗಳ ನುಡಿಯಂ ನೆನೆಯುತ್ತ ಒಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕನ್ಯಾಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಮೆತ್ತಗೆ ಮೂರಾವೃತ್ತಿ ಕೂಗಿದನು.

ವಾಸುಕಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜರತ್ತಾರುವಿನ ಆನುಡಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಜರತ್ತಾರು ಆಕೆ ತನ್ನ ಹೆಸರವಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಆಕೆಯಂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಸಮಾನವಾದ ಹೆಸರುಳ್ಳವಳನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂದು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೂ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಆದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಮನೋಭೀಷ್ಟವಿದ್ದಿತು. ಆದಕಾರಣ ಆಜರತ್ತಾರು ಆ ವಾಸುಕಿಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಭುಜಂಗರಾಜನೆ! ನಿನ್ನ ಈ ತಂಗಿಯ ಹೆಸರೇನು? ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು-ಎನಲು, ವಾಸುಕಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಜರತ್ತಾರುವೆ! ನನ್ನ ಈ ತಂಗಿಯ ಹೆಸರು ಜರತ್ತಾರುವೆಂದು. ನನ್ನಿಂದ

ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸೂದರಾಂಗಿಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸು. ನಿನಗೋಸ್ಕರ ವೇ ಈಕೆಯನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಎಲೆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನೇ! ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಮನವನಿಡು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಳಕ ಆಕೆಯನ್ನು ಮಡವಿಯನ್ನಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಜರತ್ಕಾರುಪೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆಕೆಯಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿದನು.

ಎಲೆ ಶೌನಕನೇ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ “ ಜನಮೇಜಯರಾಜನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಡುವಿರಿ ” ಎಂದು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶಾಪವುಂಟಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಶಾಪದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಾಸುಕಿ, ಮಹಾತ್ಮನೂ ಸುವ್ರತನೂ ಆದ ಪರನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಂ ಕೊಟ್ಟನು. ಜರತ್ಕಾರು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಜರತ್ಕಾರುವನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತೀಕನೆಂಬ ಸತ್ಪುತ್ರನು ಉದಯಿಸಿದನು. ಆತನು ತಪಸ್ವಿ; ಮಹಾತ್ಮನು; ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತನು; ಸರ್ಪರಿಗೂ ಸಮನು; ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಭಯವಂ ಪರಿಹರಿಸುವವನು.

ಬಳಕ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆಯಲು, ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಸರ್ಪಸತ್ರವೆಂಬ ಮಹಾಯಜ್ಞವಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಆಯಜ್ಞವು ಸರ್ಪಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಲು, ಭ್ರಾತೃಗಳು ಮಾತೃಗಳು ಎನಿಸಿದ ಮತ್ತು ಇತರಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾತೃಶಾಪದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದನು. ಸಂತತಿಯಿಂದ ತಪದಿಂದ ನಾನಾವ್ರತಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸಿ ಅನ್ಯಣನಾದನು. ಬಹುನಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಸಂತತಿಯಿಂದ ಪಿತಾಮಹರನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಮಹಾವ್ರತನಾದ ಜರತ್ಕಾರು ಆಸ್ತೀಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪಿತೃಗಳ ಮಹಾಭಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಬಹುಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ತಾನೂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿ ತನ್ನ ಆ ಪೂರ್ವಿಕರೊಡನೆ ಕೂಡಿದನು. ಈಯಾಸ್ತೀಕೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ

ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ಎಲೆ ಭೃಗುವರ್ಧನೇ ! ಹೇಳು. ಇನ್ನೇನನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ?-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಐದನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಆರನೆಯ ತರಂಗ.

(ಚಪಲತೆಯಿಂದ ದುಡುಕಿದರೆ ಕಾರ್ಯವು ಕಿಡುವುದು.)

ಕದ್ರುವಿಗೂ ವಿನತೆಗೂ ಕಶ್ಯಪರ ದೇವಿಯಿಂದ ವರಲಾಭ; ಕದ್ರುವಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ಪತ್ತಿ; ವಿನತೆಗೆ ಅರುಣೋತ್ಪತ್ತಿ; ವಿನತೆಗೆ ಅರುಣನ ಶಾಪವು.

ಶಾನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಸಾಧುವೂ ಆದ ಆಸ್ತೀಕನ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ವಿಸ್ತರದಿಂದ ಹೇಳುವನಾಗು. ನಮಗೆ ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಸೆಯುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಎಲೆ ಸೌಮ್ಯನಿ ! ಮೃದುವಾದ ಅಕ್ಷರಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಿವಿಗನಿದಾಗಿರುವಂತೆ ನೀನು ನುಡಿಯುವೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ನೀನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಂತೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಾವು ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವೆವು. ನಾವು ನಿತ್ಯವೂ ಕೇಳಲೆಂದು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟು. ಈಯಾ ಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಎಂತು ಹೇಳಿರುವನೋ ಅಂತು ನೀನು ಹೇಳು-ಎನಲು, ಸೌತಿ-ಆಯುಷ್ಯಂತನೇ ! ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಎಂತು ಕೇಳಿರುವೆನೋ ಅಂತು ಈಯಾಸ್ತೀಕೋಪಾ ಖ್ಯಾನವಂ ಹೇಳುವೆನು:-

ಹಿಂದೆ ದೇವಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರಿಯರಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಾದ ಅವರು ರೂಪದಿಂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಆಶ್ಚರ್ಯವನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕದ್ರುವಿನತೆ ಯರೆಂಬ ಅವರಿರ್ವರೂ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಮಡದಿಯರಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ

ಸಮಾನವಾದ ಕೃಪನು ಪರಮಹರ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಆಧರ್ಮಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ವರವಂ ಕರುಣಿಸಿದನು. ಉತ್ತಮೆಯರಾದ ಅವರಿರ್ವರೂ ಪತಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲಾದ ವರವಂ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಂ ತಾಳಿದರು. ಕದ್ರು ಸಮಾನವಾದ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳು ನನಗೆ ಪುತ್ರರಾಗಬೇಕೆಂದು ವರವಂ ಯಾಚಿಸಿದಳು. ವಿನತೆ ಬಲದಿಂದಲೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಶರೀರದಿಂದಲೂ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಕದ್ರು ಪುತ್ರರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. 'ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ನಿನಗಾಗಲಿ' ಎಂದು ಕೃಪನು ಆಕೆಗೆ ವರವಂ ಕೊಟ್ಟನು. ವಿನತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ವರವಂ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಳು. ಅಂತಹ ಅಧಿಕವೀರ್ಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತೈಯಾದಳು. ಕದ್ರು ಸಮಾನವಾದ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರವಂ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷವನೈದಿದಳು. ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಕೃಪನು ವರಲಾಭದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಿಯರಾದ ಅವರಿರ್ವರನ್ನೂ "ಗರ್ಭಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪೋಷಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ನುಡಿದು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಬಹುಕಾಲವಾದಬಳಿಕ ಕದ್ರು ಸಾಸಿರಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ವಿನತೆ ಎರಡುಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸವಿಸಿದರು. ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರು ಸಂತುಷ್ಟಿಯರಾಗಿ ಅವರಿರ್ವರ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಭಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಐನೂರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಐನೂರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕದ್ರುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಈಚೆಗೆ ಹೊರಟರು. ವಿನತೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಈಚೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಮೋಹವುಳ್ಳ ತಪಸ್ವಿನಿಯಾದ ವಿನತೆ ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಡೆದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನೂ ಕಂಡಳು. ಅವನ ಶರೀರದ ಮೇಲಣಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಕೆಳಗಣಭಾಗ ವಿನನ್ನೂ ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪುತ್ರನು ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಣುವಾಗಿ-ಎಲೆ ತಾಯೆ !

ನೀನು ಲೋಭದಿಂದ ಕೂಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಇಂತು ಅಸಮಗ್ರಶರೀರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ನೀನು ಯಾವಳೊಡನೆ ಹುರುಡುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವೆಯೋ ಆಕೆಗೆ ಐನೂರುವರುಷಗಳವರೆಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಮಗನು ನಿನ್ನನ್ನು ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವನು. ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಡೆದು ನನ್ನನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಇವನನ್ನೂ ಅಂಗವಿಲ್ಲದವನನ್ನಾಗಿಯೋ ವಿಕಲವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿಯೋ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸನು. ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ಐನೂರುವರುಷಗಳ ಮೇಲಣ ಇವನ ಜನ್ಮಕಾಲವನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ವಿನತೆಯಂಪಿಸಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷಗತನಾಗಿ ಆಗ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಅರುಣನಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಬಳಿಕ ಉದಯಿಸುವ ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಆ ಅರುಣನನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಆತನನ್ನು ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಅರುಣನೂ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಂಪನ್ನನಾಗಿ ಸಕಲಲೋಕಪ್ರದೀಪಕನಾದ ಸೂರ್ಯನ ಆರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ತಾನು ಅಮರನನ್ನಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಪನ್ನ ಗಭಕ್ಷಕನಾದ ಗರುಡನೂ ನಿಯತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೆ ಕ್ಷುಧಿತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ತನ್ನ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ಅನ್ನವಂ ಗ್ರಹಿಸಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿನತೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು.

ಇದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಮೃತಮಥನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಯಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಮೋಘಬಲವುಳ್ಳ ವೇಗಶಾಲಿಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದ ದಿವ್ಯಶ್ರೀಯುತನಾದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತನಾದ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹು ಮವಾದುದಿಲ್ಲವೆನಿಸಿದ ಉಚ್ಚೈಶ್ವರವಸ್ತೆಂಬ ಅಶ್ವರತ್ನವು ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯಿರಿದು ರೂ ಕಂಡರು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

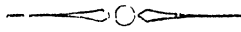
ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಆರನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ವಿಳನೆಯ ತರಂಗ .

(ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅನಿಷ್ಟಪರಿಹಾರವೂ
ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದು .)

ದೇವತೆಗಳು ಅಮೃತವಂ ಮುಖಿಸಿದುದು.

ಕೌನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು ದೇವತೆಗಳು ಆಅಮೃತವನ್ನು ಎಂತು ಮುಖಿಸಿದರು ? ಎಲ್ಲಿ ಮುಖಿಸಿದರು ? ಅಮೃತಲಾಭವಾದ ಬಳಿಕ ಮಹತ್ತಾದ ವೀರೈದಿಂದಲೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆಅಶ್ವತ್ಥದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಥನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಇದಂ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು-ಎನಲು, ಸೌತಿ ಕೌನಕನಂ ಕುರಿತು-ಮಹತ್ತಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನ ರಾಶಿಯಾಗಿಯೂ ಸುವರ್ಣೋಜ್ಜ್ವಲವಾದ ತನ್ನ ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಭಾನುವಿನ ಕಾಂತಿಯಂ ಜರಿವುದಾಗಿಯೂ ಸುವರ್ಣಭೂಷಿತವಾಗಿಯೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ದೇವಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಸೇವಿತವಾಗಿಯೂ ಅಪ್ರಮೇಯವಾಗಿಯೂ ಅಧರ್ಮಿಗಳಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಶಕ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮಹಾವ್ಯಾಳಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾಗಿಯೂ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ಪ್ರದೀಪ್ತವಾಗಿಯೂ ಎತ್ತರದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಇತರರಿಂ ಮನದಿಂದಲೂ ಬಗೆಯಲಸದಳವಾಗಿಯೂ ದಿವ್ಯತರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಇನಿದಾದ ದನಿಯುಳ್ಳ ಅನೇಕಪಕ್ಷಿಸಂಘಗಳಿಂದ ಮುಖರಿತವಾಗಿಯೂ ಗಗನಕ್ಕೆ ಎಳೆಯಾಗಿಯೂ ಅಸದೃಶವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹಾಮೇರುಸರ್ವತವಂ ಸೇರಿ, ಬಹುರತ್ನೋಜ್ಜ್ವಲವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಆಗಿರಿಯ ಮಹಾಶೃಂಗವಂ ಏರಿ ದೇವತೆಗಳು ತಪೋನಿಯಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಮೃತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲೂ ಇರಲು, ತ್ರೀಮುನ್ನಾರಾಯಣನು ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ಸುರರೂ ಅಸುರರೂ ಕೂಡಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಖಿಸಲಿ. ಮುಖಿಸಲ್ಪಡುವ ಆಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗು

ವುದು-ಎಂದು ನುಡಿದು, ದೇವತೆಗಳಂ ನೋಡಿ-ಎಲೆ ದೇವತೆಗಳೆರಾ !
ನೀವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಢಿಸಿ. ಸಕಲವಾದ ಓಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಸಕ
ಲವಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಳಕೆ ಅಮೃತವನ್ನೂ ಪಡೆವಿರಿ-ಎಂದನು.

ಬಳಕೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲರೂ ಗಗನಚುಂಬಿಗಳಾದ ಮಹಾಶೃಂಗ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಲತಾಜಾಲಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿಯೂ
ಅನೇಕಪಕ್ಷಿಸಂಘಟಿಂದ ಸಂಘುಷ್ಪವಾಗಿಯೂ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳ
ಅನೇಕಮೃಗಗಳಿಂದ ಸಮಾಕುಲವಾಗಿಯೂ ಕಿನ್ನರರಿಂದಲೂ ಅಪ್ಸರ
ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿತವಾಗಿಯೂ ಹನ್ನೊಂ
ದುಸಾಸಿರಯೋಜನದ ಉದ್ದವು ಮತ್ತು ಆಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೆಳಗಣ ವಿಸ್ತಾರ
ವು ಉಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಂದರವನ್ನು ಎತ್ತ
ಲಾರದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಸಮೇತನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ
-ಸರಮಸುಖಕರವಾದ ಆಲೋಚನೆಯಂ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ವ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪನಸಗಬೇಕು-ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವಿಸಲು, ಮಹಾ
ಮಹಿಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮನೊಡಗೂಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂ
ದು ನುಡಿದು ಈವಿಷಯವನ್ನು ಸರ್ಪರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಬಳಕೆ ವೀರೈವಂತನಾದ ಅನಂತನು ಎದ್ದು ಆಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನಾರಾಯಣನಿಂದಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವ
ನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ವನಗಳಿಂದಲೂ ವನ್ಯಮೃಗಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿದ ಆಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನು ಬಲದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿದನು. ಬಳಕೆ
ದೇವತೆಗಳು ಆತನೊಡನೆ ಸಮುದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಮೃತಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಆತನಂ ಕುರಿತು-ನಿನ್ನ ನೀರನ್ನು ಕಡೆವೆವು-ಎನಲು, ಸಮುದ್ರನು
ಅನರಂ ಕುರಿತು-ನನಗೂ ಭಾಗವು ದೊರೆವುದು ; ಆದುದರಿಂ
ಮಂದರಭ್ರಮಣದಿಂದಂಟಾಗುವ ಸಂಮರ್ದವನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸು
ವೆನು-ಎಂದನು.

ಸುಗಾಸುರರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೂರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು-
ನೀನು ಈಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರಬೇಕು-ಎದರು. ಕೂರ್ಮನು-

ಇರುವೆನೆಂದು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಂ ಕೊಟ್ಟು ಆಮಂದರವಂ ಹೊತ್ತನು. ಆಕೂರ್ಮನ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಮಂದರವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಸರಿಮಾಡಿದನು. ದೇವತೆಗಳೂ ದಾನವರೂ ಅಮೃತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಂದರವಂ ಕಡೆಗೋಲಾಗಿಯೂ ವಾಸುಕಿಯಂ ಕಡೆವ ಹಗ್ಗವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಲನಿಧಿಯಾದ ಸಮುದ್ರನನ್ನು ಕಡೆಯಲು ತೊಡಗಿದರು. ಭಗವಂತನಾದ ಅನಂತನೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೂ ಇದ್ದ ವಾಸುಕಿಯ ಬಾಲದಕಡೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ಅಸುರರು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತ ನಿಂತರು. ಅಸುರರಿಂ ವೇಗದಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಾಸುಕಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೋಗೆಯಿಂದಲೂ ಉರಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಬಿರುಗುಳುಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೊರಟುವು. ಅಂತು ಕಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಾಸುಕಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ವಿಷದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಮಿಶ್ರವಾಯಿತು. ದೇವದಾನವರು ತಮ್ಮ ಭುಜಗಳಿಂದ ಮಂದರವನ್ನು ಕಡೆಯಲು, ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಆದಾರುಣವಿಷವು ಹಾಲಾಹಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ದೇವತೆಗಳೂ ದಾನವರೂ ಆವಿಷದಿಂದ ದಗ್ಧರಾಗಿ ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಮಹತ್ತಾದ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಬಳಗಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಅಮೃತಮಂ ಮಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಲಾಹಲವು ಸಮುತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ನೀನು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡಬೇಕು-ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು.

ಇಂತು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಜಗದೀಶ್ವರನೂ ಹರನೂ ತ್ರಿಲೋಚನನೂ ತ್ರಿಶೂಲಿಯೂ ರುದ್ರನೂ ದೇವದೇವನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಶತಿಯನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು.

ಆಭಗವಂತನು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನಂ ಧ್ಯಾನಿಸಿದುದನರಿತು ಬೇಗದಿಂ ಬರಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಂಡು ಅದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. ದೇವದೇವನಾದ ರುದ್ರನು ಅದಂ ಕೇಳಿ ಈಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಿತವಾಗಲೆಂದು, ಕಾಲಾಗ್ನಿಗೆ ಸಮವಾದ ಆವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು

ಕೊಂಡನು. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ನೀಲತ್ವವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನೀಲಕಂಠನೆನಿಸಿದನು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ರುದ್ರನು ಆವಿಷವಂ ಅಲ್ಲಿ ಕುಡಿದಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳು ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿ ಅಂತು ಮತ್ತೆ ಆಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು ಅಮೃತಕ್ಯೋಸ್ಥರ ಮತ್ತೆ ಮಥನಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅಸುರರೂ ವೇಗದಿಂದ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಆವಾಸುಕಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಹೊಗೆಯಿಂದಲೂ ಊರಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿಗಳು ಹೊರಟುವು. ಉದಯಿಸಿದ ಧೂಮಸಂಘಗಳೂ ಮಿಂಚಿಸಿದೊಡ ಗೂಡಿದ ಮೇಘಸಂಘಗಳೂ ಆಯಾಸದಿಂದ ಸಂತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಷಿಸಿದುವು. ಆಪರ್ವತದ ಕೂಟಾಗ್ರದಿಂದ ಜಾರಿದ ಪುಷ್ಪ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ಸುರಾಸುರರ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿದ್ದುವು. ಸುರಾಸುರರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಂದರದಿಂದ ಮಥಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಮೇಘಧ್ಯುಸಿಗೆ ಸಮವಾದ ಅದೊಂದು ಮಹಾಧ್ಯುನಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನಾಜಲಚಕ್ರಂಗಳು ಮಂದರಗಿರಿಯಿಂದ ಜೂರ್ಣಿತವಾಗಿ ಬಹುವಾಗಿ ನಾಶವಸ್ತದಿದುವು. ಮಂದರವು ವರೂಣ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಪಾತಾಳತಲದ ನಾನಾಭೂತಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿತು. ಆಮಂದರಗಿರಿ ವೇಗದಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಲು, ಮಹಾಪೃಥ್ವಿಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಘರ್ಷಣೆಯಂ ಹೊಂದಿ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿಂದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಡನೆ ಬಿದ್ದುವು. ಅವೃಕ್ಷಗಳ ಸಂಘರ್ಷಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಗ್ನಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಮಿಂಚುಗಳು ಕರ್ಮುಗಿಲನ್ನು ಸುತ್ತು ಕೊಂಡಂತೆ ಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿದುವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಚೆಂಕಿ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಹಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಿತು. ಪಲತೆರದ ಎಲ್ಲಾ ಜಂತುಗಳೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟುವು. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದಹಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಮೇಘೋದಕದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಾಂತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆಸಮುದ್ರದ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಗೆವಗೆಯ ವೃಕ್ಷರಸಗಳೂ ಅನೇಕವಾದ ಓಷಧಿರಸಗಳೂ ಸ್ರವಿಸಿದುವು. ಅಮೃತವೀರ್ಯಂಗಳಾದ ಆರಸಗಳ ಹಾಲಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನದ ಸ್ರಾವದಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳು ಅಮರತ್ವವಂ ಪಡೆದರು.

ಬಳಕೆ ಆಸಮುದ್ರದ ನೀರಲ್ಲವೂ ಅನೇಕವಾದ ಉತ್ತಮರಸಗಳಿಂದ ಹಾಲಾಯಿತು. ಆ ಹಾಲಿಂದ ತುಸ್ಸುವಾಯಿತು.

ಬಳಕೆ ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವರಪ್ರದನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆ! ನಾವು ಆಯಾಸಗೊಂಡೆವು. ಆಅಮೃತವಿನ್ನೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಂ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರವರ್ತಿ ಸಿರುವೆವು. ಸಮುದ್ರಮಥನವನಾರಂಭಿಸಿದುದು ಬಹುಕಾಲವಾಯಿತು. ನಮಗೆ ಬಳಲಿಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ-ಎಂದರು.

ಲೋಕಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆದೇವತೆಗಳ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೆ! ಇವರಿಗೆ ಬಲವಂ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನೆ ತರಣನು-ಎನಲು, ನಾರಾಯಣನು-ಈಮಥನಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರು ತೊಡಗಿರುವರೋ ಅವರಲ್ಲರಿಗೂ ಬಲವಂ ನೀಡುವೆನು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಂದರದಿಂದ ಮಥನಮಾಡಲಿ ಎಂದನು.

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾರಾಯಣನ ವಚನವಂ ಆಲಿಸಿ ಬಲಕಾಲಿಗಳಾಗಿ ಆಸಮುದ್ರದ ಪಯಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೆನ್ನಾಗಿ ಮಥಿಸಿದರು.

ಆಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಿಷ್ಕವುಂಟಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ತಿವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾತಿನಿಂದ ಲೋಕರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ನುಂಗಿದನು.

ಬಳಕೆ ಕೃಷ್ಣರೂಪಧಾರಿಣಿಯಾದ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವಿಯುದಯಿಸಿದಳು. ಬಳಕೆ ಅನೇಕಸಹಸ್ರಕಿರಣಗಳು ಳ್ಳವನೂ ತೀತಲನೂ ಪ್ರಸನ್ನನೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಚಂದ್ರನು ಆನಿರ್ಭವಿಸಿದನು. ಬಳಕೆ ಆಸಮುದ್ರದ ಘೃತದಿಂದ ಬಿಳಿದಾದ ಉಡುಗೆಯುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಉದಯಿಸಿದಳು. ಬಳಕೆ ಸುರಾದೇವಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಬಳಕೆ ಬಿಳಿದಾದ ಕುದುರೆ ಜನಿಯಿಸಿತು. ಆಘೃತದಲ್ಲಿ ಕಾಸು ಭವೆಂಬ ಮಣಿಯುದ್ಭವಿಸಿತು. ಅದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಗಳಾದ ಪಾರಿಜಾತವೂ ಕಾಮಧೇನುವುಗಳುದಯಿಸಿದುವು. ಬಳಕೆ ಮಹಾ

ಶರೀರವಂ ತಾಳ ನಾಲ್ಕುದಂತಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಮಹಾಗಜವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಕಾಮಧೇನುವೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೂ ಕಾಸ್ತುಭವೂ ಅಸ್ಸಿ ರೋಗಣವೂ ಗಗನಮಾರ್ಗವನವಲಂಬಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ್ಳದ ಕಡೆಗೆ ಸೇರಿದುವು. ಬಳಿಕ ಧನ್ವಂತರಿ ಶರೀರವಂ ಧರಿಸಿ ಅಮೃತದಿಂದ ಪೂರಿತವಾದ ಬಿಳಿದಾದ ಕಮಂಡಲುವಂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಅವತರಿಸಿದನು.

ದಾನವರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಮಾಧ್ಭುತವೆನಿಸಿದ ಅಮೃತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನನಗೆತನಗೆಂದು ಬಹುವಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಮನ್ಮನ್ಮಿರಾಯಣನು ಜಗನ್ನೋಹನವಾದ ಮಾಯೆಯಿಂ ಕೂಡಿದ ಅಧ್ಭುತವಾದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವಂ ತಾಳ ದಾನವರಂ ಸಮಾಶ್ರಯಿಸಿದನು. ಮೂಢಮತಿಗಳಾದ ಆದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಆಸ್ತ್ರೀಯಂ ಕಂಡು ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಆಅಮೃತವಂ ಆಕೆಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾರಾಯಣಸಂಬಂಧಿಸಿಯಾದ ಆನಾಯಾದೇವಿ ಅಮೃತಕಮಂಡಲುವಂ ಪಿಡಿದು, ದೈತ್ಯದಾನವರು ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವಂ ಬಡಿಸಿದಳು. ಆದೈತ್ಯರು ತಮಗೆ ಅಮೃತವಿಲ್ಲವಾಯಿತೆಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.

ಬಳಿಕ ದೈತ್ಯರೂ ದಾನವರೂ ಬಡಗೂಡಿ ಆವರಣಮುಂತಾದ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪಿಡಿದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬಳಿಕ ನರನೆನಿಸಿದ ಮಹಾವೀರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಆಅಮೃತವಂ ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತುಮುಲಯುದ್ಧವು ಉದವುತಿರಲು, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುನಿಂದೆನೆಯಿಂದ ಅಮೃತವಂ ಪಾನಮಾಡುತಬಂದರು. ಭುಜಬಲದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರಂ ಮೂರದಿಂ ನಿರೋಧಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವಂ ಪಾನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾರುಯಾರು ಅಮೃತವಂ ಪಾನಮಾಡಿದರೋ ಅವರವರು ದಾನವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತಬಂದರು. ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಆಗ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಅಮೃತವಂ ಪಾನಮಾಡುತಿರಲು, ದಾನವನಾದ ರಾಜು ದೇವರೂಪವಂ ಧರಿಸಿ ಅಮೃತವಂ ಕುಡಿದನು. ಅಮೃ

ತವು ಆದಾನವನ ಕಂಠದೊಳಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವಂ ಬಯಸಿ ಆವಿಷಯವಂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಬಳಿಕ ಭಗವಂತನು ಅವ್ಯತಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಆರಾಹುವಿನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಭೇದಿಸಿದನು. ಬೆಟ್ಟದ ಕೋಡಿಗೆ ಸಮವಾದ ಆದಾನವನ ಮಹಾಶಿರಸ್ಸು ಚಕ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನೆಲವೆಲ್ಲವೂ ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಚಕ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆಕಬಂಧವು ಬಹುಭಯಂಕರವಾಗಿ ಧ್ವಸಿಮಾಡಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಆದೈತ್ಯನ ಶರೀರವು ಪರವ್ಯತಗಳಿಂದಲೂ ವನಗಳಿಂದಲೂ ದ್ವೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದಮೂರುಸಂಸಿರದ ಚತುರಶ್ಚದ್ರತೆಯವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿತು. ಬಳಿಕ ರಾಹುವಿಗೆ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೊಡನೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ವೈರವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ರಾಹು ಈಗಲೂ ಅವರಿವರ್ಗನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರುವನು. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಪರಿ ಅಸದೃಶವಾದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವಂ ಬಿಟ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದ ನಾನಾಯುಧಗಳಿಂದ ದಾನವರನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಸಮುದ್ರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುರರಿಗೂ ಅಸುರರಿಗೂ ಘೋರತರವಾದ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿತು. ತೀಕ್ಷ್ಣಗಳಾದ ಮಹಾಪ್ರಾಸಾಯುಧಗಳೂ ಅತಿತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮೋಸೆಯುಳ್ಳ ತೋಸುರಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವಾದ ಆಯುಧಗಳೂ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದುವು. ಬಳಿಕ ಅಸುರರು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಭಿನ್ನರಾಗಿ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಶಕ್ತ್ರಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಗದೆಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಥಿತರಾಗಿ ಬಹುವಾದ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿದರು. ಉತ್ತಪ್ತವಾದ ಚಿನ್ನದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗಳಾದ ಅಸುರರ ಶಿರಸ್ಸುಗಳು ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಸಗಳಿಂದ ಕಡಿವಡೆದು ಸಂತತವಾಗಿ ಬಿದ್ದುವು. ಹತರಾದ ಮಹಾದೈತ್ಯರು ರಕ್ತದಿಂದ ಅನುಲಿಸ್ತವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಗೃರಿಕಾದಿಧಾತುಗಳಿಂದ ಕಂಪಗಿರುವ ಗಿರಿಶಿಖರಗಳಂತೆ ಮಲಗಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರವು ಅನೇಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ವರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೂಡೆದಾಡುವ ಅವರ

ಕೋಲಾಹಲವು ಗಗನಮಂಡಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಿದ್ದಿತು. “ಭೇದಿಸು, ಭೇದಿಸು, ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಬೀಳಿಸು, ಇದುರಿಸು” ಎಂಬ ಮಹಾಘೋರವಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟಾದುವು. ಇಂತು ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ತುಮುಲಯುದ್ಧವು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲು, ನರನಾರಾಯಣದೇವರು ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನು ನರನ ದಿವ್ಯವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಕವಾದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆದನು. ಬಳಿಕ ಮಹಾಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳುದೂ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವುದೂ ನಿಪುಣವಾದ ಮಂಡಲವುಳ್ಳುದೂ ನೋಡಲು ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರವು ನೆನೆದ ಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಂದೊದವಿತು. ಆಜಾನುಬಾಹುವಾದ ನಾರಾಯಣನು ಭಯಂಕರವೂ ಉರಿವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ಸುಂ ಪನ್ನವೂ ಶತ್ರುನಗರಭೇದಕವೂ ಆದ ಆಚಕ್ರವನ್ನು ಮಹಾವೇಗ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಪುರುಷೋತ್ತಮನಕೃಿಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಘೋರವಾದ ಆಚಕ್ರವು ವೇಗದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತ ಬಹುನಿಧನಾಗಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸೀಳಿತ್ತಿತು. ಕಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಸುಡುತ್ತ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆ ಅಸುರಗಣವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪಿಶಾಚದಂತೆ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿತು. ದೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನೇಕರು ಗಗನಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಮೇಘಮಂತ್ರಲದ ಕಾಂತಿಯಂ ಕಿಡಿಸುತ್ತ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಪೀಡಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ವೃಕ್ಷಗಳಂ ಕೂಡಿದ ನಾನಾಮೇಘರೂಪಗಳಾದ ಮಹಾಗಿರಿಗಳು ಸಡಲಿದಾಗ್ರಸಾನುಗಳುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಪರಸ್ಪರಸಂಘಟ್ಟನೆಯಿಂದ ಧ್ವಸಿಗೊಂಡು ಭಯವನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಗಗನಮಂಡಲದಿಂದ ಬಂದು ಬಿದ್ದವು. ಬಳಿಕ ಆರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರಲು, ವನಸಹಿತವಾದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಗಿರಿಸಾತದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡಿತು. ಆಗ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಅಸುರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನರನು ಸುವರ್ಣ

ಪುಂಜಿಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಬಾಣಗಳಿಂದ ಗಗನಮಂಡಲವಂ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅಸುರರು ಸುರರಿಂದ ಪರಿಪೀಡಿತರಾಗಿ ಉರಿವ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಗಗನದಲ್ಲಿ ಮಸಗಿದ ಆಸುರರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕರು.

ಬಳಿಕ ಮಂದರಗಿರಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ವಿಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪೂಜಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಸೇರಿತು. ದೇವತೆಗಳು ಅಮೃತವನ್ನು ನರಮುನಿಗೆ ಸಲಿಸಿ ತಾವು ಪರಮಪ್ರೀತಿಯಂ ತಾಳಿ ಉದ್ಧೋಷಿಸುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸ್ವರ್ಗವಂ ಸೇರಿದರು. ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಆಅಮೃತನಿಧಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಡಲು ಭಗವಂತನಾದ ನರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ
ಏಳನೆಯತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು

ಎಂಟನೆಯ ತರಂಗ.

(ದುಷ್ಕಾರಿಗೆ ದೈವಯೋಗದಿಂದಲೇ ಕೇಡುಂಟಾಗುವುದು.)

ಕದ್ರೂವಿನತೆಯರ ಪಂತ; ಕದ್ರು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಋಪವಂ ಕೂಡುವುದು;
ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ವಿಷಹರವಿದ್ಯೆಯನೀವುದು.

ಎಲೆ ಶಾನಕಮುನಿಯೆ! ಮಹಾವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಆವುಚ್ಚೈಶ್ವರೈವಸ್ಸು ಉದಯಿಸಿದುದನ್ನೂ ಅಮೃತಮಥನವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರದಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

ಆಗ ಕದ್ರು ಆವುಚ್ಚೈಶ್ವರೈವಸ್ಸು ಉದಯಿಸಿದುದಂ ಕೇಳಿ ವಿನತೆಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ! ಉಚ್ಚೈಶ್ವರೈವಸ್ಸು ಯಾವಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದು? ವಿಲಂಬಿಸದೆ ಹೇಳು-ಎನಲು, ವಿನತೆ ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು-

ಎಲೆ ಶುಭಾಂಗಿ ! ಈತುರುಗಸತಿ ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದೇ. ಮತ್ತಾವ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವೆ ? ನೀನೂ ಇದರ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೇಳು. ಬಳಿಕ ಇಬ್ಬರೂ ಪಣವಂ ಕಟ್ಟೋಣ-ಎಂದಳು. ಕದ್ರು- ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸುಸ್ಥಿತೆ ! ಈಕುದುರೆಯ ಬಾಲವು ಕರಿದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ಬಾ ನನ್ನೊಡನೆ. ಯಾವಳವಾತು ತಪ್ಪಾಗುವುದೋ ಅವಳು ದಾಸಿಯಾಗಿರತಕ್ಕುದು-ಎಂದಳು.

ಇಂತು ಅವರಿರ್ವರೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಪಂತವಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ನಾಳೆನೋಡೋಣ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಬೀಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಬಳಿಕ ಕದ್ರು ಕಾಟಲ್ಯವಂ ನೆಪೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಸಾಸಿರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು-ಎಲೆ ಮಕ್ಕಳರಾ ! ನಾನು ದಾಸಿಯಾಗದಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಡಿಗೆಯಂತೆ ಕರಿಯಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಬಾಲಗಳಾಗಿ ಬೇಗದಿಂ ಉಚ್ಚೈಶ್ಯವಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಿ-ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಬದ್ಧವೋದ ಸರ್ಪಗಳಂ ಕುರಿತು-ಪಾಂಡುವಂ ಶೋತ್ಸನ್ನನಾದ ಜನನೇಜಯಮಹರ್ಷಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುಡುವನು-ಎಂದು ಶಾಪವನಿತ್ತಳು. ಅಂತು ಬದವಿದ ಅತಿಕ್ರೂರವಾದ ಶಾಪವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಕಲದೇವ ತೆಗಳೊಡನೆ ಕೇಳಿ, ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಈಕೆ ಬಹುವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಸರ್ಪಗಳು ಬಹುವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರಿಂದಲೂ ಆಶಾಪದ ನುಡಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು. ಸರ್ಪಗಳು ಮಹಾತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವಿಷವುಳ್ಳವುಗಳು ; ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳು ; ಇವುಗಳಿಗೆ ಇಂತು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವಿಷವಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವಾಗಬೇಕಾದುದರಿಂದಲೂ ಪರರ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಇವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನನಿ ತಕ್ಕುದನ್ನೇ ಮಾಡಿದಳು. ಇಂತು ನಿತ್ಯವೂ ದೋಷಪ್ರವರ್ತಕಂಗಳಾದ ಇತರ ದುಷ್ಯಜಂತುಗಳಿಗೂ ದೈವವೇ ಪ್ರಾಣಾಂತವಾದ ದಂಡವಂ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಕದ್ರುವನ್ನೂ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಆಗ ಕಶ್ಯಪನನ್ನು ಕರೆದು-ಎಲೆ ಪಾಪರಹಿತನಿ ! ವಿಷದಿಂದ ದಾರುಣ

ಗಳೂ ಅನಭ್ಯವಾದ ಕರೀರವುಳ್ಳವುಗಳೂ ಆಡ ಯಾವ ಸರ್ಪಗಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಉದಯಿಸಿದುವೋ ಅವುಗಳಿಗೆ ಜನನಿ ಶಾಪವಂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಯ್ಯಾ ! ಅವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸರ್ಪಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಕೋಪವಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವಿನಾಶನವೆಂಬುದಿದು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಬುದುದು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಆಕಶ್ಯಪಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಸಾದಗೊಳಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆತನಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಷಪರವಿದ್ಯೆಯಂ ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಕದುವಿಂತು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಶಾಪವಂ ಕುಡಲು, ಆಕಯ ಶಾಪದಿಂದ ವ್ಯಥೆಗೊಂಡ ಕರ್ಕೋಟಕನೆಂಬ ಭುಜಂಗನು ಆಕಯಂ ಕುರಿತು-ಅಮ್ಮಾ ! ನಾನು ಆವುಚ್ಛ್ರಯವಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆಯಂತೆ ಕಗಿದಾದ ಬಾಲವಾಗಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವೆನು. ನೀನು ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಎಂದು ಪರಮಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿಯಲು, ಆಕೆ ಅಂತಾಗಲೆಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಂ ನುಡಿದಳು.

ಶಾನಕನೆ ! ಬಳಕ ರಾತ್ರಿಯಂ ಕಳೆದು ಬೆಳಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುವುದೂ ತಂಗೆಯರಾದ ಆಕದ್ರೂವಿನತೆಯರಿವರ್ವರೂ ದಾಸಿಯರಾಗತಕ್ಕದೆಂದು ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪಂತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ತೀರವನವಂ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಆವುಚ್ಛ್ರಯವಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೊರಟರು.

ಬಳಕ ಅವರಿವರ್ವರೂ ಜಲಂಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯಾಗಿ ಆಳವಾಗಿ ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡುತಿರುವುದೂ ಮಹಾಧ್ವನಿಯುಳ್ಳುದೂ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳಿಂದ ಆಕೀರ್ಣವೂ ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವೂ ನಾನಾರೂಪಗಳೂ ಘೋರಗಳೂ ಭಯಂಕರಗಳೂ ವಿಕಾರವುಳ್ಳವುಗಳೂ ಆದ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಗಳಾದ ಇತರ ಜಂತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಎಂದಿಗೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಸಾಧ್ಯವೂ ನವರತ್ನಗಳಿಗೆ ಆಕರವೂ ವರುಣನಿಗೆ ಆಲಯವೂ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಬೀಡೂ ಬಾಡಬಾಗಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಅಸುರರಿಗೆ ಬಂಧುವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ದೇವತೆಗಳ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯೂ ಅಪ್ರ

ಮೇಯವೂ ಅಚಿಂತ್ಯವೂ ಸುಣ್ಣತಮಜಲವುಳ್ಳುದೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ಜಲಚರಗಳ ಘೋಷದಿಂದ ರಾದ್ರವೂ ಗಂಭೀರವಾದ ಸುಳಿಗಳುಳ್ಳುದೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಭಯಂಕರವೂ ತೀರದಲ್ಲಿ ಡೋಲಾಯಮಾನವಾದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಚಲಿಸುವುದೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕ್ಷೋಭೆಯಿಂದ ಉನ್ನತವೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತರಂಗಗಳೆಂಬ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನರ್ತಿಸುವಂತಿರುವುದೂ ಚಂದ್ರವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿತಗ್ಗುವ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳುದೂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರ್ಮನೆಯೂ ಭೂಮಿಯನ್ನುದ್ದರಿಸಲು ವರಾಹರೂಪಮಂ ತಾಳದ ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಬಳಗೆ ಕಲಕಲ್ಪಟ್ಟ ಜಲಂಗಳುಳ್ಳುದೂ ನೂರುಮರುಷ ವ್ರತವಂ ಕೈಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದ ಅತ್ರಿಮುನಿಯಿಂದ ಅಧಿಷ್ಠಿತವೂ ಅನ್ಯಯವೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗನಿದ್ರೆಯಂ ತಾಳದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಯುಗಾದಿಕಾಲತಯನವೂ ವಜ್ರಪಾತದಿಂದ ಹೆದರಿದ ಮೈನಾಕಗಿರಿಗೆ ಅಭಯಪ್ರದವೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೀಡಿತವಾದ ಅಸುರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವೂ ಬಡಬಾಗಿಗೆ ನೀರೆಂಬ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕುಡುವುದೂ ಅಪಾರವೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವೂ ಪರಸ್ಪರವಾದ ಹುರುಡಿನಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ನದಿಗಳಿಂದ ಉಪಲಕ್ಷಿತವೂ ಆದ ಮಹಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಂಡರು.

ಸರ್ಪಗಳೂ ತಾಯನುಡಿಯಂ ಸಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ಮಾಡಿ “ತನ್ನ ಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಜನನಿ ಆನನುರಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ದಹಿಸುವಳು. ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾದರೆ ಆಶಾಪದದೇನೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಳು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗೆಯೂ ಆಕುಡುರೆಯ ಬಾಲವನ್ನು ಕರಿದಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕಾರಿಯಬಾಲಗಳಂತೆ ಆಕುಡುರೆಯಲ್ಲಿದ್ದುವು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಸವತಿಯರಿರ್ವರೂ ದೃಢವಾಗಿ ಪಂತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಮುಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅಂತಹ ಆಸಮುದ್ರದ ತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಬಳಕೆ ಕದ್ರು ವಿನತೆಯೊಡನೆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅತಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಕುದುರೆಯ ಬಳಿಗೆ ನೆಗೆದಳು. ಅವರಿವರ್ವರೂ ಮಹಾವೇಗ ಶಾಲಿಯೂ ಚಂದ್ರಕಿರಣದಂತೆ ಬಿಳಿದೂ ಕರಿಯಬಾಲವುಳ್ಳುದೂ ಆದ ಆಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು.

ಕದ್ರು ಕರಿಯಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಸಾಂದ್ರವಾದ ಕುದುರೆಯ ಬಾಲವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷಣ್ಣವದನೆಯಾದ ವಿನತೆಯನ್ನು ದಾಸಿಯಾಗೆಂದು ನಿಯೋಜಿಸಿದಳು.

ಬಳಕೆ ಅವಿನತೆ ಆಸಂತದವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ದಾಸ್ಯವಂ ಹೊಂದಿ ದುಗುಡದಿಂದ ಸಂತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಎಂಟನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಬೌಬತ್ತನೆಯ ತರಂಗ.

(ಅಭ್ಯರ್ಥನೆಯಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರು.)

ಗ ರು ಡೋ ತ್ಪ ತ್ತಿ .

ಎಲೆ ಶಾನಕನೆ ! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಲವೊವವಲು, ಮಹಾಸತ್ತ್ವವನೂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಾತ್ರವಾದ ರೂಪಗಮನವೀರ್ಯಂಗಳುಳ್ಳವನೂ ಉರಿವ ಅಗ್ನಿರಾಶಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವನೂ ಅತಿಭಯಂಕರನೂ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮವಾದ ಪೊಳಪುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಸಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಗರುಡನು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತ ತಾಯಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ತಾನೇ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಉದಯಿಸಿ, ಉದಯಿಸಿದೊಡನೆಯೆ ಮಹಾಶರೀರನಾಗಿ ಬಳಿದು ಘೋರನೂ ಘೋರವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಉಗ್ರವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟನು.

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಗರನನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯಂ ಶರಣುಹೊಕ್ಕು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ-ಎಲೆ ಅಗ್ನಿಯೆ! ನೀನು ಬಳಿದು ನಮ್ಮನ್ನು ದಹಿಸಬೇಡ. ಮಹತ್ತರವಾದ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲಾ ರಾಶಿಯಿದು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು-ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಅಗ್ನಿ ಅವರ ಮೂತಂ ಕೇಳಿ-ಎಲೆ ದೇವತೆಗಳೆರಾ! ನೀವು ಎಂತು ತಿಳಿದಿರುವಿರೋ ಇದು ಅಂತಲ್ಲ. ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಆದ ವಿನತಾನಂದನನಾದ ಈಗರುಡನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎಣೆಯಾಗಿ ಉದಯಿಸಿರುವನು. ನೀವು ಈತೇಜೋರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿದುದರಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿರುವಿರಿ. ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಈಕೃಷ್ಣಪಾತ್ರಜನು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ನಾಶಕರನಾಗಿಯೂ ದೇವತೆಗಳಾದ ನಿಮಗೆ ಹಿತಕರನಾಗಿಯೂ ದೈತ್ಯಾಸುರರಿಗೆ ಅಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೆದರಲಾಗದು. ನನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ-ಎನಲು, ದೇವತೆಗಳು ಆಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಋಷಿಗಣಸಹಿತರಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಗರುಡನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂತು ಸ್ತುತಿಯೆಸಿದರು:-

“ ಎಲೆ ಗರುಡನೆ! ನೀನು ಮಹಾಭಾಗನಾದ ಋಷಿ. ನೀನು ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ದೇವನು. ನೀನು ಪ್ರಭುವೂ ತಪನನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯನು; ಪರಮೇಶ್ವರಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು. ನೀನು ಹಯಾನನನು. ನೀನು ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನು. ನೀನು ಮುಖ್ಯನಾದ ಕಮಲಜನ್ಮನು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ನೀನು ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು. ನೀನು ಧಾತೃ, ವಿಧಾತೃ. ನೀನು ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿಷ್ಣು. ನೀನು ನಿತ್ಯನಾದ ಮಹಾಪ್ರಭು. ನೀನು ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಸತ್ತೀರ್ತಿ. ನೀನು ಕಾಂತಿಗಳು. ಇಷ್ಟಾಥವು ನೀನು. ನೀನು ನಮಗೆ ಮಹಾರಕ್ಷಕನು. ನೀನು ಎಂದಿಗೂ ಗತಿ. ನಿನ್ನಿಂದ ನಮಗೆ ಭಯವೆಂತು ಉಂಟಾಗುವುದು? ನೀನು ಬಲವೆಂಬ ತರಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು; ಸಾಧು; ದೈನ್ಯವಂ ಹೊಂದದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನು; ಸಮೃದ್ಧನು. ಇತರರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯನಾದವನು.

ಎಲೆ ಪರಿವರ್ಣವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆ ! ಈಚರಾಚರವೆಲ್ಲವೂ
 ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿತು ; ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಿಂತಿರುವುದು ; ನಿನ್ನಿಂದಲೇ
 ಮುಂದೆ ಆಗುವುದು. ನೀನು ಉತ್ತಮನು. ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯ
 ನಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸು
 ತಿರುವೆ. ನೀನು ಅಂತಕನು. ಎಲೆ ಹುತಾಶನಪ್ರಭನೆ ! ಕೋಪ
 ಗೊಂಡ ಸೂರ್ಯನು ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಂತು ದಹಿಸುವನೋ
 ಅಂತು ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಯುಗವನ್ನು ಕಡೆ
 ಗಾಣಿಸುವನಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
 ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವೆ. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿ
 ಯಂತೆ ಇರುವನೂ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವನೂ ಅಂಧಕಾರರಹಿ
 ತನೂ ಗಗನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವನೂ ಮಹಾ
 ಬಲನೂ ಪರಾವರನೂ ವರದನೂ ಮಹಾವಿಕ್ರಮನೂ ಆದ ಗರುಡನಾ
 ಮಾಲಂಕೃತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಶರಣುಹೊಕ್ಕಿರುವೆವು. ಎಲೆ
 ಜಗತ್ಪ್ರಭುವೆ ! ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ
 ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ನೀನು ದೇವತೆಗಳಾದ
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಪಾಡು. ಗಗನದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನಗಾಮಿಗಳಾದವರೆಲ್ಲ
 ರೂ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ದಾರಿಗಾಣದೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರು
 ವರು. ಎಲೆ ಪಕ್ಷಿರಾಜನೆ ! ನೀನು ದಯಾಳುವೂ ಮಹಾತ್ಮನೂ ಆದ
 ಕೃಷ್ಣಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗನು. ಅಂತಹ ಅನೀನು ಕೋಪವಂ ತಾಳ
 ಬೇಡ. ಜಗತ್ತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮದಯೆಯಂ ತಾಳು. ನೀನು
 ಈಶ್ವರನು ; ಉಪಶಾಂತನಾಗು ; ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹು. ಸಮುವಾದ
 ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಹತ್ತಾದ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಗಗನ
 ನವೂ ಸ್ವರ್ಗವೂ ಈ ಭೂಮಿಯೂ ಬೆಳಗುವುವು. ಎಲೆ ಪಕ್ಷಿರಾಜನೆ !
 ನಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಎಲೆ ಅಗ್ನಿ
 ಸಮಾನನೆ ! ನಿನ್ನ ಈಶರೀರವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸು. ಕೋಪಗೊಂಡ
 ಕೃತಾಂತನಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಮನವು ಅಡಿ
 ಗಡೆಗೂ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಪತಗೇಶ್ವರನೇ ! ಇಂತು ಬೇಡ.

ತಿರುವ ನಮಗೆ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು.

ಇಂತು ಋಷಿಗಣಸಮೇತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಸುಪರ್ಣನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಬಂಬತ್ತನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

---:0:---

ಹತ್ತನೆಯ ತರಂಗ.

ಗರುಡಚರಿತ್ರೆ.

(ಸುಸುತ್ರರು ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಕಷ್ಟವಂ ನಿವಾರಿಸುವರು.)

(ರಾಜುವಿನಿಂದ ಉಪದ್ರವಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೂರ್ಯನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ;
ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅರುಣನು ಸಾರಧ್ಯವಂ ಮಾಡುವಿಕೆ)

ಗರುಡನು ಅವರ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಶರೀರವಂ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ಅವರಂ ಕುರಿತು-ನನ್ನ ಈ ಶರೀರವಂ ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ಹೆದರದೆ ಇರಲಿ. ಭಯಂಕರವಾದ ಈರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತಲ್ಲಣಿಸುವರು. ಆದಕಾರಣ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು-ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಳಿಕ ಕಾಮಗಾಮಿಯೂ ಕಾಮವೀರ್ಯನೂ ಆದ ಆತನು ಅರುಣನನ್ನೂ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿವಿಸಿಕೊಂಡು ಪಿತೃವಿನ ಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಟು ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅರುಣನನ್ನು ಇಳಿಸಿದನು.

ಅಷ್ಟು ಸೊತ್ತಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಲೋಕಗಳಂ ದಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದನು-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಶೌನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಪೂಜ್ಯನೆ! ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನು

ಆಗ ಏಕೆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಡಲು ಮನವುಳ್ಳವನಾದನು ? ಆತನಿಗೆ ಅಂತು ಕೋಪವುಂಟಾಗಲು ದೇವತೆಗಳು ಆತನದೇನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರು ? -ಎಂದು ಜಿಸಗೊಳಲು, ಸೌತಿಯಿಂತೆಂದನು -

ರಾಹು ಅಸ್ಮೃತಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೋ ಅಂದಿನಿಂದ ರಾಹು ಅವರೊಡನೆ ವೈರವನ್ನು ಬಳೆಯಿಸಿದನು. ರಾಹುವಿನಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. “ರಾಹು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾನರ್ಥಕರವಾದ ಪಾಪವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ನಾನೊಬ್ಬನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯನಾಗಿದ್ದೆನು. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಹು ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರಲು, ದೇವತೆಗಳು ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಆದಕಾರಣ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವೆನು. ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಚಲವಸ್ಥೆದಿದನು. ಅದರಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂತಪಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ಇಂದು ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಶಕವಾದ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ತಾಪವು ಉಂಟಾಗುವುದು-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ದೇವತೆಗಳು ಆಋಷಿಗಳೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು-ಇದೇನು ? ಈಗ ಸಂತಾಪನಿಮಿತ್ತ ಕವಾದ ಮಹಾಭಯವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಸೂರ್ಯನಾದರೋ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರಳಯವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಇನ್ನು ಉದಯಿಸಲು, ಈ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಅಂತು ನಿಲ್ಲುವುದು ?-ಎಂದರು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವರಂ ಕುರಿತು-ಇದೋ ಸೂರ್ಯನು ಲೋಕವಿನಾ ಶಕ್ತೋಸ್ಕರ ಉದಯಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಗೋಚರನಾದೊಡನೆಯೆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೂದಿಮಾಡುವನು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ನೊದಲೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನು.-ಅರುಣನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ

ನಾದ ಕಶ್ಯಪಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನಿರುವನು. ಆತನು ಪ್ರಜ್ಞಾಶಾಲಿ; ಮಹಾಶರೀರವುಳ್ಳವನು; ಮಹಾತೇಜಸ್ಸುಂಪನ್ನನು. ಆತನು ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ಸಲಸುವನು; ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಾರಥ್ಯವಂ ಮಾಡುವನು; ಆತನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವನು. ಇಂತು ಆಗಲು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ನಿಸುಗೂ ಕುಶಲವುಂಟಾಗುವುದು - ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಬಳಿಕ ಅರುಣನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪ್ತನಾಗಿ ಆಗ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರವೇರಿಸಿದನು. ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿದವನಾಗಿ ಅರುಣನಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿದ್ದನು. ಎಲೆ ಶಾನಕನೆ ! ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾದ ಈಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಿರೂಪಿಸಿದೆನು. ಅರುಣನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎಂತು ಸಾರಥ್ಯವಂ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದಂ ಪುನಃ ರ್ವದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾದಂತೆ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಯಿಸುವೆನು.

(ವಿನತೆ ಕದ್ರುಕಂ ಬಯ್ಯುತು ; ಗರುಡನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ; ಕದ್ರು ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿಂದ ತಾಪಗೊಂಡ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಕಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸುವುದು.)

ಎಲೆ ಶಾನಕನೆ ! ಬಳಿಕ ಕಾಮಗಾಮಿಯೂ ಮಹಾವೀರ್ಯನೂ ಮಹಾಬಲನೂ ಆದ ಗರುಡನು ಎಲ್ಲಿ ಪಣಬಂಧದಿಂದ ಪರಾಜಿತೆಯಾದ ತನ್ನ ಜನನಿ ವಿನತೆ ಬಹುದುಃಖಸಂತಪ್ತಿಯಾಗಿ ದಾಸ್ಯವಂ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದಳೋ ಆಸಮುದ್ರದ ಪರತೀರವಂ ಸೇರಿ ತಾಯಬಳಿಯನ್ನೈದಿದನು.

ಬಳಿಕ ಬಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕದ್ರು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿನತೆಯಾದ ವಿನತೆಯಂ ಕರೆದು ಎಲೆ ವಿನತೆ ! ಸಮುದ್ರಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ರಮಣೀಯವಾದ ಏಕಾಂತವಾದ ನಾಗನಿಲಯಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯಬೇಕು - ಎನಲು, ಗರುಡಜನನಿಯಾದ ವಿನತೆ ಸರ್ಪಜನನಿಯಾದ ಆಕದ್ರುವಂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ಗರುಡನೂ ಮಾತೃನಿನ ಮಾತಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟನು. ಸರ್ಪಗಳು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸಂತಪ್ತಗಳಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡುವು. ಕದ್ರು

ಅಂತಹ ಅಅವಸ್ಥೆಯನ್ನೈದಿದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಇಂತು ಸುತ್ತಿಯಿಸಿದಳು -

“ ಸಮಸ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬಡೆಯನಾದವನೆ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಬಲಧ್ವಂಸಕನೆ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಮುಚಿ ಸಂಹಾರಕನೆ ! ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನೆ ! ಶಚೀಶತಿಯೆ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಬೆಂದಿರುವ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ನೀರಿಂದ ನೀನು ಆಪ್ಯಾಯನವಂ ಮಾಡು. ಎಲೆ ಅಮರೋತ್ತಮನೆ ! ನೀನೆ ನಮಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ರಕ್ಷೆ. ಎಲೆ ಪುರಂದರನೆ ! ನೀನು ಮಹತ್ತಾದ ಜಲವಂ ವರ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ನೀನೆ ಮೇಘ ; ವಾಯು ನೀನು ; ಅಗ್ನಿ ನೀನು ; ಅಂಬರದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಂಚುಗಳೂ ನೀನು ; ಮೇಘಸಮೂಹವಂ ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸುವನು ನೀನು ; ನಿನ್ನನ್ನೆ ಮಹಾಘನವಂತವೆಂದು ನುಡಿವರು. ಅಸಾಧಾರಣವೂ ಘೋರವೂ ಆದ ವಜ್ರಾಯುಧವು ನೀನು ; ಘೋಷವುಳ್ಳ ಬಲಾಯುಧವು ನೀನು ; ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿ ನೀನೆ ; ಅಪರಾಜಿತನಾದ ಲೋಕಸಂಹಾರಕನೂ ನೀನೆ ; ನೀನು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಬೆಚ್ಚಕು ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನು ನೀನು ; ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಹಾಭೂತವು ನೀನು ; ರಾಜನು ನೀನು ; ದೇವೋತ್ತಮನು ನೀನು ; ವಿಷ್ಣು ನೀನು ; ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ನೀನು ; ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಥಾನವಾದ ದೇವನು ನೀನು ; ಸಮಸ್ತವಾದ ಅವ್ಯಯವು ನೀನು ; ಪರಮಶೋಭಿತವಾದ ಸೋಮವು ನೀನು ; ಮುಹೂರ್ತ ತಿಥಿ ಲವಕ್ಷಣ ಶುಕ್ಲ ಬಹುಲ ಕಲೆ ಕಾಷ್ಠ ತ್ರಿಪದ ಸಂವತ್ಸರ ಋತು ಮಾಸ ಇರುಳು ಹಗಲು ಇದೆಲ್ಲವೂ ನೀನೆ. ನೀನು ಗಿರಿವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉತ್ತಮವಾದ ವಸುಂಧರೆ ; ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸೂರ್ಯನಿಂ ಕೂಡಿದ ಅಂಬರ ನೀನು. ಮಹತ್ತಾದ ಅಲೆಗಳೂ ಮಕರಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಜಲನಿಧಿ ನೀನು. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೂಮಹಾಯಶಸ್ಸಂಪನ್ನನೆಂದು ಅಭಿನಂದಿಸುವರು. ಸಂಪತ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಅಭಿಷ್ಠಿತನಾದ ನೀನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವೆ. ವಷಟ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವೆ. ಫಲಕ್ಕೋ

ಸ್ವರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವೆ. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನೀನು ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಾನನೂಡಲ್ಪಡುವೆ. ದ್ವಿಜೇಂದ್ರರು ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಯಜನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು; ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೊಂಡಿರುವರು. ”

(ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು ಜಲವಂ ವರ್ಷಿಸುವುದು.)

ಇಂದ್ರನು ಇಂತು ಕದುವಿನಿಂದ ಆಗ ಸ್ತುತಿಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಕರಿದಾದ ಮೇಘಜಾಲಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆವರಣಗೊಳಿಸಿದನು. ಶುಭಕರವಾದ ಜಲವಂ ವರ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಘಗಳು ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಕಂಗಳೊಳಿಸುತ್ತ ಸಂತತವೂ ಪರಸ್ಪರಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಅಧಿಕವಾದ ಜಲವಂ ವರ್ಷಿಸಿದುವು. ಮಹಾದ್ಭುತಗಳಾದ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವು ಪ್ರಳಯಕಾಲವುಳ್ಳುದಾಗಿದ್ದಿತು. ನಿರಂತರವೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಜಲವಂ ವರ್ಷಿಸುವ ಮಹಾಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಧಾರಾತರಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘಗಳಂ ಗಗನವು ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನರ್ತನನೂಡುವಂತಿದ್ದಿತು. ಗುಡುಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಕಂಪಿತವಾದ ಎಡವಿಡದೆ ಸಂತತಧಾರಾಸಂಪಾತವಂ ಕರೆವ ಆ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಗಗನವು ನಷ್ಟವಾದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಂದ್ರನು ಅಂತು ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಉತಮವಾದ ದರ್ಪವುಂಟಾಯಿತು. ನೆಲವು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ತಣ್ಣಿ ತಾದ ಜಲವು ರಸಾತಲದ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಆಗ ಭೂಮಿಯು ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೀರಲೆಗಳಿಂದ ಸಂಭನ್ನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸರ್ಪಗಳು ತಾಯೊಡನೆ ರಮಣಕದ್ವೀಪವಂ ಸೇರಿದುವು.

(ಗುಡನು ವಿಸತೆಯಂ ಕೂರಿತು ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ;

ಸರ್ಪಗಳು ದಾಸ್ಯದಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಂ ಹೇಳುವಿಕೆ.)

ಆಗ ಬಳಿಕ ಜಲಧಾರೆಯಿಂದ ನೆನೆದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆ ಸರ್ಪಗಳು ಗರುಡನಿಂದ ಬಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ

ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಕರಗಳಿಗೆ ಆವಾಸವಾದ ಆ ರಮಣಕದ್ವೀಪವನ್ನು ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಘೋರನಾದ ಲವಣಾಸುರನನ್ನು ಕಂಡುವು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರೋದಕದಿಂದ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿಯೂ ಪಕ್ಷಿಸಂಘದ ಇಂಚರದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ ವನರಾಜಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾಗಿಯೂ ಮನೋಹರವಾದ ಮನೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕಮಲಾಕರಗಳಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರುಳ್ಳ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಡುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿಯೂ ಪುಣ್ಯಕರಗಳಾದ ದಿವ್ಯತರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿಯೂ ಗಗನಕ್ಕೆ ನೆಗೆವಂತಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿಂ ಚಲಿತವಾಗಿ ಸರ್ಪಗಳಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಂ ಕರೆವ ಇತರವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿತವಾಗಿಯೂ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ಪ್ರಕಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿಯೂ ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳ ನಾದಗಳುಳ್ಳುದ್ದಾಗಿಯೂ ನೋಡಲು ಸುರುಚಿರವಾಗಿಯೂ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿಯೂ ಜನಮನೋಹರವಾದ ಸಕಲಸಂಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಗರುಡನೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಿದುವು.

ಆಗ ಮಹಾವೀರ್ಯನಿಸಿದ ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಸುಪರ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು-ವಿಮಲವಾದ ಜಲವುಳ್ಳ ಬಹುರಮಣೀಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನಾಗು. ಎಲೆ ಚೇಚರನೆ! ನೀನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಅನೇಕವಾದ ರಮಣೀಯಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ-ಎಂದು ನುಡಿದುವು.

ಆ ಗರುಡನು ಆಗ ಚಿಂತಿಸಿ ಜನನಿಯಾದ ವಿನತೆಯಂ ಕುರಿತು - ಅಮ್ಮಾ ! ಈ ಸರ್ಪಗಳ ನುಡಿಯಂ ನಾನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣವೇನು? -ಎನಲು, ವಿನತೆ ಆತನಂ ಕುರಿತು ವತ್ಸನೆ! ನಾನು ಮರ್ಯಾದೆಗದಿಂದ ಸವತಿಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿರುವೆನು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಣಬಂಧವನ್ನು ಈ ಸರ್ಪಗಳು ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ನಿರರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದುವು-ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಅಂತು ತಾಯಿ ಕಾರಣವಂ ನುಡಿಯಲು, ಗಗನೇಚರನು ಆ ದುಃಖದಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಸರ್ಪಗಳಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸರ್ಪಂಗಳರಾ! ನಾನು ನಿನಗೇ ಏನನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ, ಏನನ್ನು ತಿಳಿದರೆ, ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪೌರುಷಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯುಂ ಹೊಂದುವೆನು? ದಿಟವನ್ನು ಹೇಳು-ಎಂದನು.

ಸರ್ಪಗಳು ಆತನ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ-ಎಲೆ ಬೇಚರನೆ! ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ದಾಸಭಾವವು ತೊಲಗುವುದು ಎಂದು-ನುಡಿಯಲು, ಗರುಡನು ಬಳಕ ಜನನಿಯಂ ಕುರಿತು-ಅಮ್ಮಾ! ಅಮೃತವಂ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ತಿಂಡಿಯಂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು-ಎಂದನು.

ವಿನತೆ ಮಗನ ಮಾತಂ ಕೇಳಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಪಕ್ಷಿರಾ ಜನೆ! ರಹಸ್ಯವಾದ ಸಮುದ್ರಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬೇಡರ ಊರು ಇರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳೂ ನಷ್ಟವಾದ ಲೋಕವುಳ್ಳವರೂ ನಿರ್ಗುಣರೂ ದುರಾತ್ಮರೂ ಆದ ಬೇಡರನೇಕರ ಮನೆಗಳಿರುವುವು. ಅವರಂ ಭುಂಜಿಸಿ ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಎಂತೂ ಮನಸ್ಸಂ ಮಾಡಬೇಡ. ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕೊಲ್ಲ ಬಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೋಪಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾದರೆ ಅಗ್ನಿ ಯಾಗಿಯೂ ಸೂರ್ಯನಾಗಿಯೂ ವಿಷವಾಗಿಯೂ ಶಸ್ತ್ರವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಗುರುವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ಇಂತಿದೆ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಇಷ್ಟನಾದವನು. ಅಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೀನು ಕೋಪದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಂತೂ ದ್ರೋಹವಂ ಮಾಡಬಾರದು. ಎಲೆ ಪಾಪರಹಿತನೆ! ಕಠಿನವಾದ ನಿಯಮವುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕ್ರುದ್ಧನಾದರೆ ಎಂತು ಸುಡುವನೋ ಅಂತು ಅಗ್ನಿಯೂ ಆದಿತ್ಯನೂ ಸುಡಲಾರರು. ಆದಕಾರಣ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಈ ಕುರುಹುಗಳಿಂದ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ತಿಳಿಯ

ಬೇಕು-ಎನಲು; ಆದಕ್ಕೆ ಗರುಡನು ಅವ್ಯಾ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಂತಿ
 ರುವನು? ಆತನಶೀಲವೆಂತಹುದು? ಪರಾಕ್ರಮವೆಂತಹುದು? ಅಗ್ನಿ
 ಯಂತೆ ಇರುವನೇ? ಅಂತಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ನೋಟವುಳ್ಳವನೇ?
 ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಾರಣಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಬೆಸ
 ಗೊಳ್ಳುವ ನನಗೆ ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು-ಎಂದನು.

ವಿನತೆ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ನುಂಗಿದ ಗಾಳದಂತೆ ಯಾವನು ಕಂಠ
 ವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸುಡುವನೋ ಆತನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮ
 ಣೋತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿ. ನೀನು ಎಂದಿಗೂ ಕೋಪದಿಂದಾದರೂ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಲಲಾಗದು-ಎಂದು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಇಂತು
 ನುಡಿಯಂ ನುಡಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಪುತ್ರಸ್ನೇಹದಿಂದ ಆತನಂ ಕುರಿತು-
 ವತ್ಸ ! ಯಾವನು ಜಠರದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆತನನ್ನು
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆಂದು ಅರಿ-ಎಂದಳು.

ಗರುಡನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ವೀರ್ಯವಂ ತಿಳಿದವಳಾದರೂ ಸರ್ಪ
 ಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪರಮದುಃಖಾತೆಯಾದ ಆಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
 ಆಶೀರ್ವಾದದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತೆಯಾಗಿ-ಎಲೆ ವತ್ಸಲನೆ ! ನಾಯು ನಿನ್ನ ಪಕ್ಷಿಗ
 ಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ನಿನ್ನ ಹಿಂಬಾಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.
 ಅಗ್ನಿ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಯಲಿ. ವಸುಗಳು ನಿನ್ನ ಶರೀರದ
 ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರೆಯಲಿ. ಸರ್ಪವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೂ
 ನಿನ್ನ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಲಿ. ನಾನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು
 ಕೊಂಡು ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಬಯಸುವೆನು. ನಾನು
 ನಿನಗೆ ಕುಶಲವಂ ಕೋರುವುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತೆಯಾಗಿರುವೆನು.
 ಪುತ್ರನೆ! ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಹೊರಡುವ ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗಿ ದಾರಿ
 ಯಂ ನಡೆ-ಎಂದು ಹರಸಿದಳು.

ಬಳಿಕ ಆ ಗರುಡನು ಜನನಿಯ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು
 ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹಸಿವುಗೊಂಡು ಬೇರೊಬ್ಬ ಅಂತ
 ಕನಂತೆ ಆ ಬೇಡರಂ ಕುರಿತು-ಹೊರಟು ಅವರಂ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವ
 ನಾಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತ

ಸಮುದ್ರಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತ ಸಮೀಪದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿರುವವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಬಳಕೆ ಬೇಡರ ದಾರಿಯಂ ತಡೆದು ಆಗ ಬಾಯಂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದನು.

ಬಳಕೆ ಬೇಡರು ತ್ವರೆಗೊಂಡು ಆಗ ಗರುಡನ ಬಾಯಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ಮಹಾವಿಶಾಲವಾದ ತೆರೆದ ಆ ಗರುಡನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೇಡರು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಸೇರಿ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಅಳಿಕ್ಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ಮೂಳೆಯಿಂದಲೂ ವಿನೋಹಿತರಾಗಿ ಬಾಧೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬಾಧೆಗೊಂಡರು.

ಬಳಕೆ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನೂ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಆಗರುಡನು ಸಿವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತೆರೆದಬಾಯನ್ನು ಚಪಲತೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅನೇಕರಾದ ಆ ಬೇಡರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಡರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸೆಂದು ತನ್ನ ಜನನಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಗರುಡನು ಭಕ್ಷಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಠವಂ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಆತನ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಸಲಹುವಿಕೆ; ಗರುಡಕಣ್ಯಪಸಂವಾದ, ಆನೆಯ ಮತ್ತು ಆನೆಯ ಹಿಂದಣವೃತ್ತಂತವಂ ಹೇಳುವಿಕೆ, ಕಣ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಗರುಡನು ಆನೆಯನ್ನೂ ಆನೆಯನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ, ರೋಹಿಣಿವೃಕ್ಷಶಾಖಾಭಂಗ.)

ಬಳಕೆ ಬಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಆ ಗರುಡನ ಬಾಯಂ ಸೇರಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅಂತರಿಕ್ಷಗತನಾದ ಗರುಡನು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆ ! ಈಚೆಗೆ ತೆರೆದಿರುವ ನನ್ನ ಈಬಾಯಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಫಟ್ಟನೆ ಬಾ. ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನನ್ನಾದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲತಕ್ಕವನಲ್ಲ-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇಂತು ನುಡಿದ ಗರುಡನನ್ನು ಕುರಿತು-ಅಯ್ಯಾ ! ನನ್ನ ಈಮಡದಿ ಬೇಡಿತಿ ; ಈಕೆಯೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಈಚೆಗೆ ಬರಲಿ-ಎನಲು, ಗರುಡನು-ಈಬೇಡಿತಿಯನ್ನೂ ಸಂಗಡ

ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಹೊರಟು ಬಾ. ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜೀರ್ಣ ನಾಗದೆ ಇರುವಂತೆ ಥಟ್ಟನೆ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೊಂದನು. ಬಳಿಕ ಆಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಬೇಡಿತಿಯೊಡನೆ ಆಗ ಹೊರಟುಬಂದು ಗರುಡನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲು, ಗರುಡನು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಂ ಕಂಡು ಆತನಿಂದ ಬೆಸಗೊಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು. ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಅಮಹರ್ಷಿ ಗರುಡನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆವತ್ಸ ! ನಿಮಗೆ ಕುಶಲವೆ ? ನಿತ್ಯವೂ ಪುಷ್ಕಳವಾದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ನಿನಗೆ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅನ್ನವು ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದೋ ? ಈಗ ಬಹು ವೇಗದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ ? ಇದಂ ನನಗೆ ನೀನು ತಿಳಿಸಬೇಕು-ಎನಲು, ಗರುಡನು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ನನ್ನ ಜನನಿ ಕುಶಲಸಂಪದವುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಳು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನೂ ಕುಶಲಿ. ನಾನೂ ಕುಶಲಿ. ಎಲೆತಂದೆ ! ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಷ್ಕಳವಾದ ಭೋಜನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕುಶಲವಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮವಾದ ಅಮೃತವಂತರುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿರುವೆನು. ಜನನಿಯ ದಾಸ್ಯವಂ ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಅಮೃತವಂ ಈಗ ನಾನು ತರುವೆನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಷಾದರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು-ಎಂದು ಜನನಿ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತಳು. ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೆ ! ನಾನು ಈಗ ಯಾವುದರ ಭಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅಮೃತವಂ ತರಲು, ಸಮರ್ಥನೆನಿಸುವೆನೋ ಅಂತಹ ಆಮತ್ಕೊಂಡು ತಿಂಡಿಯನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು. ನನ್ನ ಹಸಿವುಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನೀನು ನನಗೆ ತಕ್ಕಭೋಜ್ಯವಂ ಹೇಳುವನಾಗು-ಎಂದನು.

ಕಶ್ಯಪಮುನೀಂದ್ರನು ಆ ಗರುಡನಂ ಕುರಿತು-ದೇವಲೋಕ ದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡ ಪುಣ್ಯತಮವಾದ ಸರೋವರವೊಂದು ಇದೋ ಇಲ್ಲಿರುವುದು. ಬಂದಾನೆ ಕೆಳವೊಗವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಭ್ರಾತೃವಾದ ಆಮೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ವೈರವುಂಟು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳು ವೆನು:-ನಾನು ಹೇಳುವ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವೆರಡು ಈಗಲೂ ಪ್ರವಾಣಗಳಾಗಿರುವುವು. ಪೂರ್ವ ದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಧನವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವೈರಾ ಗ್ಯವರ್ಧಕವಾದ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಎಲೆವತ್ತನೆ ! ಆಲಿಸು. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಮಹಾಕೋಪಿಷ್ಠನಾದ ವಿಭಾವಸುವೆಂಬ ಬಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯಿ ದ್ದನು. ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಸುಪ್ರತೀಕನೆಂಬ ತಮ್ಮನೊಬ್ಬನು ಆತನಿದ್ದನು. ಆ ಸುಪ್ರತೀಕನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಧನವನ್ನು ಬಂದೆಡೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲು ಇಚ್ಛೆ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಭಾಗವಾಡಬೇ ಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಭಾವಸು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ವಿಭಾಗವಾ ದರೆ ಬಹುದೋಷಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಭಾಗವಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕರು ಸಂತತವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು ವರು. ವಿಭಾಗವಾದ ಬಳಿಕ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಬಬ್ಬರಿ ಗೊಬ್ಬರು ಆವರಣವಿಲ್ಲದವರಾಗುವರು. ಬಳಿಕ ಅರ್ಥಪರರಾಗಿ ತಮ್ಮಹಣವಂ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಮೂಢರನ್ನು ಮೇಲೆಮಿತ್ರರೆನಿಸಿದ ಅಮಿತ್ರರು ತೀವ್ರ ಭೇದಗಳನುಂಟುಮಾಡುವರು. ಅವರು ಭಿನ್ನ ರಾದುದನರಿತು ಇತರರು ರಂಧ್ರಾನ್ವೇಷವಂ ಮಾಡುವರು. ಭಿನ್ನರಾ ದವರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ವಿನಾಶವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಂತರು ಭ್ರಾತೃವಿಭಾಗವಂ ಅಭಿನಂದಿಸರು-ಎಂದನು.

ಇಂತು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಸುಪ್ರತೀಕನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾಗವನ್ನೇನುಡಿಯುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಇಂತು ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ವಿಭಾವಸು ತಮ್ಮನಂ ಕುರಿತು - ಗುರುಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಬಂಧನೆಯುಳ್ಳವರೂ ಪರಸ್ಪರಬಾಧೆಯುಂಟಾದೀತೆಂದು ಶಂಕೆಪಡುವರೂ ಆದವರಿಗೆ ನೀನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡಲು ಶಕ್ಯನಲ್ಲ. ನೀನುಭೇದದಿಂದ ಧನವಂಚಯಸುವ ನಾದಕಾರಣ ಎಲೆಸುಪ್ರತೀಕನೆ ! “ ನಿನಗೆ ಗಜತ್ವವುಂಟಾಗುವುದು ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು.

ಇಂತು ಶಪ್ತನಾದ ಸುಪ್ರತೀಕನು ಬಳಿಕ ವಿಭಾವಸುವಂ ಕುರಿತು--“ ನೀನು ನೀರೊಳಗೆ ಚರಿಸುವ ಆಮೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವೆ ”- ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತನು.

ಇಂತು ಮೂಢಮತಿಗಳಾದ ಆಸುಪ್ರತೀಕವಿಭಾವಸುಗಳ ವರೂ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪರಸ್ಪರಶಾಪದಿಂದ ಗಜಕಚ್ಚಪಂಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೋಪದೋಷಾನುಬಂಧದಿಂದ ತಿರ್ಯಗೋನಿಯಂ ಜೊಂದಿದ್ದರೂ ಮಹಾಶರೀರರಾದ ಅವರು ಪರಸ್ಪರದ್ವೇಷದಲ್ಲಿ-ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಈ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವೈರಾನುಸಾರಿಗಳಾಗಿರುವರು.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾದ ಮಹಾಗಜವು ಬಳಿಗೆ ಬರಲು, ಬಳನೀರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಮಹಾಕಾಯವುಳ್ಳ ಕೂರ್ಮವೂ ಆ ಗಜದ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಸರೋವರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ವೀರೈವುಳ್ಳ ಆ ಗಜವೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿಲನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನೀರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತ ಅನೇಕಮತ್ಸ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕುಲವಾದ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ದಂತಹಸ್ತವಾಲವೇಗದಿಂದ ಕ್ಷೋಭೆವಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆರು ಯೋಜನದ ಉದ್ದವುಳ್ಳುದಾಗಲು, ಆಮೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾದ ಅಗಲವುಳ್ಳುದಾಗುವುದು. ಆಮೆ ಮೂರುಯೋಜನದ ಉದ್ದವೂ ಹತ್ತುಯೋಜನದ ಅಗಲವೂ ಉಳ್ಳುದಾಗುವುದು. ಇಂತು ಯುದ್ಧಮದದಿಂದ ಪರಸ್ಪರವಧಾಭಿಲಾಷಿಗಳಾಗಿರುವುವು.

ನೀನು ಈಕಾರ್ಯವಂ ಬೇಗದಿಂದ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಸಾಧಿಸು. ಮಹಾಗಗನಮೇಘದಂತೆ ಇರುವ ಆಕೂರ್ಮವನ್ನೂ ಮಹಾಗಿರಿಯಂತೆ ಇರುವ ಘೋರರೂಪವುಳ್ಳ ಗಜವನ್ನೂ ಭುಂಜಿಸಿ ಅಮೃ

ತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ-ಎಂಪು ನುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಆತನಂ ಕುರಿತು-
 ಎಲೆಗರುಡನೆ! ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾ
 ಗಲಿ. ಪುಣ್ಯಕುಂಭವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಗೋವುಗಳೂ ಮತ್ತು
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾವುದು ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿರುವುದೋ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ
 ಶುಭವನ್ನೂ ಸ್ವಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವವುಗಳಾಗಲಿ. ಎಲೆ
 ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಪಕ್ಷಿರಾಜನೆ ! ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೊ
 ಡನೆ ಕಾದುವ ನಿನಗೆ ಯುಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಗಳೂ ಪವಿತ್ರಗಳಾದ ಹವಿ
 ಸ್ಸುಗಳೂ ರಹಸ್ಯಗಳಾದ ಎಲ್ಲಾಮಂತ್ರಗಳೂ ಎಲ್ಲಾವೇದಗಳೂ
 ಪ್ರಸನ್ನಗಳಾಗಿ ಬಲವಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು-ಎಂದು ಮಂಗಳಾಶೀರ್ವಾದ
 ವಂ ಮಾಡಿದನು.

ಗರುಡನು ಇಂತು ತಂದೆಯಿಂದ ಅಶೀರ್ವದಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ,
 ನಿರ್ಮಲಜಲವುಳ್ಳುದೂ ನಾನಾಪಕ್ಷಿಸಮಾಕುಲವೂ ಆದ ಆಮೂಡು
 ಪನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ತಂದೆಯ ನುಡಿಯಂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಮಹಾ
 ವೀಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊಕ್ಕು ಬಂದು ಉಗು
 ರಿಂದ ಆನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಉಗುರಿಂದ ಆಮೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದು
 ಮತ್ತೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿ ಹಾರಿ ಅಲಂಬತೀರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿ
 ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಚಿನ್ನದ ಕೊಂಬುಗಳುಳ್ಳ
 ಆ ಮರಗಳು ಆ ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟವುಗ
 ಳಾಗಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಮುರಿಯದಿರನೆಂದು ಭಯದಿಂದ ಕಂಪಿಸಿದುವು.
 ಗರುಡನು ಕಂಪಿಸುವ ಆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಚೆಲುವಿ
 ನಿಂದಕೂಡಿ ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿಗಳ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ವೈಡೂರ್ಯಮಯ
 ವಾದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸಮುದ್ರೋದಕದಿಂದ ಪರಿ
 ಕ್ಷಿಪ್ತಗಳಾದ ಇತರಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಚರಿಸಿದನು.
 ಆವೃಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಸಿರಯೋಜನದುದ್ದವುಳ್ಳುದೂ ಅನೇಕಶಾಖೆಗ
 ಳಿಂದ ಉಪಲಕ್ಷಿತವೂ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಆದ ಮನೋಹರ
 ವೆನಿಸಿದ ರೋಹಿಣಿನಾಮಕವಾದ ದಿವ್ಯವೃಕ್ಷವೊಂದು ಇದ್ದಿತು. ಯಾ
 ವುದರ ನೆಲನಾಶ್ರಯಿಸಿದವನು ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸುಖಿತನಾಗುವನೋ

ಬಹುಪುರಾತನವೂ ಮಹತ್ತರವೂ ಆದ ಆರೋಹಿಣಿಸೃಷ್ಟವು ಅಲ್ಲಿ ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳ ಆ ಗರುಡನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆಗರುಡನೆ! ನನ್ನ ಈ ಮಹಾಕಾಖೆ ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದು. ನೀನು ಈಕಾಖೆ ಯೊಳೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಈಗಜಕೂರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು. ಎನಲು, ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯಾದ ಬಡಲುಳ್ಳ ಮಹಾವೇಗಶಾಲಿಯಾದ ಗರುಡನು ಅನೇಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾದ ಆ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆಹಾರಿ ನಿಬಿಡತರನಾದ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಆಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಮುರಿದನು.

(ಮುರಿದುಹೋದ ಆಕೊಂಬೆಯ ಕೆಳಗೆ ಜೋಲುವ ವಾಲಖಿಲ್ಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗರುಡನು ಕೊಂಪೆಯಂ ಬಾಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. ಕಶ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಯು ಆಪ್ತನೆಯಿಂದ ಹಿವಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೊಂಪೆಯಂ ವಿಸರ್ಜನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಆನೆಯನ್ನೂ ಆಮೆಯನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.)

ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಗರುಡನಪಾದವು ಸೋಂಕಿದಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಆಮರದಕೊಂಬೆ ಮುರಿದು ಹೋಗಲು, ವೀರನಾದ ಆತನು ದೊಡ್ಡದಾದ ಆಕೊಂಬೆಯಂ ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ನೋಡುತ್ತ ಬಳಕ ಆಕೊಂಬೆಯ ಕೆಳಗೆ ಜೋಲ್ಪಾಡುವ ಕೆಳಮೊಗವುಳ್ಳ ವಾಲಖಿಲ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು “ ಋಷಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಜೋಲುತ್ತಿರುವರು ; ಇವರಂ ಕೊಲಬಾರದು. ತಪೋನಿರತರಾಗಿ ಜೋಲುತ್ತಿರುವ ಈಬ್ರಹ್ಮ ಷಿಗಳನ್ನು ಬೀಳುವ ಈ ಕೊಂಬೆ ನಾಶಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಆಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನಾಶವುಂಟಾಗುವುದೋ-ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವರಂ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಾರಿದನು.

ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಿಧಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಆಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಕಂಪಿಸುವ ದೃದಯವುಳ್ಳರಾಗಿ, “ ಈ ಪಕ್ಷಿರಾಜನು ಗುರುವಾದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಾರುವುದರಿಂದ ಗರುಡನೆನಿಸುವನು ” ಎಂದರು.

ಬಳಕ ಗರುಡನು ಗಜಕೂರ್ಮಸಹಿತನಾಗಿ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಅನೇಕದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿ ವಾಲಖಿಲ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಯೆ

ಯುಳ್ಳವನಾದಕಾರಣ ಮೆಲ್ಲಗೆಹಾರುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲಲು ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಥಟ್ಟನೆ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಂಧ ಮಾದನಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಪಂಗೈಯುತಿದ್ದ ತಂದೆಯಾದ ಕಶ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಯಂ ಕಂಡನು.

ದಿವ್ಯರೂಪನೂ ತೇಜೋವೀರ್ಯಬಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಮನೋವಾಯುವೇಗವುಳ್ಳವನೂ ಶೈಲಶೃಂಗದಂತೆ ಬುಪ್ಪವನೂ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೂ ಅಚಿಂತ್ಯನೂ ಅನಭಿಧೈಯನೂ ಸರ್ವಭೂತಭಯಂಕರನೂ ರಾದ್ರನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಶಕ್ಯನೂ ದೇವದಾನವರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಜಯಿಸಲಸಾಧ್ಯನೂ ಪರ್ವತಶೃಂಗಗಳಂ ಭೇದಿಸುವನೂ ಸಮುದ್ರೋದಕನ್ನು ಶೋಷಿಸುವನೂ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸುವನೂ ಕೃತಾಂತನಂತೆ ಕಾಣುವನೂ ಆದ ಪುತ್ರನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ಭಗವಂತನಾದ ಕಶ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಯೂ ಕಂಡು ಆತನ ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪವಂ ತಿಳಿದು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆವತ್ಸ! ಸಾಹಸವಂ ಮಾಡಬೇಡ. ನಿನಗೆ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ನುರೀಚಿಸರಾದ ಈ ವಾಲಖಿಲ್ವರು ಕೋಪಗೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ದಹಿಸರು-ಎಂದು ನುಡಿದು, ತಪದಿಂದ ಹತಕಲ್ಮಷರಾದ ಮಹಾಭಾಗರೆನಿಸಿದ ಆವಾಲಖಿಲ್ವರನ್ನು ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಸಾದಗೊಳಿಸಿ ಅವರಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆತಪೋಧನರಿರ ! ಗರುಡನ ಈ ಪ್ರವರ್ತನೆಯು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯವಂಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅನುಜ್ಞೆಯಂ ಗೈವುದು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅಂತು ಭಗವಂತನಾದ ಕಶ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆಮುನಿಗಳು ಆಕೊಂಬೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ತಪೋರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ಕರವಾದ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತವಂ ಸೇರಿದರು.

ಅವರು ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಬಳಿಕ ಗರುಡನು ಕೊಂಬೆಯಂ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಂದೆಯಂ ಕುರಿತು-ಪೂಜ್ಯನೆ ! ಮರದ

ಈ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಡಲಿ? ಮನುಷ್ಯರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಲು, ಕಶ್ಯಪನು ಮನುಷ್ಯರಿಲ್ಲದುದೂ ಮಂಜಿನಿಂದ ತತೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಹೆಗಳುಳ್ಳುದೂ ಮನದಿಂದಲೂ ಇತರರಿಗೆ ಅಗವ್ಯವೆನಿಸಿದುದೂ ಆದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ ಗರುಡನು ಕೊಂಬೆಯಿಂದಲೂ ಗಜಕಚ್ಚುಪಂಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಮಹಾಗುಹೆಗಳುಳ್ಳ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿದನು. ಗರುಡನು ಮರದ ಯಾವ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನೋ ಮಹತ್ತರವಾದ ಆ ಕೊಂಬೆ ನೂರಾರು ಚರ್ಮಗಳಿಂದ ಮೂಡಿದ ಹಗ್ಗದಿಂದಲೂ ಎಳೆಯಲಾಗದು. ಬಳಿಕ ಗರುಡನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರವಂ ದಾಟಿ ಪ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ನುಡಿಯಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವಂ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಆ ದೊಡ್ಡಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಧೊವ್ವನೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಮಹಾಗಿರಿ ರಕ್ಕೆಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ವಿಶೇಷದಿಂ ಕಂಪಿಸಿತು. ಗಳಿತನಾದ ಮರಗಳುಳ್ಳದಾಗಿ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಎಸಗಿತು. ಸುತ್ತಲೂ ಮುರಿದುಹೋದ ರತ್ನ ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಂಗಳಾದ ಶೃಂಗಂಗಳು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿದುವು. ಆ ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕವೃಕ್ಷಗಳು ಚೆನ್ನದ ಹೂಗಳಿಂದ ಮಿಂಚುಗಳುಳ್ಳ ಮುಗಿಲುಗಳಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿದುವು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಧಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕನಕಕುಸುಮಗಳುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ರಂಜಿತಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದುವು.

ಗರುಡನು ಆಗಿರಿಯ ಶೃಂಗವಂ ಸೇರಿ ಆ ಗಜವನ್ನೂ ಕೂರ್ಮವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸಿ ಬಳಿಕ ಮಹಾವೇಗಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿದನು.

ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಯಸೂಚಕಂಗಳಾದ ಉತ್ಪಾತಗಳುಂಟಾದುವು. ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಜ್ರಾಯುಧವು ಭಯದಿಂದ ಉರಿಯಿತು. ಹಗಲಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಿಂದಲೂ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ

ಬೆಂಕಿಯಕೊಳ್ಳುಗಳು ಆಕಾಶದಿಂದ ಗಾತ್ರವಾಗಿ ಬಿದ್ದುವು. ಅಂತು ವಸುಗಳು ರುದ್ರರು ಆದಿತ್ಯರು ಸಾಧ್ಯರು ಮರುತ್ತುಗಳು ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆಯುಧಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ತಾವೆತಾವೆ ಬಳಸಾರಿದುವು. ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತು ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿಗಳು ಹೊಡೆತದಿಂ ಕೂಡಿ ಬಿರ್ರನೆ ಬೀಸಿದುವು. ಸಹಸ್ರಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಲ್ಕಾ ಪಾತವುಂಟಾಯಿತು. ಗಗನವು ಮೇಘಗಳಲ್ಲದೆಯೆ ಮಹಾಧ್ವನಿಯು ಳ್ಳುದಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿತು. ಪರ್ಜನ್ಯನು ಶೋಷಿತವಂ ವರ್ಷಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳ ಮಾಲಿಕೆಗಳು ಬಾಡಿದುವು. ಅವರ ತೇಜಸ್ಸುಗಳು ಶಕ್ತಿ ಹೀನಗಳಾದುವು. ಘೋರವಾದ ಉತ್ಪಾತಮೇಘಗಳು ಬಹುವಾದ ರಕ್ತವಂ ವರ್ಷಿಸಿದುವು. ಧೂಳಿಗಳು ಎದ್ದು ದೇವತೆಗಳ ಕಿರೀಟ ಗಳನ್ನು ಕಳೆಗಿಡಿಸಿದುವು.

(ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪಾತಂಗಳಂ ಕಂಡು ಅಮೃತವಂ ರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.)

ಬಳಿಕ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ದಾರುಣವಾದ ಉತ್ಪಾತಂ ಗಳಂ ಕಂಡು ಭಯಾಕುಲನಾಗಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಪೂಜ್ಯನೆ ! ಏಕೆ ಇಂತು ಉತ್ಪಾತಂಗಳು ಥಟ್ಟನೆ ಉಂಟಾಗಿರುವುವು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಶತ್ರುವಾವನನ್ನೂ ಕಾಣೆನು- ಎನಲು, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಇಂದ್ರನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆಇಂದ್ರನೆ ! ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದಲೂ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಲೂ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ವಾಲ ಖಿಲ್ಯಮಹರ್ಷಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಕಶ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಗಳ ಪುತ್ರ ನಾದ ವಿನತಾಗರ್ಭಸಂಭೂತವಾದ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಕಾಮರೂಪಧಾರಿ ಯಾದ ಬೇಚಕನಾದ ಗರುಡನು ಅಮೃತವಂ ಅಪಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂ ದಿರುವನು. ಬಲಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆಗರುಡನು ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವನು. ಈತನು ಅಸಾ ಧ್ಯವಾದುದನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲನು. ಈತನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಂ ಟೆಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವೆನು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಇಂದ್ರನು ಈನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಅಮೃತರಕ್ಷಕರಂ ಕುರಿತು—
 ಎಲೆ ರಕ್ಷಕರಿರಾ ! ಮಹಾವೀರೈಬಲನಾದ ಪಕ್ಷಿರಾಜನು ಅಮೃತವಂ
 ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನು.
 ನಿಮಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಯಿಸುವೆನು:—ಎಲೆ ವೀರರಾದ ದೇವತೆಗಳಿರಾ !
 ನನ್ನ ಮಾತಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು
 ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಮೃತದ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದು ಆತನು ಅಮೃತವಂ
 ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿರಿ. ಆತನ ಬಲವು ಅಸಾಧಾ
 ರಣವಾದುದೆಂದು ಗುರು ಹೇಳಿರುವನು—ಎನಲು, ಇಂದ್ರನ ನುಡಿಯಂ
 ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗೊಂಡು ಅಮೃತದ
 ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುಗೊಂಡರು. ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಇಂದ್ರನೂ ವಜ್ರ
 ಪಾಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತನು. ಧೀರರಾದ ದೇವತೆಗಳು ವಿಚಿತ್ರಂಗಳೂ ಅನ
 ಘ್ನಗಳೂ ಸುವರ್ಣಖಚಿತಂಗಳೂ ವೈಡೂರ್ಯಪುಯಂಗಳೂ ಆದ
 ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ದೃಢಗಳಾಗಿ ಕಂಗಳೊಳಿಸುವ ತೊವಲು
 ಗಳನ್ನು ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟರು. ಮಹಾಘೋರಗಳಾದ ನಿಶಿತವಾದ
 ಧಾರೆಗಳುಳ್ಳ ಬಗೆವಗೆಯ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಿಡಿಕೊಂಡಲೂ ಜ್ವಾಲೆಗ
 ಳೆಂದಲೂಕೂಡಿ ಹೊಗೆಯಾಡುವ ಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ ಪರಿಘಗಳನ್ನೂ
 ತ್ರಿಶೂಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನೂ ತೀಕ್ಷ್ಣಗಳಾದ ನಾನಾಶಕ್ತಿಗ
 ಳನ್ನೂ ಥಳಥಳಿಸುವ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮೊಡಲಂಪೋಲುವ
 ನೋಡಲು ಘೋರಗಳಾದ ಗದೆಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಥಳ
 ಥಳಿಸುವ ಆಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆದೇವತೆಗಳು ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತರಾಗಿ
 ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ
 ತೇಜೋಬಲವೀರೈವುಳ್ಳವರೂ ಅಸುರನಗರವಿಧ್ವಂಸಕರೂ ಅಗ್ನಿ
 ಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುವ ಬಡಲಿಂದ ಶೋಭಿಸುವರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳು
 ಅಮೃತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
 ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕಸಹಸ್ರಪರಿಘಗಳಿಂದ ಸಂಕುಲವಾಗಿ ಜಗುಳಿಬೀ
 ಳುವಂತಿದ್ದ ಗಗನಮಂಡಲವು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾ
 ದಂತೆ ಕಂಗಳೊಳಿಸಿತು—ಎಂದು ನುಡಿದನು.

(ವಾಲಖಿಲ್ಯರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಗರುಡನು ಉದಯಿಸಿದುದನ್ನೂ ಆ ಗರುಡನಿಗೆ ಪಕ್ಷೇಂದ್ರತ್ವ

ಪಟ್ಟುಭಿಷೇಕವಾದುದನ್ನೂ ಹೇಳುವಿಕೆ.)

ಶಾನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆವೂಜ್ಯನಾದ ಸೂತಪುತ್ರನೇ! ಇಂದ್ರನು ಮಾಡಿದ ಅಕರಾಧವೇನು ? ಅವನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯೇನು ? ವಾಲಖಿಲ್ಯರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಗರುಡನು ಉದಯಿಸಿದುದೆಂತು ? ಆಪಕ್ಷಿರಾಜನು ಕಶ್ಯಪಮಹರ್ಷಿಗೆ ಪುತ್ರನಾದುದೆಂತು ? ಅದೆಂತು ಸಕಲಭೂತಗಳಿಗೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಶಕ್ಯನು ಮತ್ತು ಅವಧ್ಯನು ಆದನು? ಆಬೀಚರನಿಗೆ ಕಾಮಚಾರಿತ್ಯವೂ ಕಾಮವೀರೈತ್ಯವೂ ಉಂಟಾದುದೆಂತು? ಈಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೇಳಲಬೇಕೆನಿಸುವೆನು-ಎನಲು, ಸೌತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆಭೂಸುರನೇ ! ನೀನು ನನ್ನಂ ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಸಗೊಳ್ಳುವೆಯೋ ಇದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವುದು. ಆಲಿಸು; ಇದನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳುವೆನು:—

ಪುತ್ರಕಾಮನಾಗಿ ಯಜ್ಞವಂಮಾಡಿದ ಕಶ್ಯಪಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಋಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಗಂಧರ್ವರೂ ಸಾಹಾಯ್ಯವಂ ಮಾಡಿದರು. ಆಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪನು ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ವಾಲಖಿಲ್ಯಮುನಿಗಳನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಿತ್ತುಗಳಂ ತರುವುದಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ಸಮರ್ಥನಾದ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದಪ್ಪು ಸಮಿತ್ತುಗಳ ಹೊರೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷಶ್ರಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬಂದು ಮುತ್ತುಗದಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಶರೀರವುಳ್ಳವರೂ ಗಿಡ್ಡರೂ ಬಹುಕೃಶಾಂಗರೂ ನಿರಾಹಾರರೂ ಹಸುವಿನ ಪಜ್ಜೆಯಷ್ಟು ನೀರುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕ್ಲೇಶಪಡುವರೂ ಅಲ್ಪಬಲರೂ ಆದ ಆಋಷಿಗಳಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯದಿಂಕೂಡಿ ವಿರೇಚ್ಯದಿಂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆಯಿಂದ್ರನು ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿತಾನು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬಂದನು.

ಬಳಕೆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಆ ಋಷಿಗಳು ಬಹುವಾಗಿ ರೋಷಗೊಂಡು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಭಯವನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಹತ್ತಾದ ಕರ್ಮವಂ ಮಾಡಲುತೊಡಗಿ ಕಾಮವೀರ್ಯನೂ ಕಾಮಗಾಮಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಭಯಪ್ರದನೂ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಂದ್ರನೆನಿಸಿದವನೂ ಈಯಿಂದ್ರನಿಗಿಂತಲೂ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರ್ಮಡಿ ಹೆಚ್ಚಾದವನೂ ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳವನೂ ದಾರುಣನೂ ಆದ ಪುರುಷನು ನಮ್ಮತಪದ ಫಲದಿಂದ ಉದಯಿಸಲಿ-ಎಂದು ನಿಯಮಯುಕ್ತರಾಗಿ ಅನೇಕಭೇದವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವಿಧಿವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮವಂಮಾಡಿದರು.

ಅದಂ ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನು ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ಮಹಾನಿಯಮವುಳ್ಳ ಕಶ್ಯಪಪ್ರಜಾಪತಿಯಂ ಶರಣುಹೊಕ್ಕನು. ಬಳಕೆ ಕಶ್ಯಪಪ್ರಜಾಪತಿ ಇಂದ್ರನ ಸಂಗತಿಯಂ ಕೇಳಿ ವಾಲಖಿಲ್ಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಋಷಿಗಳರಾ! ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಮನದಲ್ಲೆ ಬಯಸಿ ಹೋಮಕರ್ಮವಂ ಆರಂಭಿಸಿದಿರಿ? ಇದ್ದಂತೆ ನೀವು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಳಲು ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿರುವುದು-ಎನಲು, ಸತ್ಯವಾದಿಗಳಾದ ವಾಲಖಿಲ್ಯರು ಕಶ್ಯಪಮುನಿಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಕಶ್ಯಪನೆ! ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಸದಾಚಾರಂಗಳಂ ಬಿಡು ತಿರುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಮೂಢನೆನಿಸಿದ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದನು. ಅವನಂ ವಿಘಾತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಈ ಕಾರ್ಯವಂ ಆರಂಭಿಸಿರುವೆವು. ಇದು ಇಂತು ನಡೆಯಲಿ-ಎನಲು, ಕಶ್ಯಪಮುನೀಂದ್ರನು ಅವರಂಕುರಿತು-ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರನೆನಿಸಿರುವನು. ಎಲೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳರಾ! ನೀವೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಪೂಜ್ಯರಾದ ನೀವು ಬ್ರಹ್ಮನ ನುಡಿಯನ್ನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡಬಾರದು. ನಿಮ್ಮ ಈ ಸಂಕಲ್ಪವ್ರಾಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಅತಿಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಪುರುಷನು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನಾಗಲಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾಚಿಸುವ ಈ ದೇವೇಂದ್ರನ

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅನುಗ್ರಹವಂ ಮಾಡಬೇಕು-ಎಂದು ಸಾಂತ್ವವಚನ ದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಕಶ್ಯಪಪ್ರಜಾಪತಿಯಿಂದ ಇಂತು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆವಾಲಬಿ ಲ್ಯರು ಆತನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ-ಎಲೆ ಮುನೀಂದ್ರನೆ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಯ ತ್ನವು ಇಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ. ಯಜ್ಞದ ಮೂಡುತಿರುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯ ತ್ನವೂ ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ. ಅದೂ ಇದೂ ಸಫಲವಾಯಿತು. ಈತ ನನ್ನೇ ನೀನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂತು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುವುದೋ ಅಂತು ನೀನು ಮಾಡು-ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪಪತ್ನಿ ಮಂಗಳಾಗಿ ವಿನತಾದೇವಿ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿಯಮದಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಪುತುಸ್ನಾತೆಯಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದ ಪತಿಯಂ ಸೇವಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಕಶ್ಯಪಮುನೀಂದ್ರನು ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆದೇವಿ! ನಿನ್ನ ಈಪ್ಪಿತಾರ್ಥವು ಸಫಲವಾಗುವುದು. ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಧೀ ಶ್ವರರಾದ ವೀರರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಾಲಬಿಲ್ಯರ ತಪದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ ನೀನು ಪಡೆವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜನಿಯಿಸುವ ಇಬ್ಬರುಮಕ್ಕಳು ಮಹಾಭಾಗರು; ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಮಹಾಭಯದಯವುಳ್ಳ ಈ ಗರ್ಭವನ್ನು ನೀನು ಅಪ್ರಸುತೆಯಾಗಿ ಧರಿಸು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಉದಯಿ ಸುವನು. ಈತನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುವನು; ವೀರನು. ಕಾಸುರೂಪನು; ಎಲ್ಲಾಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಇಂದ್ರನಾಗುವನು ಎಂದನು.

ಬಳಿಕ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಇಂದ್ರನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಇಂದ್ರನೆ! ನಿನಗೆ ಸಹಾಯರಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದ ರರು ಉಂಟಾಗುವರು. ಇವರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಾಧೆಯೇನೂ ಉಂಟಾ ಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸಂತಪಿಸಬೇಡ. ನೀನೆ ಇಂದ್ರನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಇಂತು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳನ್ನು ಏಕಿಸಬಾರದು. ನುಡಿಯೆ ವಜ್ರಾ

ಯುಧವಾಗುಳ್ಳ ಬಹುಕೋಪಿಷ್ಠರಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೀನು ದರ್ಪದಿಂದ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಬಾರದು—ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಇಂದ್ರನು ಬಳಕೆ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ವಿನತೆಯೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು “ಅರುಣ ಗರುಡ” ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅವರಿವರ ರಲ್ಲಿ ಅರುಣನು ವಿಕಲಾಂಗನಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ನೆಲೆಗೊಂಡನು. ಗರುಡನು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು. ಎಲೆ ಶಾನಕನೆ ! ಆತನ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಲಿಸು.

(ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಗರುಡನಿಗೂ ಮುದ್ದ; ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪರಾಜಯ.)

ಬಳಕೆ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೆನಿಸಿದ ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಗರುಡನು ಆ ಪರ್ಮತದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹಾರಿ ಥಟ್ಟನೆ ದೇವತೆಗಳೆಡೆಗೆ ಬಂದನು. ದೇವತೆಗಳು ಅತಿಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಆ ಗರುಡನನ್ನು ಕಂಡು ನಡುಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಂದಕ್ಕೊಂದು ತಗಲುವಂತೆ ತಾಟಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆಯೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆಯೂ ಹೋವ ಮಹಾ ಪ್ರಭಾವನೂ ಮಹಾವೀರ್ಯನೂ ಆದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅಮೃತವಂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನು ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಕ್ಕೆನಿಂದಲೂ ಉಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಗಾಯಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಅಸದೃಶವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ನಿಹತನಾದನು.

ಗರುಡನು ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಹೀನವಂಮಾಡಿ ಆ ಧೂಳಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೂ ಹರಡಿದನು. ಮುಸುಕಿದ ಆಧೂಳಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಮೋಹಗೊಂಡರು. ಅಮೃತರಕ್ಷಕರು ಧೂಳಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತರಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಗರುಡನು ಇಂತು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಜ್ಞೋಭಿಗೊಳಿಸಿದನು. ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಮತ್ತು ಕೊಕ್ಕೆನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಿವಾರಿಸಿದನು.

ಬಳಕೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಥಟ್ಟನೆ ವಾಯುವನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲೆ ವಾಯುವೆ ! ಮಳೆಯಂತೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಧೂಳಿಯನ್ನು ದೂರವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸು. ಇದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವು-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಮಹಾಬಲನಾದ ವಾಯು ಆ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಥಟ್ಟನೆ ಕಳೆದನು. ಬಳಿಕ ಕತ್ತಲೆ ಹೋಗುವುದೂ ದೇವತೆಗಳು ಗರುಡನನ್ನು ಪರಿಪೀಡಿಸಿದರು. ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಆ ಗರುಡನು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮೇಘದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿದನು. ಮಹಾವೀರನೂ, ವೀರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಏಧ್ವಂಸಿಸುವನೂ ಆದ ಆ ಗರುಡನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಭಯಗೊಳಿಸುತ್ತ ಹಾರಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿಂತನು. ಕವಚಧಾರಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರಸಿಂಹಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಗೆವಗೆಯ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಪಟ್ಟಿಶಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಘಗಳಿಂದಲೂ ಶೂಲಗಳಿಂದಲೂ ಗದೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಜೊಳವಚಕ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆದರು. ಗರುಡನು ತುಮುಲಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪವು ಅಲ್ಲಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಆನೈನತೇಯನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುಡುವಂತೆ ಇರುತ್ತ ರೆಕ್ಕಗಳಿಂದಲೂ ಎದೆಯಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಎಸೆದನು. ಅಂತು ಗರುಡನಿಂದ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವತೆಗಳು ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಉಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಗೀರಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಬಹುವಾಗಿ ಸುರಿಯಿತು. ಯುದ್ಧವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗರುಡನನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸೋಡುತ್ತ ಸಾಧ್ಯರು ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೂ ವಸುಗಳು ರುದ್ರರು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೂ ಆದಿತ್ಯರು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೂ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೂ ತಿರಸ್ಕೃತರಾಗಿ ಓಡಿದರು.

ಗರುಡನು ಶೂರನಾದ ಅಶ್ವಕ್ರಂದನೊಡನೆಯೂ ರೇಣುಕನೊಡನೆಯೂ ವೀರನಾದ ಕ್ರಥನನೊಡನೆಯೂ ತಪನನೊಡನೆಯೂ ಉಲೂಕಶ್ಯಸನರೊಡನೆಯೂ ಪ್ರರುಜನೊಡನೆಯೂ ಪುಲಿನನೊಡನೆಯೂ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವಂಮಾಡಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಪಿನಾಕಿಯಂತೆ

ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಉಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಕ್ಕೆ ನಿಂದಲೂ ವಿದಾರಿಸಿದನು.

ಮಹಾಬಲರೂ ಮಹೋತ್ಸಾಹರೂ ಆದ ಅವರು ಗರುಡನಿಂದ ಬಹುವಾಗಿ ಕ್ಷತಿಗೊಂಡರು. ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಸುರಿಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು.

ಪಕ್ಷಿರಾಜನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಜೀವಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಮೃತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಗಗನವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಡುವಂತಿರುವ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಹೊಳವುಳ್ಳ ಚಂಡಮಾರುತಪ್ರೇರಿತವಾದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಸರ್ವಭೂತಭಯಂಕರವಾದ ಅಗ್ನಿಯಂಕಂಡನು.

ಮಹಾತ್ಮನೂ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಶತ್ರುಸಂತಾಪಕನೂ ಆದ ಗರುಡನು ಎಂಟುಸಾವಿರದನೂರುಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಕೊಂಡು ಆಬಾಯಿಗಳಿಂದ ಹೊಳಗಳಂ ಹೀರಿ ಮತ್ತೆ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನದಿಗಳಿಂದ ಉಪಶಾಂತಿಗೊಳಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರವಂ ಧರಿಸಿ ಅಮೃತಸ್ಥಾನವಂ ಪುಗಲೆಳಸಿದನು.

(ಗರುಡನು ಅಮೃತದ ಎಡೆಗೆ ಗಮಿಸುವುದು. ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಗರುಡನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುದರ್ಶನವಾಗುವುದು; ವಿಷ್ಣುಗರುಡರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವರಪ್ರದಾನವು; ಗರುಡನಿಗೆ ಸುಪರ್ಣನಂಬ ಹೆಸರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.)

ಬಳಿಕ ಕಿರಣಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಆಗರುಡನು ಸುವರ್ಣಮಯನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಜಲವೇಗವು ಸಮುದ್ರವಂ ಪುಗುವಂತೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಥಟ್ಟನೆ ಹೊಕ್ಕನು. ಅಲ್ಲಿ ಅಮೃತದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಂಚುಗಳುಳ್ಳದೂ ಅಯಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳವುದೂ ಘೋರವೂ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಹರಿಸುವರನ್ನು ಛೇದಿಸುವುದೂ ಆದ ಚಕ್ರವಂ ಕಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಘೋರವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಯಂತ್ರವು

ಇರಲು ಅದಂ ನೋಡಿ ಅದರ ನಡುವೆ ಸುತ್ತುತ್ತ ಶರೀರವಂ ಸಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಯಂತ್ರದ ಚಕ್ರಧಾರೆಗಳ ಬಳಿಭಾಗದಿಂದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದನು. ಈ ಚಕ್ರದಕೆಳಗೆ ಉರಿವಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಮಿಂಚಿನಂತಿರುವ ನಾಲಗೆಯನ್ನೂ ಉರಿವ ಮುಖನನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷವಂ ಕಾರುತ್ತ ಮಹಾವೀರೈಯ ಸಂಪನ್ನಗಳಾಗಿ ಮಹಾಘೋರರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉದ್ದೀಪ್ತಗಳಾಗಿ ಅಮೃತರಕ್ಷಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರೆವೈಹಾಕದಂತೆ ಕಣ್ಣುಂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಬಲಕಾಲಿಗಳಾದ ಎಂಟುಮಹಾಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದು ಯಾವನಂ ನೋಡುವುದೋ ಅವನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯಾಗುವನು. ಗರುಡನು ಅಂತಹ ಆ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮನದಲ್ಲಿ ಶೇದಗೊಂಡು ಮಹಾವೀರೈಯವುಳ್ಳ ಈ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಎಂತು-ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಥಟ್ಟನೆ ಅವುಗಳ ಕಣ್ಣುಂ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮುಸುಕಿಮುಚ್ಚಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಡದ ತನ್ನ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಅವುಗಳಂ ಘೇದಿಸಿ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಅಮೃತದ ಎಡೆಗೆ ಥಟ್ಟನೆ ಹೋಗಿ ಅಮೃತಕಲಶವಂ ಭೇದಿಸಿ ಯಂತ್ರವಂ ನುರಿದು ಈಡಾಡಿ ಅಮೃತವಂ ತಾನು ಪಾನಮಾಡದೆ ಥಟ್ಟನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೇಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳದೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯಂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಆಗ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬದವಿದ ಅಪ್ಸರೆಯನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಲೋಭವಿಲ್ಲದ ಗರುಡನ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆಗರುಡನಂ ಕುರಿತು. ದರವಂ ನೀಡುವೆನು; ಬೇಡು-ಎನಲು, ಗರುಡನು-ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಇರಬೇಕು; ಮತ್ತು ನಾನು ಅಮೃತವಂ ಪಾನಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಮುಪ್ಪುಸಾವೂ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿ ಇರಬೇಕು-ಎಂದು ಬೇಡಿದನು.

ವಿಷ್ಣು ಗರುಡನಂ ಕುರಿತು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿದನು. ಗರುಡನು ತಾನು ಆ ಎರಡುವರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಂ

ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಭಗವಂತನೆ ! ನೀನೂ ವರವಂ ಕೇಳು. ನಾನು ಕುಡು ವೆನು-ಎಂದನು. ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಬಲನಾದ ಆಗರುತ್ತಂಥನನ್ನು ವಾಹ ನವಾಗಬೇಕೆಂದು ವರಿಸಿದನು. ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರುವನಾಗುವೆ- ಎಂದು ಆಗರುಡನನ್ನು ಧ್ವಜವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಗರುಡನು ಭಗವಂತನಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀ ಗೆಯೆ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿದು ವಾಯುವಿನೊಡನೆ ಹುರುಡುಳ್ಳವನಂತೆ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೊರಟನು.

ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಗಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಗರುಡನನ್ನು ಇದುರಿಸಿ ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಕಲ ಕಲವುಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು ಗರುತ್ತಂಥನು ವಜ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟವ ನಾಗಿ ಇಂದ್ರನಂ ಕುರಿತು ನಗುತ್ತ -ಎಲೆ ಇಂದ್ರನೆ ! ಯಾವನ ಮೂ ಳೆಯಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವುಂಟಾಗಿರುವುದೋ ಆದಧೀಚಿಮುನಿಗೂ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೂ ನಿನಗೂ ಮಾನವಂ ಉಂಟುಮಾಡುವೆನು. ನೀನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ನಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡೆಯೋ ಅನನ್ನು ಬಂದು ಗರಿ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡುವೆನು. ವಜ್ರದ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನನಗೆ ಈಗ ಯಾವದೊಂದು ಬಾಧೆಯೂ ಇಲ್ಲ-ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಳಿಕ ಬಂದು ಗರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟನು. ಆತನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಗರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು (ಸು) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ಸರ್ಣಿ) ಗರಿಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಈತನು ಸುಪ ಣ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನಾಗಲಿ-ಎಂದು ನಾಮಕರಣವನೆಸಗಿದರು.

ಪುರಂದರನಾದ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ಆ ಮಹಾಶ್ವರೈವಂ ಕಂಡು ಈ ಪಕ್ಷಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಪಕ್ಷಿ ರಾಜನೆ ! ಲೋಕೋತ್ತರನಾದ ನಿನ್ನ ಬಲವಂ ತಿಳಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ನಿನೊಡನೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸಖ್ಯವಂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು.-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

(ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಗರುಡನ ಸ್ನೇಹವೊದವುವುದು; ಗರುಡನಿಗೆ ಇಂದ್ರನಿಂದ ವರಪ್ರಾಪ್ತಿ; ವಿನತೆಯ ದಾಸ್ಯದ ಬಿಡುಗಡೆ, ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ದ್ವಿಜಿಸ್ವತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿ.)

ಇಂತು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗರುಡನು ಇಂದ್ರನಂ ಕುರಿತು-ಎತೆ ಇಂದ್ರನೆ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಿನೊಡನೆ ನನಗೆ ಸ್ನೇಹವಿರಲಿ. ನನ್ನ ಬಲವನ್ನು ದೊಡ್ಡದು; ಸಹಿಸಲಾಗದು-ಎಂದು ತಿಳಿ. ಸಂತರು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಶ್ಲಾಘಿಸಿಕೊಳ್ಳರು. ನಿಮಿತ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ಲಾಘಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಆಕ್ಷಣವೆ ನಿಂದೆಗೆ ಬಳಗಾಗುವನು. ವೆರರಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾದರೂ ತಾನೇ ಗುಣಸಂಕೀರ್ತನವಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಎಲೆ ಸವನೆ! ನೀನು ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವೆನು; ಅನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತ್ಮಶ್ಲಾಘನೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ಸರ್ಪತಗಳಿಂದಲೂ ವನಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರೋದಕದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೂ ರೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಹೊರಲಾಪೆನು. ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಬಲ್ಲೆನು. ಇದು ನನ್ನ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಲವು; ತಿಳಿ-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ಪಲೋಕಹಿತನಾದ ಪ್ರಭುವಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಗರುಡನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಪಕ್ಷಿರಾಜನೆ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೆ ಸರಿ. ಇದಿಷ್ಟೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡು. ಅಮೃತದಿಂದ ಆಗುವುದೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ನೀನು ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕುಡುವೆಯೋ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಶೇಷದಿಂದ ಬಾಧಿಸುವರು-ಎಂದನು.

ಗರುಡನು ಇಂದ್ರನಂ ಕುರಿತು-ಅದೊಂದುನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ನಾನು ಈ ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು. ಅಮೃತವಂ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವನಿಗೂ ಕುಡುವುದಿಲ್ಲ.-ಎಲೆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನೆ! ಇದನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಇಡುವೆನೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ಎನಲು, ಇಂದ್ರನು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ವಿಡಗೇಂದ್ರನೆ!

ಈಗ ನೀನುನುಡಿದ ನುಡಿಯಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ವರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸು-ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಗರುಡನು ಕದ್ರುವಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತ ತಾಯಿಗುಂಟಾದ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಹಟವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಇಂದ್ರನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನೇ! ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೆರವೇ ರಿಸುವೆನು. ಮಹಾಬಲಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ನಾನು ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕು- ಎನಲು, ದೈತ್ಯನಾಶಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿ ದು ಬಳಿಕ ಆತನು ನುಡಿದ ನುಡಿಯಂ ಅನುವೋದಿಸಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ನೀನು ಅಮೃತವಂ ಕೆಳಗಿಡುವುದೂ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು-ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ ಗರುಡನು ಥಟ್ಟನೆ ತಾಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆವಾಗಿ ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು-ಇದೋ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಅಮೃತವಂ ತೆಗೆ ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು. ಪೂಜೈ! ಇನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ದೇನು? ಅದಂ ಅಜ್ಞಾಪಿಸು-ಎನಲು, ವಿನತೆ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಮಗು ವೆ! ನಿನ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು. ನೀನು ಅಜರನೂ ಅಮರನೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯನೂ ಆಗು- ಎಂದಳು.

ಗರುಡನು ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳಂ ಕುರಿತು-ಇದೋ ಅಮೃ ತವಂ ತಂದಿರುವೆನು. ಇದು ನಿಮ್ಮದು. ದರ್ಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುವೆನು. ಎಲೆ ಸರ್ಪಗಳಿರಾ! ನೀವು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮಂಗಳಯುಕ್ತರಾಗಿ ಬಳಿಕ ಭುಜಿಸಿ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಯಾವ ಮಾತನಾಡಿ ದಿರೋ ಅದರಂತೆ ನನ್ನ ಈ ಜನನಿ ಇಂದು ಮೊದಲನುಗೊಂಡು ಅದಾ ಸಿಯಾಗಿರಲಿ. ನೀವು ಎಂತು ನುಡಿದಿರೋ ಅಂತು ನಾನು ಎಸಗಿರುವೆನು- ಎನಲು, ಸರ್ಪಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿದು ಬಳಿಕ ಸ್ನಾನ

ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದುವು. ಇಂದ್ರನೂ ಅಮೃತವಂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಸರ್ಪಗಳೂ ಸ್ನಾನಜಪಗಳಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂಗಳ ಯುಕ್ತಗಳಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅಮೃತಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಹೊರಟು ಅಮೃತಪಾನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತ ನಾನು ಮೊದಲು ತಾನು ಮೊದಲು ಎಂದು ಓಡಿಬಂದುವು. ಎಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು ದರ್ಭ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತೋ ಅಲ್ಲಿ ಅದು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರಲು, ಇದು ನಾವು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಮಾಯಾಕೃತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಳಿಕ ಇದು ಅಮೃತವಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಆಗ ದರ್ಭಗಳನ್ನು ನೆಕ್ಕಿದುವು. ಅದರಿಂದ ಸರ್ಪಗಳನಾಲಗೆಗಳು ಎರಡಾಗಿ ನೀಳಾದುವು. ದರ್ಭೆಗಳು ಅಮೃತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪವಿತ್ರಗಳಾದುವು. ಸರ್ಪಗಳು ವಂಚಿತಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆ ವಿನತೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಗರುಡನ ಬಲವಿಶೇಷದಿಂದ ತೀವ್ರವಾದ ದುಃಖವಂ ತಾಳಿದುವು.

ಇಂತು ಆಗರುಡನು ಅಮೃತವಂ ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದನು. ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆತನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ದ್ವಿಜಿಹ್ವಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಪರಮಹರ್ಷಪುಷ್ಪವನಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ತಾಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಬಹುವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ತಾಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

ಯಾವನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವನೋ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಾಜನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದುವನೋ ಆ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಗರುಡನ ಸಂಕೀರ್ತನದಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಸದ್ಗತಿಯಂ ಪಡೆವನು-ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ

ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ತರಂಗಂ.

ಗುಣಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತೀರ್ತಿಯಂ ಪಡೆವರು.

(ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳಂ ಪೇಳುವಿಕೆ; ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದವರಪ್ರಾಪ್ತಿ;
ಭೂವಿಯಂ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸುವಿಕೆ.)

ಶಾನಕನು ಸಾತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸೂತಪುತ್ರನೇ! ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶಾಸವನ್ನೂ ಆ ಮೈನತೇಯನು ನಡೆಯಿಸಿದುಡನ್ನೂ ತತ್ಕಾರಣವನ್ನೂ ಕದ್ರೂವಿನತೆಯರಿಗೆ ಅವರ ಗಂಡನಿಂದ ಉಂಟಾದ ವರಪ್ರದಾನವನ್ನೂ ವಿನತೆಯು ಮಕ್ಕಳರ್ಪಣೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯವಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆವು-ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಸಾತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಮುನಿಯೇ! ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು; ಕೇಳು. ಮೊದಲು ಶೇಷನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಬಳಿಕ ವಾಸುಕಿ; ಅನಂತರ ಐರಾವತ ತಕ್ಷಕ ಕರ್ಕೋಟಕ ಧನಂಜಯ ಕಾಲಿಯ ಮಣಿನಾಗ ಆಪ್ತಾರಣ ಪಿಂಜರಕ ವಿಲಾಸತ್ರ ವಾಮುನೇ ನೀಲ ಅನೀಲ ಕಲ್ಮಾಷ ಶಬಲ ಆರ್ಯಕ ಉಗ್ರಕ ಕಲಶಪ್ರೇತಕ ಸುಮನಾಖ್ಯ ದಧೀಮುಖ ವಿಮಲಪಿಂಡಕ ಕೋಟರಕ ಶಂಖ ವಾಲಿಶಿಖ ನಿಷ್ಕಾಂತಕ ಹೇಮಗುಹ ನಹುಷ ಪಿಂಗಲ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಣ ಹಸ್ತಿಪದ ಮುದ್ದರ ಪಿಂಡಕ ಕಂಬಲ ಅಶ್ವತರ ಕಾಲೀಯಕ, ಪದ್ಮರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡ ವೃತ್ತ, ಸಂವರ್ತಕ; ಶಂಖಮುಖ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಕ ಕ್ಷೇಮಕ ಪಿಂಡಾರಕ ಕರವೀರ ಪುಷ್ಪದಂಷ್ಟ್ರ ಬಿಲ್ವಕ ಬಿಲ್ವಪಾಂಡುರ ಮೂಷಕಾದ ಶಂಖಶಿರ ಪೂರ್ಣಾಭದ್ರ ಹರಿದ್ರಕ ಅಸರಾಜಿತ ಜ್ಯೋತಿಕ ಶ್ರೀವಹ ಕಾರವ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶಂಖಪಿಂಡ ವಿರಜಸ್ಸು ಸುಬಾಹು ಶಾಲಿಪಿಂಡ ಹಸ್ತಿ ಪಿಂಡ ಪಿತರಕ ಸುಮುಖ ಕೋಣಸಾಶನ

ಕುಶರ ಕುಂಜರ ಪ್ರಭಾಕರ ಕುಮುದ ಕುಮುದಾಕ್ಷ ತಿತ್ತಿರಿ ಹಲಿಕ ಕರ್ಡಮ ಬಹುಮೂಲ ಕರ್ಕರ ಅಕರ್ಕರ ಕುಂಡೋದರ ಮಹೋದರ-ಎಂಬ ಮುಖ್ಯರಾದ ಇವರನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಬಹುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇತರಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸರ್ಪಗಳ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂಮಕ್ಕಳ ಸಂತತಿ ಅಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಿರುವೆನು. ಅನೇಕಸಹಸ್ರಪ್ರಯುತಾಬುಧಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವು-ಎಂದನು.

ಶಾನಕನು ಸ್ತುತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಸೂತಪುತ್ರನೆ ! ವೀರ್ಯಶಾಲಿಗಳೂ ದುರಾಸದಗಳೂ ಆದ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿಸಿದೆ. ಆ ಸರ್ಪಗಳು ಆಶಾಪವಂ ತಿಳಿದು ಮುಂದೆ ಏನಮಾಡಿದುವು? ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳಲು; ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ತುತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು ಎಲೆ ಶಾನಕನೆ ! ಕೇಳು: --

ಆ ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪಡುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಶೇಷನು ಪಾಯುಭಕ್ಷನಾಗಿ ಸಿಯಮದಿಂದ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಗಂಧಮಾದನ ಬದರಿ ಗೋಕರ್ಣ ಪುಷ್ಕರಾರಣ್ಯ ಹಿಮಾಚಲ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾಂತಭಾವದಿಂದ ಚಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಮಹಾನಿಯಮದಿಂದ ಘೋರವಾದ ತಪವಂ ಮಾಡುತಿರುವ ಆ ಶೇಷನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಂಡು-ಶೇಷನೆ ! ಇದೇನಮಾಡುವೆ ? ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿಯನೆಸಗು. ಎಲೆ ಅನಘನೆ ! ನೀನು ತೀವ್ರವಾದ ತಪದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಾಪಗೊಳಿಸುತಿರುವೆ. ನಿನ್ನಮನದಲ್ಲಿರುವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೇನು ? ಹೇಳು-ಎನಲು, ಶೇಷನು ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ನನ್ನ ಸಹೋದರರಲ್ಲರೂ ಮಂದಬುದ್ಧಿಗಳು. ಅವರೊಡನೆ ಇರಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನುಮತಿಸಬೇಕು. ಶತ್ರುವಂ ಕಂಡಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸೂಯೆಪಡುವರು. ಅದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು

ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುವೆನು. ಪುತ್ರಯುಕ್ತೆಯಾದ ವಿನತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹನಿಯಿಲ್ಲ. ನನುಗೆ ವಿನತಾಪುತ್ರನಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷಚಾರಿಯಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭ್ರಾತೃವಿರುವನು. ಆತನನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಆತನಾದರೋ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ತಂದೆ ಕಶ್ಯಪನ ವರಪ್ರದಾನದಿಂದ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿರುವನು. ನಾನು ತಪವಂ ಆಚರಿಸಿ ಈ ಶರೀರವಂ ಬಿಡುವೆನು. ವೃತ್ತಿಯೊಂದುವ ನನಗೆ ಆಗತಕ್ಕುದೆಂತು ? ಅವರ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಬಾರದು-ಎಂದನು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಇಂತೆಂದ ಆಶೇಷನಂ ಕುರಿತು-ಶೇಷನೆ ! ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಸಹೋದರರ ನಡತೆಯನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು. ಮಾತೃವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮಹಾಭಯವುಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾಸಹೋದರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲೇ ಪರಿಹಾರವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ನೀನು ವ್ಯಸನಪಡಲಾಗದು. ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾಂಕ್ಷಿತವೇನು ? ವರಿಸು. ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ವರವಂ ಕುಡುವೆನು. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದು. ಎಲೆ ಪನ್ನೆಗೋತ್ತಮನೆ ! ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನಿನಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಇನ್ನೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿನಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಲಿ-ಎನಲು, ಎಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆ ! ಇದೇ ನನಗೆಬೇಕಾದ ವರವು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶಮದಲ್ಲಿಯೂ ತಪದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ರಮಿಸಲಿ-ಎಂದನು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಶೇಷನೆ ! ನಿನ್ನ ಈ ಶಮದಮಗಳಿಂದ ನಾನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿರುವೆನು. ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ನಿಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಜಾಹಿತವಾದ ಈ ನುಡಿಯಂ ಈಡೇರಿಸಬೇಕು- ಬೆಟ್ಟಗಳಂದಲೂ ಕಾಡುಗಳಂದಲೂ ಸಮುದ್ರಗಳಂದಲೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲು-ಎನಲು, ಶೇಷನು ಆತನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ದೇವನೆ ! ವರಪ್ರದನೂ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಯೂ ಮಹೀಪತಿಯೂ ಭೂತಪತಿಯೂ ಜಗತ್ಪತಿಯೂ ಆದ ನೀನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಂ

ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಧರಿಸುವೆನು. ನನಗೆ ಪುಗಲು ಬಿಲವಂ ದಯೆಪಾಲಿಸು-
ಎಂದನು.

ಬ್ರಹ್ಮನು-ಎಲೆಶೇಷನೆ ! ನೀನು ಭೂಮಿಯಕೆಳಗೆ ಹೋಗು; ಈ ಭೂಮಿಯೇ ನಿನಗೆ ಬಿಲವಂ ನೀಡುವಳು. ಈ ಭೂಮಿಯಂ ಧರಿಸುವ ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಮಹೋಪಕಾರವಾಗುವುದು-ಎನಲು, ಭುಜಗವರಾಗ್ರಜನಾದ ಶೇಷನು ಅದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿವಾಡಿ ಭೂಮಿಯ ಬಿಲವಂ ಹೊಕ್ಕು ಸಮುದ್ರಪರಿವೃತೆಯಾದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಪಿರಸ್ಸಿ ನಿಂದ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶೇಷನಂ ಕುರಿತು ಎಲೆನಾಗೋತ್ತಮನೆ ! ನೀನು ಬಬ್ಬನೇ ಅನಂತವಾದ ಪೆಡೆಗಳಿಂದ ಇಂತು ಈ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮದೇವನಾದ ನೀನು ನನ್ನಂತೆಯೂ ಇಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವೆ-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಅನಂತನಾಮಕನಾದ ಆದಿಶೇಷನು ಇಂತು ಪ್ರಭುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಬಬ್ಬನೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪಿತಾಮಹನು ಗರುಡನನ್ನೂ ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಸಾಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಅನಂತನು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಮಹಾಬಲನಾದ ವಾಸುಕಿ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಹನ್ನೊಂದನೆಯತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಪನ್ನೆ ರಡನೆಯ ಅರಂಗಂ.

ಅಬ್ಬರು ತಮಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು.

(ಸರ್ಪಗಳು ಮಾತೃಶಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಮಾಡುವಿಕೆ.)

ಪನ್ನೆಗೋತ್ತಮನಾದ ವಾಸುಕಿ ತಾಯಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶಾಪವಂ ಕೇಳಿ, ಈಶಾಪವು ನಮಗೆ ಎಂತು ಉಂಟಾಗದಿರುವುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಬಳಕ ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾದ ಐರಾವತ ಮುಂತಾದ ಸಹೋದರರೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸಿ-ಎಲೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಿರಾ ! ಶಾಪಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿದೇ ಇರುವಿರಿ. ಆ ಶಾಪದ ಬಿಡುಗಡೆಗೋಸ್ಕರ ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾಶಾಪಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರವುಂಟು; ಮಾತೃವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಪಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ. ಅವ್ಯಯನೂ ಅಪ್ರಮೇಯನೂ ಆದ ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಶಾಪವಸ್ತಿತ್ವವೆಂದು ಕೇಳಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಳವಳವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿನಾಶವೊದವಿರುವುದು. ಅವಿನೀತಿಯಾದ ನಮ್ಮ ಜನನಿ ಮಹಾಘೋರವಾದ ಶಾಪವನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ಅಂತು ಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಈಕೆಯಂ ನಿಷೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳಿಗೂ ಘೋರವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಈಗ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಕಾಲವಿಳಂಬವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರು ಬುದ್ಧಿಮಂತರೂ ವಿಚಕ್ಷಣರೂ ಆಗಿರುವರು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಗೂಢವಾಗಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಅಗ್ನಿಯಂ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಂತೆ ಶಾಪವೋಕ್ಷದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಹೇತುವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯೋಣ. ಸರ್ಪಗಳಂ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ಜನಮೇಜಯನ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯದಂತೆಯೂ ಆತನಿಗೆ ಪರಾಭವವುಂಟಾಗುವಂತೆಯೂ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು-ಎನಲು, ಇತರಗಳಾದ ಎಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳೂ ಬಂದು ಸೇರಿ ನಿಪುಣನಾದ ಆಲೋಚನಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದುವು

ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು—ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಗಿ ಜನಮೇಜಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯಲಾರದೆಂದು ನುಡಿಯೋಣ—ಎಂದೂ, ಪಂಡಿತಮಾನಿಗಳಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಅಭಿಸುತರಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗೋಣ; ಆತನು ಎಲ್ಲಾಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವನು. ಯಜ್ಞವು ಎಂತು ಆಗಲಾರದೋ ಅಂತು ಆತನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡೋಣ. ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆತನು ಅಭಿಸುತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಜ್ಞವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವನು. ನಾವು ನಿಷೇಧವಚನವಂ ನುಡಿದು ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ದಾರುಣವಾದ ಅನೇಕದೋಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅನೇಕಪೇತುಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯದಂತೆಮಾಡೋಣ. ಅಥವಾ ಆತನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಯಾಗವನ್ನು ಬಲ್ಲವನೂ ರಾಜಕಾರ್ಯಹಿತಾಸಕ್ತನೂ ಆದ ಯಾವನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗುವನೋ ಆತನನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಹೋಗಿ ಕಚ್ಚಲಿ. ಅವನು ಸತ್ತುಹೋಗುವನು. ಯಜ್ಞವಂ ನಡೆಯಿಸುವ ಆತನು ಸತ್ತುಹೋಗಲು ಬಳಿಕ ಆಯಜ್ಞವು ನಡೆವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಪಯಾಗವಂ ತಿಳಿದ ಇತರರು ಯಾರು ಆತನಿಗೆ ಮತ್ಸಿಜರಾಗಿರುವರೋ ಅವರನ್ನೂ ನಾವು ಕಚ್ಚೋಣ. ಇಂತು ಎಸಗುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ಈಡೇರುವುದು—ಎಂದೂ ನುಡಿಯಲು, ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ದಯಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಇತರ ಸರ್ಪಗಳು—ಇದು ನಿಮ್ಮ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ; ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಆಸತ್ತು ಉಂಟಾದಾಗ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಪರಿಹಾರವಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮ. ಅಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತನವೆಂಬುದು ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು—ಎಂದೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು ನಾವು ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘಗಳಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಮಳೆಗಳಿಂದ ಆರಿಸೋಣ. ಕೆಲವರು ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಲು ಸೃಗ್ಭಾಂಡವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ. ಇಂತೆಸಗುವುದರಿಂದ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಆಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳೂ ತಾವು ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜನಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಲಿ. ಇಂತು ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಭಯವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸರ್ಪಗಳು ಭೋಜ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ತಮ್ಮ ಮೂತ್ರಪುರೀಷಗಳಿಂದ ಪುರೋಡಾಶವನ್ನು ಕಿಡಿಸಲಿ-ಎಂದೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು - ಆ ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ನಾವು ಋತ್ವಿಜರಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯಂ ಕೂಡೆಂದು ಯಜ್ಞವಿಘ್ನವಂ ಮಾಡುವೆವು-ಎಂದೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು-ನೀರಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುವ ಆಜನಮೇಜಯರಾಜನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಉಯ್ದು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕೋಣ. ಇಂತಾದರೆ ಆ ಯಜ್ಞವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ-ಎಂದೂ, ಪಂಡಿತಮಾನಿಗಳಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು- ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಚ್ಚೋಣ. ಇಂತಾದರೆ ಕಾರ್ಯವು ಈಡೇರುವುದು. ಅವನು ಸತ್ತು ಹೋಗಲು, ನಮಗುಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥದ ಮೂಲವುಂ ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಎಲೆ ರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯೆ ! ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂತು. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನಗೇನು ತೋರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಥಟ್ಟನೆ ನೆರವೇರಿಸು-ಎಂದೂ ನುಡಿದು ಸ್ವಕುಲೋತ್ತಮನಾದ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ನಿಟ್ಟುಸಿರುವು.

ವಾಸುಕಿಯೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ಆ ಸರ್ಪಗಳಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸರ್ಪಗಳರಾ ! ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುವ ಈ ಯಾಲೋಚನೆ ಸಂಮತವಾದುದಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬುದ್ಧಿ ನನಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಯಾವುದು ಹಿತವಾದುದೋ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನುಮಾಡತಕ್ಕುದು ? ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಶ್ಯಪನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಅದೇ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು. ನನಗೂ ನಿಮಗೂ ಇರುವ ಸಾಹಾರ್ದದಿಂದ ನಿಮ್ಮೀ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವುಂ ನಡೆಯಿಸಲು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರದು. ಗುಣದೋಷಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತವಾದುದು ಯಾವುದೋ ಅದನಲ್ಲವೆ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತಪಿಸುತ್ತಿರುವೆನು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಹದಿನೂರನೆಯ ತರಂಗಂ.

ವಿವೇಕಿಗಳು ಪುರಾಸ್ವಪರವಿಚಾರದಿಂದ ಸಂಗತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವರು.

(ಏಲಾಪತ್ರನವೂತು; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಗಳೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದದ ಮುಖದಿಂದ ಅಭ್ಯುಕ್ತೋತ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪೇಳುವಿಕೆ; ಏಲಾಪತ್ರನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿ ಯಾದ ಜರತ್ಕಾರುವಂ ರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.)

ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಪಗಳೂ ನುಡಿದ ಆಯೂರ್ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ವಾಸುಕಿ. ನುಡಿದುದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಏಲಾಪತ್ರನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸರ್ಪಶ್ರೇಷ್ಠರಿರಾ! ಎಲೆ ಪ್ರಭುವೆ! ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೆನು. ಇದು ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳುವೆಂದು ತೋರಿವರೂ ತೋರಲಿ. ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಆವಿಷಯವು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಇದ್ದಂತೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು; ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿ. ಆಯುಜ್ಜವು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವನಿಂದ ನನುಗೆ ಭಯವು ಬದವಿರುವುದೋ ಆಜನಮೇಜಯರಾಜನೂ ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವನೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವನು ದೈವದಿಂದ ಉಪಹತನಾಗುವನೋ ಅವನು ದೈವವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕು. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾವುದೂ ಶರಣವಿಲ್ಲ. ನನುಗೆ ಈಗ ಆಯಿದೊಂದು ಭಯವೊಂದಿರುವುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ದೈವವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸೋಣ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ. ಶಾಪವಚನವುಂಟಾದಾಗ ತಾಯಿಯು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ನಾನು “ ಸ್ತ್ರೀಯರುಬಹುತೀಕ್ಷ್ಣೆಯರು ” ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ನುಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ಭಯದಿಂದ ಕೇಳಿದೆನು. ಶಾಪದೂಶಾಸ್ತ್ರಿಯಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಸರ್ಪಗಳ ಸುಖವಂ ಕುರಿತು ದೇವತೆಗಳು ಪರಮಕರುಣಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಪಿತಾಮಹನೆ ! ತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ವರೂಪೆಯಾದ ಕದ್ರುವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾವಳು ಪ್ರಿಯರಾದ ಮಕ್ಕಳಂ ಪಡೆದು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಶಪಿಸುವಳು ? ಬ್ರಹ್ಮನೆ ! ಅವಳ ನುಡಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನೀನೂ ನುಡಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ನೀನು ಏಕೆ ನಿಷೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ? ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು

ನಾವು ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆವು-ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವರಂ ಕುರಿತು-
 ಎಲೆ ದೇವತೆಗಳರಾ ! ಅನೇಕಸರ್ಪಗಳು ತೀಕ್ಷ್ಣಗಳಾಗಿಯೂ ಘೋರ
 ರೂಪಗಳಾಗಿಯೂ ವಿಷದಿಂದ ದಾರುಣಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು.
 ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತವಂ ಬಯಸುವ ನಾನು ಆಗ ನಿಷೇಧಿಸಿಲ್ಲ. ಯಾವ
 ಸರ್ಪಗಳು ಹೊದ್ರಗಳೂ ಪಾಪಾಚಾರಗಳೂ ವಿಷದಾರುಣಗಳೂ ಆಗಿರು
 ವುವೋ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿನಾಶವುಂಟಾಗುವುದು. ಯಾವುಗಳು ಧರ್ಮ
 ದಿಂದ ನಡೆವುವೋ ಅವುಗಳಿಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಆ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಯಾವುದ
 ರಿಂದ ಮಹಾಭಯಪರಿಹಾರವಾಗುವುದೋ ಅದಂ ಹೇಳುವೆನು;
 ತಿಳಿಯಿರಿ:—

ಆಕಾಲವೊದವಲು ಯಾಯಾವಗಕುಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ
 ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಜರತ್ತಾರುವೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯೂ
 ಬ್ರಹ್ಮನು ಉದಯಿಸುವನು. ಆಜರತ್ತಾರುವಿನ ಪುತ್ರನಾದ ಆಸ್ತೀಕ
 ನೆಂಬ ತಪೋಧನನು ಆಗ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಷೇಧಿಸುವನು. ಯಾವ
 ಸರ್ಪಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕಂಗಳೆನಿಸುವುವೋ ಅವುಗಳು ಆಗ ಬಿಡುಗಡೆ
 ಯಂ ಹೊಂದುವುವು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೂ
 ವೀರ್ಯವಂತನೂ ಆದ ಆಜರತ್ತಾರು ಯಾವಳಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ
 ಪುತ್ರನಂ ಪಡೆವನು? ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವರಂ ಕುರಿತು-ಭುಜ
 ಗೇಂದ್ರನಾದ ವಾಸುಕಿ ತಂಗಿಯಾದ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಆಮಹರ್ಷಿಗೆ
 ಕುಡುವನು. ಆಮಹರ್ಷಿ ಸಮಾನವಾದ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ವೇದ
 ವೇದಾಂಗಪಾರಗನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆವನು ಎಂದನು. ದೇವತೆಗಳು
 ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ಬ್ರಹ್ಮನೆ ! ನೀನು ನುಡಿದಂತಾಗಲಿ-ಎಂದರು.
 ಬ್ರಹ್ಮನು ದೇವತೆಗಳಂ ಕುರಿತು ಇಂತು ನುಡಿದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ
 ತೆರಳಿದನು.

ಎಲೆ ವಾಸುಕಿಯೆ ! ನಾನು ಇಂತುಬಲ್ಲೆ. ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಜರ
 ತ್ತಾರುವೆಂದು ಹೆಸರಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತೆಯಾಗಿರುವಳು. ಸರ್ಪಗಳ ಭಯ
 ಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯಂ ಕುಡುವಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು

ಸುವ್ರತೆಯಾದ ಆಜರತ್ಕಾರುಮಹರ್ಷಿಗೆ ಕುಡು. ಈಪರಿಹಾರವು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಯೆಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳೂ ಏಲಾಪತ್ರನ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಭಾಷುಭಾಷು-ಎಂದು ಹೊಗಳಿದುವು. ವಾಸುಕಿ ಅದು ಮೊದಲಾಗಿ ತಂಗಿಯಾದ ಜರತ್ಕಾರುವೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿರಕ್ಷಿಸಿದನು. ತಾನು ಪರಮಹರ್ಷವನ್ನೂ ತಾಳಿದನು.

ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕಳೆದಂತಾಯಿತು. ಅನಂತರ ದೇವಾಸುರ ರೆಲ್ಲರೂ ಸಮುದ್ರಮಥನವಂ ಮಾಡಿದರು. ಬಲಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಾಸುಕಿ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಡೆವಹಗ್ಗವಾದನು. ದೇವತೆಗಳು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸುಕಿಯೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಂ ಕುರಿತು-ಭಗವಂತನೆ ! ಈ ವಾಸುಕಿ ಶಾಪಭೀತನಾಗಿ ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತಪಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವಂ ಬಯಸುವ ಈತನಿಗೆ ಮೂತ್ರಶಾಪದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಮನಶ್ಯಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ನೀನು ಶಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಈತನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮಗೆ ಹಿತನಾದವನು. ಪ್ರಿಯವನ್ನೂ ಮೂಡುವನು. ಎಲೆ ದೇವವಲ್ಲಭನೆ ! ಈತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ಈತನ ಮನದ ಬೇಗೆಯಂ ಪರಿಹರಿಸು-ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ದೇವತೆಗಳಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ದೇವತೆಗಳರಾ ! ಏಲಾಪತ್ರನು ಈವಾಸುಕಿಯಂ ಕುರಿತು-ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೂತನ್ನು ಆಡಿದನೋ ಅದನ್ನು ನಾನೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಈ ವಾಸುಕಿ ಸಮಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೂ ಮೂತನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವನು. ಪಾಪಿಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳು ವಿನಾಶವನ್ನೆದುವುವು. ಧರ್ಮಚಾರಿಗಳು ಕಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಆಜರತ್ಕಾರುವುಂ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಕಾಲವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈ ವಾಸುಕಿ ತನ್ನತಂಗಿಯಾದ ಜರತ್ಕಾರುವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕುಡಲಿ. ಎಲೆ ದೇವತೆಗಳರಾ ! ಏಲಾಪತ್ರನು ಯಾವ ನುಡಿಯನ್ನು ನುಡಿದನೋ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಆ ನುಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಿರನೇರುವುದು; ಬೇರೆಯಾಗದು ಎಂದನು.

ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಈ ಮೂತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಾಪವೋಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಜರತ್ತಾರುವಿಗೆ ಕೂಡು ಲುದ್ಯೋಗಿಸಿ ಎಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ ಜರತ್ತಾರುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ಜರತ್ತಾರು ಯಾವಾಗ ಮಡದಿಯನ್ನು ವರಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ ಆಗಲೇ ನನಗೆ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದೆಂದನು-ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ
ಹದಿಮೂರನೆಯತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಂಗಂ.

ಮುಂದೆ ಬರುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದು.

(ಜರತ್ತಾರುವೆಂಬ ಹೆಸರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಂ ಹೇಳುವಿಕೆ; ಶಾಸನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು ಅಸ್ತೀಕನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಂ ಬಸಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ; ಪ್ರಸ್ತಾವದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತನ ಜೇಟಿಯಂ ನಿರವಿಸುವಿಕೆ; ಪರೀಕ್ಷಿತ ಶಮೀಕವುನಿಯಂ ಹಗಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಸರ್ಪವಂ ಇಡುವಿಕೆ. ಮುನಿವೃತ್ತನಾದ ಶೃಂಗಿಯದೇಸಿಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತಿಗೆ ಶಾಪವು; ಶೃಂಗಿಶಮೀಕಸಂವಾದ; ಶಮೀಕನು ಗೌರಮುಖನೆಂಬ ಒಪ್ಪನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿತಿನಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ; ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ವಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು; ತಕ್ಷಕಕಾರ್ಯಸಂವಾದ; ತಕ್ಷಕನು ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಅಲದಮರವನ್ನು ಉಜ್ಜೀವಿಸಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನಿಗೆ ಧನವಂಕೊಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವಿಕೆ, ತಕ್ಷಕನು ಪರೀಕ್ಷಿತನನ್ನು ಕಟ್ಟುವಿಕೆ, ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮೃತನಾಗುವುದೂ ಆತನ ಮಗನಾದ ಜನವೇಜಯನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾಗುವಿಕೆ, ವಪುಷ್ಮಮಾವಿನಾಹ.)

ಶಾಸನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು-ಎಲೆ ಸೂತಪುತ್ರನೆ ! ಯಾವ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ನೀನು ಜರತ್ತಾರುವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೋ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಆ ಹೆಸರು ಬಂದ ರೀತಿಯಾವುದೋ ಅವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ನಮಗೆ ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು--ಎನಲು, ಸೌತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು--ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ ! ಕಾಮಾದ್ಯುಪದ್ರವಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದುದರಿಂದ ದಾರುಣವೆನಿಸಿದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಕಾರುವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವನ್ನು ತೀವ್ರವಾದ ತಸಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನಾದಕಾರಣ ಜರತ್ಕಾರುವೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. (ಕಾರು ಜರಯತೀತಿ ಜರತ್ಕಾರುಃ ಎಂದು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ.) ಆತನ ತಂಗಿಗೂ ಜರತ್ಕಾರುವೆಂದೇ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು:--ಎಂದನು.

ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಶೌನಕನು ಆತನ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಯುಕ್ತವೆಂದು ನುಡಿದು ಅರ್ಹರ್ಯದಿಂದ ನಗುತ್ತ--ಎಲೆ ಸೂತಪುತ್ರನೆ ! ನೀನು ಮೊದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಕೇಳಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಆಸ್ತಿಕನು ಎಂದು ಹುಚ್ಚೆವನು ? ಇದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು--ಎನಲು, ಸೌತಿ ಅನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು:--

ಎಲೆ ಶೌನಕಮಹರ್ಷಿಯೆ ! ಕೇಳು. ವಾಸುಕಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಜರತ್ಕಾರುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮನುವೆನಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯದ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಪಗಳಿಗೂ ಅಸ್ಥಣೆಯಿಸಿತ್ತು ತಾನು ಸಮಾಹಿತನು ನಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು.

ಅಂತು ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದರೂ ಬಹುತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತಪೋವ್ರತವುಳ್ಳ ಮಹಾಮತಿಯಾದ ಆ ಜರತ್ಕಾರು ಮಡದಿಯಂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ತಪೋವ್ರತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನೂ ಧೀರನೂ ಆದ ಆತನು ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿದನು. ಮಡದಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಬಯಸಲಿಲ್ಲ.

ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಕುರುವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಂಬ ಬಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭುಜ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹಾಧನುರ್ಧಾರಿಯೂ ಆದ ಆತನ ಸ್ಪಷ್ಟತಾ ಮಹನೆನಿಸಿದ ಪಾಂಡು ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನೋ ಆಪರೀಕ್ಷಿತ್ತು ಅಂತು

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಕಾಡುಹಂದಿ ಕಿರಬ ಕೋಣ ಮುಂತಾದ ವನಮೃಗಗಳ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಬಂದುದಿ ವಸ ಬಗ್ಗಿದ ಅಲಗುಳ್ಳ ಬಾಣದಿಂದ ಬಂದು ಮೃಗವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ; ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮೃಗವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನೆತ್ತಿದ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಂತೆ ಆ ಮೃಗ ವನ್ನು ಬೆನ್ನೆತ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಗಹನವಾದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ವೇಗಶಾಲಿಯಾದ ಆಮೃಗವು ಹತವಾಗದೆ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆಹೋದ ಆ ಮೃಗವು ಥಟ್ಟನೆ ಆಸರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆ ರಾಯನು ಆ ಮೃಗದಿಂದ ದೂರವಾಗಿಯೂ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟು ಒಳಲಿ ಬಾಯಾರಿ ಆ ವನದೊಳಗೆ ಆಕಳು ಇರುವ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನೊರೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೀಕ್ಷ್ಣವ್ರತನಾದ ಬಬ್ಬ ಮುನಿಯಂ ಕಂಡು ಕ್ಷುಧಾರ್ತನಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಆತನ ಬಳಯನೈದಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ! ನಾನು ಅಭಿಮನ್ಯುಸ್ತತ್ರನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತೈಂಬ ರಾಯನು. ಒಂದು ಮೃಗವು ನನ್ನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೀನು ಕಂಡೆಯಾ ?—ಎನಲು, ಮೌನವ್ರತಧಾರಿಯಾದ ಆ ಮುನಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ರಾಯನು ಕ್ರೋಧಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಆ ಮುನಿಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟನು. ಆ ಮುನಿ ರಾಯನನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದನು ; ಆದರೆ ಬಾಯಿಂದ ಬಳ್ಳಿಯ ಮಾತನಾಗಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನಾಗಲಿ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಾಯನು ಕ್ರೋಧವಂ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಯಂ ಕಂಡು ಸಂಕಟಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ತನ್ನೂರನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಆ ಮುನಿ ತಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದನು. ಕ್ಷಮಾಶೀಲನಾದ ಆ ಮಹಾಮುನಿ ತಾನು ತಿರಸ್ಕೃತನಾದರೂ ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತನಾದ ಆ ರಾಜಪುಂ ಗವನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಅಂತು ಧರ್ಮಪರಾಯಣ

ನಾವು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ತಾನು ಆರಿಯದೆ ಹೋದುದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು.

ಆಮುನಿಗೆ ಶೃಂಗಿಯೆಂಬ ಪ್ರಾಯದ ಕುಮಾರನಿದ್ದನು. ಆತನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು ; ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ; ಮಹಾಕ್ರೋಧನು ; ಪ್ರಸನ್ನನಾಗದವನು ; ಮಹಾನಿಯವನು. ಆತನು ಸರ್ವಭೂತಹಿತಾಸಕ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿನಿಯಮದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಆತನಿಂವ ಅನುಜ್ಞಾತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದುದಿನವ ಕ್ರಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಶನೆಂಬ ಸ್ನೇಹಿತನು ನಗುತ್ತ ಆತನಂ ಕುರಿತು " ಎಲೆ ಶೃಂಗಿಯೆ ! ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಶವವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇನ್ನು ನೀನು ಗರ್ವಿತನಾಗ ದಿರು. ತಪಸ್ಸಿದ್ದಿಯುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತ ಗಳಾದ ನಮ್ಮಂತಹ ಋಷಿ ಕುಮಾರರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನೀನು ಯಾವುದೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಪುರುಷಾಭಿವಾಸವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ? ನಿನ್ನ ಆ ತರದ ಬಿಂಕದ ಮಾತು ಗಳಲ್ಲಿ ? ಶವವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ. ಎಲೆ ಮುನಿವರನೆ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯೂ ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ವಲ್ಲದ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆದರಿಂದ ನಾನು ಬಹುವಾಗಿ ದುಃಖಪಡುವೆನು " ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆಶೃಂಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ಶವವಂ ಧರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ರೋಧಾಂವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ಆ ಕೃಶನಂ ಕುರಿತು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತ ನಾಡುತ್ತ—ಎಲೆ ಕೃಶನೆ ! ನನ್ನ ತಂದೆ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಾಸಕ್ತನು ; ಅಸನ್ಯ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಪರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವವನು : ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೆಡ್ಡೆಗೊಣಸುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುವವನು : ಸಿತ್ಯವೂ ಮಹಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಇರುವವನು. ಇಂತಹ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಅದಂತಹ ಈಗ ಶವವಂ ಧರಿಸಿದನು ? —ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳಲು. ಅವಕ್ಕೆ ಕೃಶನು—ಅಯ್ಯಾ ! ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷಿದಾಜನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಸರ್ಪವಂ ಇರಿಸಿದನು—ಎಂದನು.

ಅವಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಿ—ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಏನು ಕಟ್ಟಿದನ್ನು ಮಾಡಿದನು ? ಅದನ್ನು ದಿಟವಾಗಿ ಹೇಳು. ನೋಡು ನನ್ನ ತಪೋಬಲವನ್ನು—ಎನಲು, ಕೃಶನು—ಅಭಿಮನ್ಯುಪುತ್ರನಾದ ಆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಬೆಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಒಂದು ಮೃಗವನ್ನು ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಗಹನವಾದ ಆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುತಿರುಗಿ ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಂ ಕಂಡು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಮೌನವ್ರತಧಾರಿಯಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಸ್ಥಾನವಿಂತೆ ಶ್ತಬ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಹುವಾಗಿ ಬಳಲಿದ ಆ ರಾಜನು—ನಷ್ಟವಾದ ಮೃಗವಂ ಕಂಡೆಯಾ ? —ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೆರಗೊಂಡನು. ಮೌನವ್ರತಧರನಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಮರುನುಡಿಯ ನಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ರಾಯನು ಕೆಳಗೆ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಸರ್ಪವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. ಎಲೆ ಶೃಂಗಿಯೆ ! ನಿಯಮಶಾಲಿಯಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯೇ ಇರುವನು. ಆ ರಾಜನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣವು ಕುರಿತು ಹೊರಟು ಹೋದನು— ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಋಷಿಮಾರನು ಇಂತು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶವವಿಟ್ಟದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕಂಪಡರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಕ್ರೋಧೋದ್ವೇಗದಿಂದ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಚಮನವಂ ಮಾಡಿ “ ಯಾವ ರಾಜಾಧಮನು ಮುದುಕನೂ ತಪೋನಿಯಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಸರ್ಪವಂ ಇರಿಸಿದನೋ ಆ ಪಾಪಿಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸರ್ಪಾಧಿಪತಿಯಾದ ತಕ್ಷಕನು ನನ್ನ ವಾಗ್ಬಲದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಇಂದಿಗೆ ಏಳನೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಯಮನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲಿ ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು.

ಆಕಳ ಹಿಂಡಿನ ನಡುವೆ ಕುಳಿತು ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಸರ್ಪವಂ ಧರಿಸಿರುವ ತನ್ನ ತಂದೆಯಂ ಕಂಡು ಆತನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಸತ್ತ ಹಾವಿನಿಂದ

ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ವ್ಯಸನಸುಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರಂಸುರಿಯಿಸಿ ತಂದೆಯಂ ಕುರಿತು-
ಪೂಜ್ಯನೆ ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟು
ಮಾಡಿದ ತಿರಸ್ಕಾರವಂ ಕೇಳಿ ಕುರುಕುಲಾಧನುನಾದ ಆ ರಾಯನಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ
ಎತಪ ಕ್ರೂರವಾದ ಶಾಸನಂ ಕುಡಬಹುದೋ ಅಂತಹ ಶಾಸನವನ್ನು ನಾನು
ಕೋಪದಿಂದ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ತಕ್ಷಕನು ಇಂದಿನ ಏಳ
ನೆಯ ದಿನವದಲ್ಲಿ ಆ ಪೌಪಿಯನ್ನು ಮಹಾದೂರುಣವಾದ ಯಮಮಂದಿರಕ್ಕೆ
ಬಯ್ಯುವನು--ಎಂದನು.

ತಂದೆ ಅಂತು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು--ಅಯ್ಯಾ !
ನೀನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಇದು
ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನಾವು ಆ ರಾಯನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಆತನು
ನ್ಯಾಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆತನಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನೂ
ಇಲ್ಲ. ವತ್ಸನೆ ! ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ
ರಾಜನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತವರು ಕ್ಷಮೆಯಂ ಮಾಡಬೇಕು ; ಇದು
ಧರ್ಮವು. ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಹಿಂಸಿಸುವನು ; ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜನು
ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೆ ನನುಗೆ ಬಹುವಾದ ಕೋಟಲೆಗಳು ಸಂಭವಿಸು
ವುವು; ಬಳಿಕ ನಾವು ಸುಖದಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವಂ ಆಚರಿಸಲಾರೆವು.
ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ರಾಜರಿಂದ ನಾವು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ಧರ್ಮವಂ ಬಹು
ವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವೆವು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಜರಿಗೂ ಭಾಗವುಂಟು. ಸರ್ವ
ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು
ಕ್ಷಮಿಸಲೇ ಬೇಕಲ್ಲವೆ. ಪರೀಕ್ಷಿತು ಆತನ ಪ್ರಸಿತಾಮಹನಂತೆ ಅತಿಶ
ಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜನು ಆರೀತಿಯಲ್ಲಲ್ಲವೆ ರಕ್ಷಿ
ಸಬೇಕು. ರಾಜನಿಲ್ಲದಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೋಷಗಳು
ಸಂಭವಿಸುವುವು. ರಾಜನು ನಡೆತೆಮೀರಿದ ಜನಗಳನ್ನು ದಂಡದಿಂದ ನಿಗ್ರ
ಹಿಸುವನು. ದಂಡದಿಂದ ಬಹುವಾದ ಭಯವಿರುವುದು. ಆಗ ಶಾಂತಿ
ಯುಂಟಾಗುವುದು. ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಬಳಗಾದವನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸನು ;
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡನು. ಧರ್ಮವು ರಾಜನಿಂದ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು

ವುದು. ಧರ್ಮದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವು ನಿಂತಿರುವುದು. ಯಜ್ಞಕ್ರಿಯೆಗಳು ರಾಜನಿಂದಲೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುವು. ಯಜ್ಞದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲಸಿರುವರು. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ವೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ವೃಷ್ಟಿಯದೇಸೆಯಿಂದ ಓಪಧಿಗಳು ಆಗುವುವು. ಓಪಧಿಗಳದೇಸೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿತವಂ ಮಾಡುತ್ತ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜನಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ನಿಂತಿರುವುದು. “ ರಾಜನು ಹತ್ತುಮಂದಿ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ಸಮನು ” ಎಂದು ಮನು ಹೇಳಿರುವನು. ಮೃಗವಂ ಹಿಡಿಯಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಚರಿಸಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿ ಬಸವಳಿದ ಆ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತು ತಿಳಿಯದೆ ಈ ಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದು. ಇಂತು ಒಗೆದು ನಡೆವುದೇ ನನ್ನ ವ್ರತವು. ನೀನು ಆದೇಕೆ ಬಾಲಭಾವದಿಂದ ಥಟ್ಟನೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕಲನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ? ವತ್ಸನೆ ! ರಾಜನು ನಮ್ಮ ದೇಸೆಯಿಂದ ಎಂತೂ ಶಾಸನಂ ಹೊಂದತಕ್ಕವನಲ್ಲ—ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಶೃಂಗಿ ಆ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ತಂದೆಯಂ ಕುರಿತು—ಪೂಜ್ಯನೆ ! ನಾನು ಮಾಡಿದುದು ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವೋ, ಅಥವಾ ಮಾಡಬಾರದುದೋ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೋ, ಅಥವಾ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದೋ ; ನಾನಂತೂ ಮಾಡಬಿಟ್ಟೆನು ; ಅದು ಸುಳ್ಳಾಗದು. ತಂದೆಯೆ ! ನನ್ನ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ಬೇರೆಯಾಗದು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಪರಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಸುಳ್ಳು ನಾಡುವನಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಶಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳುಡುವೆನೇ ? ಎನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಶಮಿಕನು—ವತ್ಸನೆ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಉಗ್ರಪ್ರಭಾವನೆಂದೂ ಸತ್ಯವಚನನೆಂದೂ ಬಲ್ಲೆನು. ನೀನು ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸೃತವಂ ಆಡಿದವನಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಇದು ಸುಳ್ಳಾಗದು. ಮಗನು ವಯಸ್ಸಿನವನಾದರೂ ಎಂತು ಗುಣಶಾಲಿಯೆನಿಸುವನೋ, ಎಂತು ಮಹತ್ತಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುವನೋ ಅಂತು ತಂದೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ಇನ್ನು ಬಾಲಕನಾದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕುದೇನು ? ಸಮರ್ಥರಾದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಈ ಲೋಕಗಳೇ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವುವು. ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ಧರ್ಮಶಿಲರಾದವ

ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೆ ವತ್ಸನೆ ! ನೀನು ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದುದರಿಂದಲೂ ಬಾಲನಾದುದರಿಂದಲೂ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ನೀನು ವನ್ಯಾಹಾರಮಂ ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಕ್ರೋಧವಂ ಬಿಟ್ಟು ಶಮಗುಣಶೀಲನಾಗಿರು. ಅಂತಲ್ಲದೆ ಇಂತು ಧರ್ಮವಂ ಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕ್ರೋಧವು ಧರ್ಮವಂ ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು. ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರೋಧವು ದುಃಖಸಂಚಯರೂಪವಾದುದು. ಅದರಿಂದ ಧರ್ಮಹೀನರಾದವರಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ಸದ್ಗತಿ ಉಂಟಾಗದು. ಕ್ಷಮಾಶೀಲರಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಶಮಗುಣವೇ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಕ್ಷಮಾವಂತರಾದವರಿಗೆ ಐಹಿಕವು ; ಕ್ಷಮಾವಂತರಾದವರಿಗೆ ಆಮುಷ್ಮಿಕವು. ಅದಕಾರಣ ನೀನು ಕ್ಷಮಾಶೀಲನಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಇರು. ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಚೆಯೂ ಇರುವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ಉಪಶಾಂತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಯಾವುದು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅದನು. ಈಗ ನಾನು ಮಾಡುವೆನು. ಆ ರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವೆನು— ಎಂದು ಸಮಾಹಿತಮನಸ್ಕನೂ ಶೀಲವಂತನೂ ಅದ ಗೌರಮುಪನೆಂಬ ಶಿಷ್ಯನಂ ಕರೆದು, ನೀನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನವನ್ನೂ ಕಾರ್ಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ದೂರಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಲಕನಾದ ನನ್ನ ಮಗನು ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಉಂಟಾದ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ಮರಿಸದೆ ನಿನಗೆ ಶಾಪವಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಿಸೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿ ದಯಾದ್ರವ್ಯತೆಯಿಂದ ಆ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಸತ್ಪರನಾಗಿ ಹೊರಟು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಅರಮನೆಯಂ ಸೇರಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಂದ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಒಳಹೋಗಿ ರಾಜನಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ರಾಯನಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ರಾಜೇಂದ್ರನೆ ! ನಿನ್ನ ರೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕನೂ ಶಮದಮಗುಣಸಂಪನ್ನನೂ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಶಮಿಕಾನೆಂಬ ಋಷಿಯಿರುವನು. ನೀನು ಕೆಳಗೆ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸರ್ಪವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಮೌನವ್ರತದಿಂ ಕೂಡಿದ ಆ ಋಷಿಯ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದೆ. ನೀನು ಮಾಡಿದ

ಅಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆತನು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು ; ಆದರೆ ಆತನ ಮಗನು ಕ್ಷಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಿನಗೆ ಶಾಪವಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಇಂದಿಗೆ ಏಳನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನು ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವನು. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ತಕ್ಕ ರಕ್ಷೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಆ ನಮ್ಮ ಗುರು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರುವನು. ಆದನ್ನು ಜೇರೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗದು. ಆತನು ಕ್ರೋಧಾವಿಪ್ಲವನಾದ ಮಗನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲಾರನು. ಆದಕಾರಣ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿತೈಷಿಯಾಗಿ ಇಂತು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಿಸುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು--ಎಂದು ಕ್ರೂರನಾದ ಶವಿಕಾಕನ ನುಡಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮುಂದೆ ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ನುಡಿದ ಆತನ ಕ್ರೂರವಾದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುರುನಂದನನಾದ ಆ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಕಾರ್ಯವಂ ಕುರಿತು ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟು, ವನದಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮೌನವ್ರತದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂತಾಪವಂ ಹೊಂದಿದನು. ಆ ಋಷಿವರನ ದಯಾದ್ರತೆಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟನು. ಋಷಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎಷ್ಟು ಸಂತಪಿಸಿದನೋ ತನ್ನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯಂ ಕೇಳಿ ಅಷ್ಟು ಸಂತಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ--“ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವಂತೆ ಬಿನ್ನವಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಗೌರಮುಖನನ್ನು ಬಿಳ್ಳೊಟ್ಟನು.

ಆತನು ರಾಯನ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿದು ಸತ್ಪರನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಗುರುವಿನ ಆಶ್ರಮವಂ ಸೇರಿದನು.

ವ್ಯಾಕುಲಜಿತ್ತನಾದ ಮಂತ್ರತತ್ತ್ವಜ್ಞನಾದ ರಾಯನು ಆ ಗೌರಮುಖನು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ಒಂದು ಕಂಬವುಳ್ಳ ನಿರ್ಬಾಧವಾದ ಪ್ರಾಸಾದವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ವೈದ್ಯರನ್ನೂ ಔಷಧಗಳನ್ನೂ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಆತ್ಮರಕ್ಷೆಯಂ

ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯೋಜಿಸಿದನು. ತಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ರಾಜ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಆತನು ಮಂತ್ರಿ ಸಹಿತನಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಾಸಾದಾ ರೂಢನಾದ ಆ ರಾಜಪುಂಗವನ ಬಳಿಗೆ ಯಾವನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಆಗು ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಳಿವುಗಳಾಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ನಿರೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು.

ಆ ಯೇಳನೆಯದಿವಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ಪನ್ನಗಾಧಿಪತಿಯಾದ ತಕ್ಷಕನು ರಾಜವರೇಣ್ಯನಾದ ಆ ಪರಿಕ್ಷಿತ್ತನನ್ನು ಯಮನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಯ್ಯುವನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯಂಕೇಳಿ, ಕಾಶ್ಯಪನೆಂಬ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನು ಪನ್ನಗೆಂದ್ರನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನಾನು ನಿರ್ವಿಪನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು. ನನಗದರಿಂದ ಅರ್ಥವೂ ಧರ್ಮವೂ ಲಭಿಸುವುವೆಂದು ಬಗೆದು ರಾಜನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾಗೇಂದ್ರನಾದ ತಕ್ಷಕನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದನು. ಆ ತಕ್ಷಕನು ಬಂದೇಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಾಶ್ಯಪನಂ ಕಂಡು ತಾನು ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆತನಂ ಕುರಿತು—ನೀನು ಸತ್ಪುತ್ರನಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ ? ಏನುಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆ ? ಎಂದು ಬೆಳಗೊಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಶ್ಯಪನು ಎಲೆ ಸೌಮ್ಯನೆ ! ಕುರುಕುಲೋತ್ತಮನಾದ ಪರಿಕ್ಷಿದ್ರಾಜನನ್ನು ಈದಿವಸ ಪನ್ನಗೆಂದ್ರನಾದ ತಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಹಿಸುವನು. ಆ ನಾಗೇಂದ್ರನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಸಮಾನಾದ ಪಾಂಡನನಾಶಕರನಾದ ಮಹಾವಿಕ್ರಮನಾದ ಆ ಪರಿಕ್ಷಿದ್ರಾಜನನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಪನನ್ನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈಗ ನಾನು ಸತ್ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನು. ನಾನು ವಿಪವಿದ್ಯೆಯಂ ಬಲ್ಲವನು ; ಲೋಕಪೂಜಿತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ವಿಪವಂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆನು—ಎಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಕನು—ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ! ಆ ತಕ್ಷಕನೇನಾನು ; ಆರಾಯನನ್ನು ಕಚ್ಚುವೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವನಿಗೆ ನೀನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಂ

ಮಾಡಲಾರೆ. ಹಿಂತಿರುಗು—ಎನಲು, ಕಾಶ್ಯಪನು—ಎಲೆ ತಕ್ಷಕನೇ ! ನನ್ನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನಾನು ಹೋಗಿ ನಿರ್ವಿಪನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು. ನನ್ನಬುದ್ಧಿ ವಿದ್ಯಾಬಲಸಂಪನ್ನವಾದುದು—ಎಂದನು.

ತಕ್ಷಕನು—ಎಲೆ ಕಾಶ್ಯಪನೇ ! ನನ್ನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಿಸಲು ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಚ್ಚುವ ಈ ಮರವನ್ನು ಬದುಕಿಸು. ನಿನ್ನ ಅಗ್ಗಳವಾದ ಮಂತ್ರಬಲವು ಯಾವುದುಂಟೋ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸು. ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡು, ನೋಡು ; ಎಲೆ ಭೂಸುರೇಂದ್ರನೇ ! ಈಗ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಈ ಅಲದಮರವನ್ನು ಕಚ್ಚುವೆನು—ಎನಲು, ಕಾಶ್ಯಪನು—ಎಲೆ ನಾಗೇಂದ್ರನೇ ! ಈ ಮರವನ್ನು ನೀನು ಕಚ್ಚಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಕಚ್ಚು. ನೀನು ಕಚ್ಚಿದ ಈ ಮರವನ್ನು ಬದುಕಿಸುವೆನು. ನೋಡು ಈಗ ನನ್ನ ಮಂತ್ರಬಲವನ್ನು ; ಕಚ್ಚು ಅಲದಮರವನ್ನು—ಎಂದನು.

ಇಂತು—ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಾಶ್ಯಪನು ನುಡಿಯಲು, ತಕ್ಷಕನು ಆ ಅಲದಮರದಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಚ್ಚಿದನು. ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಅವನಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮರವು ವಿಪದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಆ ತಕ್ಷಕನು ಆ ಮರವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕಾಶ್ಯಪನಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನೇ ! ಪ್ರಯತ್ನವಂ ಮಾಡು ; ಈ ಮರವನ್ನು ಬದುಕಿಸು—ಎಂದನು. ಆ ಮರವು ಅಪ್ಪುಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಗೇಂದ್ರನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಸ್ಮವಾಯಿತು. ಪಡ್ಗಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೂ ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೂ ಆದ ಆ ಕಾಶ್ಯಪನು ಭಸ್ಮವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಟ್ಟುವಾಡಿ ತಕ್ಷಕನಂಕುರಿತು—ಎಲೆ ಪನ್ನಗೆಂದ್ರನೇ ! ಈಗ ಈಮರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನನ್ನವಿದ್ಯಾಬಲವಂ ನೋಡು. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ನಾನು ಬದುಕಿಸುವೆನು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಮರವಂ ಉಜ್ಜೀವಗೊಳಿಸಿದನು. ವೇದಲು ವೊಳಕೆಯಾಯಿತು. ಬಳಕ ಎರಡೆಲೆಗಳಾದುವು. ಬಳಕ ಬಹುವಾದ ಎಲೆಗಳೂ ಕೊಂಬೆಗಳೂ ರೆಂಬೆಗಳೂ ಉಂಟಾದುವು. ಇಂತು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಾಶ್ಯಪನಿಂದ ಬದುಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮರವಂ ನೋಡಿ ಆತನಂಕುರಿತು—

ಎಲೆ ಭೂಸುರೇಂದ್ರನೆ ! ನನ್ನ ಅಥವಾ ನನ್ನಂತಹ ಮತ್ತೊಂದರ ವಿಷವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಿನ್ನ ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುದು. ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆ? ಆರಾಜನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನೀನು ಯಾವ ಅಭಿಲಷಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ದುರ್ಲಭವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಸಿನಗೆ ನಾನೇ ಕುಡುವೆನು—ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನೂ ಕ್ಷೀಣಾಯುಷ್ಯನೂ ಆದ ಆ ರಾಜನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡ ಉಜ್ಜವಿ ಲವಾದ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಸಿಸ್ತೋಜ್ವಲನಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಅಂತರ್ಧಾನವಂ ಹೊಂದಿತ್ತು—ಎನಲು, ಕಾಶ್ಯಪನು—ಎಲೆ ನಾಗೇಂದ್ರನೆ ! ನಾನು ಧನಾರ್ಥಿ ಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನು. ಆ ಧನವನ್ನು ನನಗೆ ಕುಡು. ಅದಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಹಿಂತಿರುಗುವೆನು—ಎಂದನು.

ತಕ್ಷಕನು—ಎಲೆ ಭೂಸುರನೆ ! ನೀನು ಆರಾಯನಿಂದ ನಿಪ್ಪುಧನವಂ ಬಯಸುವೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾನು ಕುಡುವೆನು ; ಹಿಂತಿರುಗು—ಎನಲು, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿ ಯೂ ಆದ ಕಾಶ್ಯಪನು ತಕ್ಷಕನ ನುಡಿಯಂಕೆಳೆ, ಪರಿಕ್ಷಿತ್ತು ಕ್ಷೀಣಾಯುಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದು ತಕ್ಷಕನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿನನು.

ಮಹಾಸುಭಾವನಾದ ಆ ಕಾಶ್ಯಪನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದೂ ತಕ್ಷಕನು ಥಟ್ಟನೆ ಹೊರಟು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಂ ಸೇರಿ “ರಾಜನು ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವಿಷಪರಗಳಾದ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವನು” ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಆಗ “ರಾಜನನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ವಂಚಿಸಬೇಕು; ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಏನುಪಾಯವೆಂದು ಮಾಡೋಣ—ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಬಳಿಕ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೀವು ಅವ್ಯಗ್ರತೆಯಿಂದ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಫಲಪ್ರದಕಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕುಡುವುದೆನಲು, ಆ ಸರ್ಪಗಳು ತಕ್ಷಕನಿಂದ ಅಂತು ಆಜ್ಞಾಪ್ತಗಳಾಗಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನೂ ಉದಕವನ್ನೂ ಫಲಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟುವು.

ವೀರ್ಯವಂತನಾದ ರಾಜನು ಅದನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರ ಕೆಲಸನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸಿ “ಇನ್ನು ನೀವು ಹೋರಡಿ” ಎನಲು, ತಾಪಸ ವೇಷನಂ ಧರಿಸಿದ ಆ ಸಪ್ತಗಳು ಹೊರಟುಹೋದುವು. ಆ ರಾಯನು ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನೂ ಕುರಿತು—ಪ್ರಿಯರಿರಾ ! ತಾಪಸರು ತಂದು ನಿೀಡಿದ ಮಧುರವಾದ ಈ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ಷಿಸಿ—ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವರೊಡನೆ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ವಿಧಿಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದ ಆಋಷಿಯ ಶಾಪವಚನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ತಕ್ಷಕನು ಯಾವ ಫಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೋ ಅದೇಫಲವನ್ನು ತಾನು ತಿಂದನು. ಆತನು ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲು, ಅದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಕ್ರಮಿಯೊಂದು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಅದು ಪ್ರಸ್ವವೂ ಕರಿಯಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದೂ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂ ಕೂಡಿದುದೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಎಲೆ ಶಾಸಕನೆ ! ರಾಯನು ಆಕ್ರಮಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿಗಳಂಕುರಿತು—ಎಲೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಿರಾ ! ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುತ್ತಿರುವನು; ಈಗ ನನಗೆ ವಿವಿಧಯವಿಲ್ಲ; ಆ ಋಷಿ ಸತ್ಯವಚನನಾಗಲಿ. ಈ ಕ್ರಮಿಯೇ ತಕ್ಷಕನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚಲಿ—ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಕಾಲಚೋದಿತರಾಗಿ ರಾಯನು ನುಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ಅನುವರಿಸಿದರು. ರಾಯನು ಆ ಕ್ರಮಿಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಫಟ್ಟನೆ ವೃತ್ತಿಯನೈದುವನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ನಕ್ಕನು. ನಗುತ್ತಿರುವನಾಗಿಯೆ ಹೆಡೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟವನಾದನು. ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮುನಿ ಅಂತು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಪನ್ನಗೇಂದ್ರನಾದ ತಕ್ಷಕನು ಆ ಹಣ್ಣಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೆಡೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ರಭಸದಿಂ ಬುಸುಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಆ ರಾಯನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದನು.

ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಂತು ಹೆಡೆಯಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತನಾದ ರಾಜನನ್ನುನೋಡಿ ಮಹತ್ತಾದ ದುಗುಡದಿಂ ಕೂಡಿ ಗೋಳಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಆ ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಕಂಡು ಓಡಿದರು. ಮಹಾಶೋಕಾಕುಲರಾದ ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅದ್ಭುತಕರನಾದ ಪನ್ನಗೇಂದ್ರಮನಾದ ಆ ತಕ್ಷಕನು ಪದ್ಮಸದೃಶ

ವಾದ ಸ್ವಕೀಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಬೈತಲೆಬಟ್ಟನುಂಟುನಾಡು ವನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು.

ಬಳಿಕ ಅವರು ಆ ತಕ್ಷಕನ ವಿಷದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಭಯದಿಂದ ವರ್ಜಿಸಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆಮನೆ ಸಿಡಿಲಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಬಳಿಕ ತಕ್ಷಕನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಯನು ಹತನಾಗಲು, ಪರಿಶುದ್ಧನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಆದ ಪುರೋಹಿತನು ಆತನಿಗೆ ಪಾರಲೌಕಿಕಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ನೆರೆನೇರಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಪಟ್ಟಣದ ಸಕಲಜನಗಳೂ ಸೇರಿ, ಶತ್ರು ಕರ್ಶನನಾದ ಕುರುಪ್ರವೀರನೆಸೆಸಿದ ಜನಮೇಜಯನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಶಿಶುವಾದ ಪರಿಕ್ಷಿತ್ತಿನಪುತ್ರನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನೃಪೋತ್ತಮನಾದ ಜನಮೇಜಯನು ಬಾಲನಾಗಿಯೇ ಆ ಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತರೊಡಗೂಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜನಂತೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದನು.

ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕನಾದ ರಾಜನನ್ನನೋಡಿ ಆತನಿಗೋಸ್ಕರ ಸುವರ್ಣವರ್ಮನಾದ ಕಾಶೀರಾಜನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನ ಮಗಳಾದ ವಪುಷ್ಪಮೆಯನ್ನು ವರಿಸಿದರು.

ಆತನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪರಿಲಕ್ಷಿಸಿ ಕುರುಪ್ರವೀರನಾದ ಜನಮೇಜಯನಿ ಗೋಸ್ಕರ ವಪುಷ್ಪಮೆಯನ್ನುಕೊಟ್ಟನು.

ಆಜನಮೇಜಯನೂ ಆಕೆಯ ಕೈವಿಡಿದು ಸಂತೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ ದ್ದನು. ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಡಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವಸ್ಸು ಊರ್ವಶಿಯೊಡನೆ ಏಂತು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ವಿರಕ್ಯಶಾಲಿ ಯಾದ ಆ ಜನಮೇಜಯನು ಅಂತು ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ವಪುಷ್ಪ ಮೆಯೊಡನೆ ಸರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕಾಸಗೊಂಡ ಬನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಹರಿಸಿದನು.

ಪ್ರಖ್ಯಾತೆಯೂ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಸುಂದರಿಯೂ ಪತಿವ್ರತೆಯೂ ಆದ ವಪುಷ್ಪಮೆಯೂ ಆ ರಾಜನಂ ನೇರಿ ವಿಹಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ
ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

|| ಮಂಗಳಮಸ್ತು ||

ಹದಿನೈದನೆಯ ತರಂಗಂ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಸಂಸಾರಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಯಾವರೀ ತಿಳಿಯದಲಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಮತ್ತೆ ಜರತ್ತಾರು ಮಹರ್ಷಿಯ ವಿಸಾಹಪ್ರಸ್ತಾವ ; ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ಜರತ್ತಾರಿಗೆ ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿ ; ತನ್ನ ಶಪಥವನ್ನುಂಘಿಸಿದುದಿಂದ ಜರತ್ತಾರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನನ್ನಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು.

ಎಲೆ ಶಾಸಕನೆ ! ಸಂತತಿಯಿಚ್ಛೆ ದಿಂದ ದುಃಖಿತರಾದ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಂ ಕಂಡು ಅವರ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಬಪ್ಪಿ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಜರತ್ತಾರಿಗೆ ವಾಸುಕಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಂಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವೆನಪ್ಪೆ. ಜರತ್ತಾರು ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿಯಂ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ವಾಸುಕಿಯಂಕುರಿತು—ಇವಳು ನನ್ನ ಹೆಸರಿನವಳೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಇವಳ ಪೋಷಣೆಯಂ ಮಾಡುವನಲ್ಲ— ಎಂದನು.

ವಾಸುಕಿ ಆತನಂಕುರಿತು—ಎಲೆ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೆ ನನ್ನ ಈ ತಂಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನವಳು : ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪೋಷಿಸುವೆನು. ಈಕೆಯಂ ನೀನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸು. ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಈಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೋ ಸ್ವರ ನಾನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು—ಎನಲು, ಜರತ್ತಾರು—ನಾನು ಇವಳ ಪೋಷಣೆಯಂ ಮಾಡೆನು ; ಅಲ್ಲದೆ ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಶಪಥವು:—ಇವಳು ನನಗೆ

ಅಪ್ರಿಯವಂ ಮಾಡಲಾಗದು ; ಬಂದುವೆಳೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇವಳನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವೆನು---ಎಂದನು.

ವಾಸುಕಿ ಬಪ್ಪಿ-ತಂಗಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಪೋಷಿಸುವೆನೆಂದು ನುಡಿಯಲು, ಮಂತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ತಪೋವೃದ್ಧನೂ ಮಹಾವ್ರತನೂ ಆದ ಜರತ್ಕಾರು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಕೈವಿಡಿದು, ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತ ರಮಣೀಯವಾದ ಮನವೋಪ್ಪುವ ವಾಸುಕಿಯ ವಾಸಗೃಹವಂ ಪೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ ಅಮೂಲ್ಯವೆನಿಸಿದ ಆಸ್ತರಣದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸರ್ಯಂಕವನೇರಿ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.

ಬಳಿಕ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಬಂದುಕಪಥವಂ ಮಾಡಿದನು:--ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡಲಾಗದು ; ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ನುಡಿಯನ್ನು ನುಡಿಯಲೂ ಆಗದು. ಅಂತು ಅಪ್ರಿಯವನೆಸಗಿದ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ವಾಸವನ್ನೂ ಬಿಡುವೆನು. ನನ್ನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸು--ಎನಲು, ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿ ಒಹುವಾಗಿ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ದುಃಖಿಸುತ್ತ ಆತನಂ ಕುರಿತು--ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿದು, ಕಠಿನಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಪತಿಯನ್ನು ಅದೇರಿತಿಯಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಶಸ್ವಿನಿಯಾದ ಆಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಲೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋತುಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ತಕ್ಕತೆರದಿಂದ ಸೇವಿಸಿದಳು. ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಗರ್ಭವುಂಟಾಯಿತು. ಅದು ಮಹತ್ತಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದಕೂಡಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗರ್ಭವು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಂ ಹೊಂದಿತು.

ಕೆಲವುದಿನವಸಗಳು ಕಳೆಯಲು, ಬಂದುದಿನವ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಜರತ್ಕಾರು ಮಡದಿಯ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯಾಸಪಟ್ಟವನಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಅಂತು ಮಲಗಿರಲು, ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಗಿರಿಯನ್ನೈದಿದನು. ಎಲೆ ಶಾನಕನೆ ! ಉತ್ತಮವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿ ಹಗಲು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತ ಬರಲು, ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತೆ

ಯಾಗಿ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಲೋಪವುಂಟಾಗುವುದೋ—ಎಂದು ಹೆದರಿದಳು. ಪತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆತಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ; ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನ ಈ ಪತಿ ಕಠಿನಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು. ಈತನಿಗೆ ನಾನು ಎಂತು ಅಪರಾಧವಂ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾದೀತು ; ಧರ್ಮಶೀಲನಾದ ಈತನಿಗೆ ಕೋಪವೇ ಬರುವುದೋ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಲೋಪವೇ ಆಗುವುದೋ ; ಧರ್ಮಲೋಪವು ಪ್ರಬಲವಾದುದು ; ಅದುಂಟಾಗದಂತೆಮಾಡಬೇಕು—ಎಂದು ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡಿದಳು. ಈತನನ್ನು ಏಳಿಸಿದುದೇ ಆದರೆ ಕೋಪವಂ ಮಾಡುವನು; ಸಂಧ್ಯಾತಿಕ್ರಮವಾದರೆ ಧರ್ಮಲೋಪವಾಗುವುದು; ಸಿಕ್ತಯ—ಎಂದೆಣಿಸಿ ಮಲಗಿರುವ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಸಮನಾದ ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಮಹಾಭಾಗನೆ ! ನೀನು ಏಳು ; ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುತ್ತಿರುವನು. ನಿಯಮದಿಂದ ಆಚಮನವಂ ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯೆಯಂ ಉಪಾಸಿಸು. ಇದು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಸಮಯವು. ಧರ್ಮಸಾಧನವಾದುದರಿಂದ ರಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮಾಕರಣದಿಂದ ದಾರುಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಎಲೆ ನಾಥನೆ ! ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಧ್ಯೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವುದು—ಎಂದು ಮೃದುಮಧುರವಾದ ನುಡಿಯಿಂದ ನುಡಿದಳು.

ಇಂತು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಜರತ್ಕಾರು ಅಲಗುತ್ತಿರುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಡದಿಯಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ನಾಗಕನ್ಯೆ ! ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಅವಮಾನವುಂಟಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದಂತೆ ನಾನು ಹೊರಟುಹೋಗುವೆನು. ನಾನು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗಲು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ಅವಮಾನವುಂಟಾದಬಳಿಕ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧಾರಣಮನುಷ್ಯನಿಗಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ; ಇಂತಿರಲು ಧರ್ಮಶೀಲನಾದ ನನಗೆ ಅಥವಾ ನನ್ನಂತವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಒರುವುದೇ?—ಎಂದು ಹೃದಯಕಂಪನವಾದ ನುಡಿಯಂ ನುಡಿಯಲು, ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿ ಆ ನುಡಿಯಂಕೇಳಿ—ಪ್ರಿಯನೆ ! ನಿನಗೆ ಅವಮಾನವಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಎಚ್ಚರವನುಂಟುವುದಿಲ್ಲ ; ಸಿನಗೆ ಧರ್ಮಲೋಪವೃಂದಾದೀತೆಂದು ನಾನು ಎಚ್ಚರವನು ಮಾಡಿದೆನು—ಎಂದಳು.

ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಜರತ್ತಾರು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಮಡದಿಯಂ ಬಿಡಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು—ನನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೋಗುವೆನು ; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಪಥವನು ಮಾಡಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಹೊರಟುಹೋದಬಳಿಕ ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಂ ಕುರಿತು—ಮಹರ್ಷಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು ; ಈಗ ಹೊರಟುಹೋದನೆಂದು ಹೇಳು. ನಾನು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದೂ ನೀನು ಶೋಕಿಸುವಾಗದು—ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಚಿಂತಾಶೋಕಪರಾಯಣೆಯಾಗಿ ಜಳಜಳನೆ ಕಣ್ಣೀರಂ ಸುರಿಯಿಸಿ ಬಾಯೊಣಗಿ ಬಸವಳಿದು ಎದೆನಡುಗಿ ಗದಗದಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಡಿ ಧೈರ್ಯವಂ ತಂದುಕೊಂಡು ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಧರ್ಮಜ್ಞನೆ ! ನೀನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವೆನು ; ನಾನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿನಗೆ ಹಿತವೆಸಗುತ್ತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವೆನು. ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಎಲೆ ಭಗವಂತನೆ ! ನನ್ನನ್ನು ಸಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟುದು ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯದ ಮೂಢೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ನಮ್ಮಣ್ಣನು ಏನು ಹೇಳುವನೋ ! ಮಾತೃಶಾಪದಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತರಾದ ನನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳು ನಿನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿರುವರು. ಅದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪುತ್ರಲಾಭವಾದರೆ ನನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಗೆ ಶುಭವಾಗುವುದು. ಸ್ವಾಮಿಯೆ ! ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವಂ ಬಯಸುವಳಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಈಗ ಉಂಟಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಈ ಗರ್ಭವು ಇನ್ನೂ ಅಪ್ಪು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ ; ಇಂತಿರಲು, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಅದೆಂತು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವೆ ?—ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಆ ಜರತ್ತಾರು ಮಹರ್ಷಿ ಮಡದಿಯಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಶೋಭನಾಂಗಿ ! ನೀನು ನುಡಿದುದು ಅನುರೂಪವಾದುದು.

ನಿನಗೆ ಈಗ ಗರ್ಭವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವನೂ ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತನೂ ಆದ ಋಷಿ ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವನು—ಎಂದು ನುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಕೃತನಿಶ್ಚಯನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನ ತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಹದಿನೈದನೆಯ ತರಂಗಂ

ಸಂಪೂರ್ಣಂ

|| ಮಂಗಳಮಸ್ತು ||

ಹದಿನಾರನೆಯ ತರಂಗಂ.

ಮಹಾತ್ಮರ ಮಾತು ಬೇರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ವಾಸುಕಿಗೂ ಆತನ ತಂಗಿಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ; ಆಸ್ತೀಕನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ;

ಆತನ ಹೆಸರ ನಿರ್ವಚನ.

ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ ! ಕೇಳು. ಬಳಿಕ ಜರತ್ಕಾರು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪತಿ ಹೊರಟುಹೋದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಿಸಿದಳು. ವಾಸುಕಿ ಮಹಾದುಃಖಕರವಾದ ಆ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ದೀನೆಯಾದ ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು ತಾನು ಕೇವಲದೀನನಾಗಿ--ಎಲೆ ಮಂಗಳಾಂಗಿ! ಸರ್ಪಗಳ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ ; ಆದನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆ. ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ವಿವಿಧವಂತನಾದ ಆತನು ಸರ್ಪಯಾಗದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಹೇಳಿದನು. ಎಲೆ ಮಂಗಳಾಂಗಿ ! ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ದೇವತೆಯಿಂದ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಗರ್ಭವುಂಟಾಗಿದೆಯೇ ? ಅಭಿಜ್ಞಾನಾದ ಆ ಮುನೀಂದ್ರನು ನುಡುವೆನಾಡಿಕೊಂಡುದು ಎಂದಿಗೂ ವಿಫಲವಾಗಲಾರದೆಂದು ಕೋರುವೆನು. ಇಂತಹಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ; ಆದರೂ ಕಾರ್ಯಗೌರವ

ದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ತಡೆವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನು ಆತನ ಜೆನ್ನಟ್ಟಿದೆ ನಿಂತಿರುವೆನು. ಬಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೋದರೆ ಆತನು ನನಗೆ ಶಾಪವಂಕೊಟ್ಟಾನು. ಎಲೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ನನಗೆ ಹೇಳು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗಡಿಸಿರುವ ಘೋರವಾದ ಶಲ್ಯವನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಹಾಕು—ಎನಲು, ಜರತ್ತಾರು ಸಂತಪ್ತನಾದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ-ಅಣ್ಣಾ ! ಮಹಾತ್ಮನೂ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ನನ್ನ ಆ ಪತಿಯನ್ನು ಪುತ್ರವಿಪಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು “ ಅಸ್ತಿ ” ಎಂದು ನನಗೆ ಉತ್ತರವಂ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಹಿಂದೆಯಾಪಾಗಲೂ ಹಾಸ್ಯಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಆತನು ಸುಳ್ಳುನಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನ್ನ ಜ್ಞಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಇಂತಿರಲು ಸಂಕಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೆ ಸುಳ್ಳುನಾಡುವನು ? ತಪೋಧನನಾದ ಆ ನನ್ನಪತಿ “ ಎಲೆ ಪನ್ನಗಿ ! ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂತಪಿಸಬೇಡ. ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಗೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಸಮನಾದ ಪುತ್ರನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವನು—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದನು. ಆದಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಮಹತ್ತಾದ ಈ ದುಃಖವು ನಾಶವಂ ಹೊಂದಲಿ—ಎಂದಳು.

ವಾಸುಕಿ ಈ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಪರಮಸಂತೋಷದಿಂ ಕೂಡಿ “ ನಿನ್ನ ಈ ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಂಗಿಯ ಮಾತನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ಬಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಸನ್ಮಾನದಿಂದಲೂ ಧನದಾನಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದಉಪಚಾರದಿಂದಲೂ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

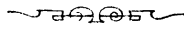
ಬಳಿಕ ಮಹಾತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಆಕೆಯ ಗರ್ಭವು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಚಂದ್ರನಂತೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿತು. ಕೆಲವುಕಾಲ ಕಳೆಯಲು, ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ಆ ಜರತ್ತಾರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ಮಾತಾಪಿತೃಭಯಪರಿಹಾರಕನಾದ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆ ಕುಮಾರನು ವಾಸುಕಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಿದನು. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಭಾರ್ಗವಚ್ಯವನಪುತ್ರನ

ದೇಸೆಯಿಂದ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದನು. ಬಾಲನಾಗಿ ದ್ವಾದಶೈನಿಯಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಸತ್ತ್ವಗುಣದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಪಿತೃ "ಆಸ್ತಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದುದರಿಂದ ಆತನ ಹೆಸರು ಆಸ್ತಿಕನೆಂದು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆತನು ಪನ್ನಗರಾಜನಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಬಾಲನು ಭಗವಂತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬಳೆದು ಆಯಿಲ್ಲಾಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನ ತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಹದಿನಾರನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

|| ಮಂಗಳಮಸ್ತು ||

ಹದಿನೇಳನೆಯ ತರಂಗಂ.

ಸಮರ್ಥನಾದ ಪುತ್ರನು ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ತಿರಸ್ಕಾರವಂ
ಸ್ಮರಿಸದೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡುವನು.

ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಸರ್ಪಯಾಗವಂ ಮಾಡುವನೆಂದು ಪ್ರಜ್ಞೆಮಾಡುವುದು; ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ
ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಂ ಸಜ್ಜು ಗೊಳಿಸುವುದು; ದೀಕ್ಷೆಯಂ ವಹಿಸುವುದು.

ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ ! ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮುಖದಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಪರಿಕ್ಷಿತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ, ತಕ್ಷಕನ ದೇಸೆಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ದುರ್ಮರಣವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ದುಃಖಾತೃನಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹಿಸುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರಂ ಸುರಿಯಿಸಿ ಗೋಳಾಡಿ ಬಳಕ ನಿಯಮದಿಂದ ಆ ಚಮನವಂ ಮಾಡಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಚಿಂತಿಸಿ ತಕ್ಷಕನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪವಂ ತಾಳ ಮಂತ್ರಿಗಳಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಸಚಿವರಿರಾ ! ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ

ಅಲಿಸಿವೆನು. ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಎಂತಾದರೂ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವೆನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂತು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನೀವು ವೇದಲು ತಿಳಿಯಿಸಿ. ಯಾವನು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದನೋ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಳಕೆ ನಾನು ಆಲೋಚಿಸುವೆನು. ಅದುರಾತ್ಮನು ಶೃಂಗಿಯನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ದಹಿಸಿದನು. ಅಕಟ ! ಅವನು ವಿಪವೈದ್ಯನಾದ ಕಾಶ್ಯಪನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಕಾಶ್ಯಪನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೂ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಾಹ್ಯದಿಂದಲೂ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಈ ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ಏನು ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ? ಅಪರಾಜಿತನಾದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಾದ ಆ ಕಾಶ್ಯಪನನ್ನು ಅವನು ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂ ತಿಳಿಯದೆ ನಿವಾರಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಡವೆಂದು ಯಾವನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವಂ ಕೊಟ್ಟನೋ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ತಕ್ಷಕನದು ಇದು ದೋಷ ತಪ್ಪು. ಎಲೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಿರಾ ! ಉತ್ತಂಕಸಿಗೂ ನನಗೂ ನಿಮಗೂ ಮಹತ್ತಾದ ಪರಿತೋಷವುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಹಗೆಯಂ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅನುಮೋದಿಸಲು ಸರ್ಪಯಾಗಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ಮಾಡಿದನು.

ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ ! ಭವತಕುಲತಿಲಕನಾದ ಆ ಜನಮೇಜಯನು ಪುರೋಹಿತನನ್ನೂ ಋತ್ವಿಜ್ಞುಗಳನ್ನೂ ಕರೆದು ಅವರಂಕುರಿತು—ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದವನು ದುರಾತ್ಮನಾದ ತಕ್ಷಕನು. ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಂತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂ ಮಾಡಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ನೀವು ನನಗೆ ಹೇಳಿ. ಬಂಧುಸಹಿತನಾದ ಆ ತಕ್ಷಕನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕು ; ಅಂತಹ ಆ ಕರ್ಮವು ನಿಮಗೆ ವಿದಿತವಾಗಿದೆಯೇ ? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನೆಂತು ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟನೋ ಅಂತು ಪಾಪಿಯಾದ ಆ ತಕ್ಷಕನನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಸುಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು—ಎನಲು, ಋತ್ವಿಜ್ಞುಗಳು

ಆತನಂ ಕುರಿತು—ಅಯ್ಯಾ ರಾಜನೇ ! ನಿನಗೋಸ್ಕರ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಯಾಗವೊಂದಿರುವುದು. ಅದು ಸರ್ಪಯಾಗವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಆ ಯಾಗವಂ ಮಾಡುವವನು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಲ್ಲವೆಂದು ಪೌರಾಣಿಕರು ನಮಗೆ ಹೇಳಿರುವರು. ಆಯಾಗವೊಂದಿರುವುದು—ಎಂದರು.

ರಾಜನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಕ್ಷಣವನ್ನು ದಗ್ಧನನ್ನಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವನನ್ನಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಭೂಸುರೋತ್ತಮರಿರಾ ! ನಾನು ಆ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಬೇಕಾದ ಸುಭಾರಗಳನ್ನು ನೀವು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ—ಎಂದನು.

ಬಳಿಕ ಆ ಋತ್ವಿಕ್ತುಗಳು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೋಸ್ಕರ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಆಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅಳೆಯಿಸಿದರು. ಮಹಾಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳಾದ ವೇದಜ್ಞರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ದ್ವಿಜಗಣಾದಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಋತ್ವಿಕ್ತುಗಳಿಂದ ಪರಿಸೇವಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಬೇಕಾದ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಂ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸರ್ಪಯಾಗವನೆಸಗಲು ರಾಜನನ್ನು ದೀಕ್ಷಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯಜ್ಞವಿಘ್ನಕರವಾದ ಅದೊಂದು ಅಪಶಕುನೋಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು;—ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಂ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೂ ವಾಸ್ತುವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದನೂ ಸೂತ್ರಧಾರನೂ ಶಿಲ್ಪಾಗಮಜ್ಞನೂ ಆದ ಸೂತನೆಂಬ ಶಿಲ್ಪಿ “ ಯಾವಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಳತೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಆ ಸ್ಥಳದ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ದೋಷದಿಂದ ಬಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞವು ಪುರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದನು.

ರಾಜನು ದೀಕ್ಷೆಯಂ ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಈ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ
ಆ ಪಿಲ್ವಿಯಂ ಕುರಿತು—ನಾನರಿಯದ ಯಾವನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಂ
ಮಾಡನು—ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಂ ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾತ ತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ

ಹದಿನೇಳನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

|| ಮಂಗಳಮಸ್ತು ||

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ತರಂಗಂ.

ಪ್ರಾಸ್ತವಾದ ಮಹಾಸತ್ಯಾ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ
ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು.

ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳು ಬೀಳುವುದು ; ಋತ್ವಿಕ್ಯಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳು
ವುದು ; ಇಂದ್ರನು ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಸಂತ್ಯೆಸುವುದು ; ವಾಸುಕಿಗೂ ಆತನ ತಂಗಿಗೂ ಸಂವಾದ ; ಆಸ್ತೀ
ಕನು ತನ್ನ ತಾಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ; ವಾಸುಕಿ ಸಂತ್ಯೆಸುವುದು ; ಆಸ್ತೀಕನು ಸರ್ಪಯಾಗಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವುದು ; ಆಸ್ತೀಕನು ಜನಮೇಜಯನ ಯಜ್ಞವಂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುದು ; ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಸಂತು
ಷ್ಟನಾದ ಜನಮೇಜಯನು ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವುದು ; ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು ಕರೆವುದೂ
ತಕ್ಷಕಸಹಿತನಾದ ಇಂದ್ರನು ಬರುವುದು ; ಇಂದ್ರನು ಭಯದಿಂದ ಓಡುವುದೂ ತಕ್ಷಕನು ಅಗ್ನಿಯ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ; ಆಸ್ತೀಕನು ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ವರವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದು ; ಸರ್ಪ
ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹುತಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವುದು ; ಆಸ್ತೀಕನಿಗೆ ವರವಂ ಕೊಟ್ಟ
ಬಳಿಕ ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿ ; ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಬಂದ ಆಸ್ತೀಕನಿಗೆ ಸರ್ಪಗಳ ದೇಸಿಯಿಂದ ವರಲಾಭ.

ಬಳಿಕ ಸರ್ಪಯಾಗವಿಧಾನದಿಂದ ಕರ್ಮವು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿತು.
ಯಾಜಕರು ವಿಧ್ಯನುಸಾರದಿಂದ ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಿ
ದ್ದರು; ಕೃಷ್ಣವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿದ
ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞುಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ
ವಾಗಿ ಹೋಮವಂ ಮಾಡಿದರು. ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಂಪನಗೊಳಿಸುತ್ತ
ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಪಗಳನ್ನೂ ಆಗ ಆ ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕರೆದರು. ಅನಂ
ತರ ಪ್ರದೀಪ್ತನಾದ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳು ಬಂದು ಬಿದ್ದುವು.

ದೈನ್ಯವಂ ಹೊಂದಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಸಿಟ್ಟು ಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಬಾಲಗಳಿಂದಲೂ ತಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸುತ್ತು ಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದುವು. ಬಿಳಿಯವೂ ಕರಿಯವೂ ಮುದಿಯವೂ ಎಳೆಯವೂ ಆದ ಸರ್ಪಗಳು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರದೀಪ್ತವಾದ ಆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುವು. ಸರ್ಪಗಳು ಹರಿದಾರಿಯ ಮತ್ತು ಗಾವುದದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಎಡೆವಿಡದೆ ವೇಗದಿಂದ ಒಂದು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಂತು ಶತಸಹಸ್ರಪ್ರಾಯುತಾರ್ಬುಧಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳು ವಶತಪ್ಪಿ ನಾಶವೈದಿದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು ಕುದುರೆಗಳಂತೆಯೂ ಕೆಲವು ಆನೆಯಸೊಂಡಿಲಂತೆಯೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪರಿಘಗಳಂತೆಯೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮತ್ತಮಹಾಗಜಗಳಂತೆಯೂ ಇದ್ದುವು. ಇಂತು ಅನೇಕವಾದ ಬಗೆವಗೆಯ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ, ವಿಪದಿಂ ಕ್ರೂರಗಳಾದ ಮಹಾಬಲಗಳೆನಿಸಿದ ಆ ಸರ್ಪಗಳು ಮಾತೃಶಾರದಿಂದ ಪೀಡಿತಗಳಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದುವು—ಎಂನು ನುಡಿಯಲು, ಶಾನಕನು ಆ ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆ ಸೂತಪುತ್ರನೆ ! ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಆ ಜನಮೇಜಯರಾಜನ ಸರ್ಪಯಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗ ಯಾವಮಹರ್ಷಿಗಳು ಋತ್ವಿಜರಾಗಿದ್ದರು ? ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ವಿಪಾದಕರವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಮಹಾದಾರುಣವೆನಿಸಿದ ಆ ಸರ್ಪಸತ್ತದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು ? ಆಯ್ಯಾ ! ಇದನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕು. ಸರ್ಪಯಾಗವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು ಯಾರು ?—ಎನಲು, ಸೌತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆಶಾನಕನ ! ಆ ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಯಾರು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಾಗಿದ್ದರೋ ಆ ಅಭಿಜ್ಞರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಹೇಳುವೆನು:—ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ವೇದಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ ಚಂಡಭಾರ್ಗವನು ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋತ್ರವಾದನು. ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಕುತ್ಸವಂಶೋತ್ತಮನೂ ಆದ ಜೈಮಿನಿ ಉದ್ಗಾತೃವಾದನು. ಶಾರ್ಙ್ಗರವನು ಬ್ರಹ್ಮನಾದನು. ಪಿಂಗಲನು ಅಧ್ಯಯನವಾದನು. ಪುತ್ರಶಿಷ್ಯಯುಕ್ತನಾದವ್ಯಾಸ, ಉದ್ದಾಲಕ, ಪ್ರಮರತಕ, ಶ್ವೇತಕೇತು, ಪಿಂಗಲ, ಆಸಿತ, ದೇವಲ, ನಾರದ,

ಪವನತ, ಆತ್ರೇಯ, ಕುಂಡಜಠರ, ಕಾಲಘಟ, ವಾತ್ಸ್ಯ, ಜಸಸ್ವಾಧ್ಯಾ ಯತೀಲನೂ ವೃದ್ಧನೂ, ಆದ ಶುಶ್ರೂಷನಸ್ಸು, ಕೋಹಲ, ದೇವಶರ್ಮ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯ, ಸಮಸೌರಭ-ಎಂಬಿವರೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಾದ ವೇದಪಾರಂ ಗತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸವಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಗ ಋತ್ವಿಕ್ತುಗಳು ಹೋಮವಾಡುತ್ತಿರಲು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭಯಂ ಕರಗಳಾದ ಘೋರಸರ್ಪಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದುಬಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳ ಮೇದಸ್ಸುಗಳು ಕಾಲುವೆಗಳಾಗಿ ಹರಿದುವು. ಆಗ ನಿರಂತರವಾಗಿ ದಹಿಸ ಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪಗಳವಾಸನೆಯು ಸಂಕುಲವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಮೇಲ ಣಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ, ಮತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಗೊಂಡಿರುವ, ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪಗಳ ಶಬ್ದವು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಶೇ ಪದಿಂ ಕೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ನಾಗೇಂದ್ರನಾದ ತಕ್ಷಕನು, ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ದೀಕ್ಷೆಯಂ ವಹಿಸಿದನೆಂಬುದು, ಕೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ಇಂದ್ರನ ಮನೆಯಂ ಸೇರಿ ಆತನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ ಆತನಂ ಮರೆಹೊಕ್ಕನು.

ಇಂದ್ರನು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವನಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆತಕ್ಷಕನೆ! ನೀನು ಆಸರ್ಪಯಾಗದ ದೇಸೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆದರಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ನಿನ ಗೋಷ್ಠರ ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಸಾವವಂ ಪಡೆದಿರುವೆನು. ಆದಕಾರಣ ನಿನಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮನದ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಬಿಡು— ಎಂದು ಸಂತೈಸಿದನು.

ಇಂತು ಆತಕ್ಷಕನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ಸಂತೈಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.

ಸರ್ಪಗಳು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು, ಉಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪಪರಿವಾರವುಳ್ಳ ವಾಸುಕಿ ಅತ್ಯಂತದುಃಖಿತನಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸಿದನು. ಸರ್ಪ ರಾಜನಾದ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತಾದ ಕಳವಳವುಂಟಾಯಿತು. ಆತನು ಆಕುಲವಾದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಂಗಿಯಂ ಕುರಿತು— ಎಲೆಮಂಗಳಾಂಗಿ

ನನ್ನ ಅವಯವಗಳು ಸುಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುವು. ನನಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ತವೈಕಲ್ಯದಿಂದ ನಾಶವಂ ಹೊಂದುವನಂತಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗುವಂತಿರುವುದು. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಗಿರನೇ ಸುತ್ತುವಂತಿರುವುದು. ಹೃದಯವು ಬಡೆಮ ಹೋಗುವಂತಿದೆ. ಈಗ ನಾನು ಸ್ವಾರ್ಥಿ ನತತಪ್ಪಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವೆನು. ಜನಮೇಜಯನ ಈ ಯಜ್ಞವು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವುದು. ನಾನು ಯನುನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇಜೇಕು. ಎಲೆ ತಂಗಿ ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಯಾವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜರತ್ತಾರುಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನೋ ಅದರ ಸಮಯವು ಈಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಬಂಧುಸಹಿತರಾದ ಸಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಆಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿನ್ನಮಗನಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರೋಧಿಸುವೆಂದೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ತಾನೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿರುವನು. ಆದ ಕಾರಣ ಎಲೆವತ್ತೆ ; ವೃದ್ಧಿಗೆ ಇಷ್ಟನಾಗಿಯೂ ವೇದಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ವತ್ಸನಿಗೆ ಈಗ ಸರ್ವವಾರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡು ಗಡೆನಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳು—ಎಂದನು.

ಬಳಿಕ ಜರತ್ತಾರು ತನ್ನ ಪುತ್ರನು ಕರೆದು--ಎಲೆಮಗು ! ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ಅದೊಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದರ ಸಮಯವೀಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದು. ನೀನದನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಈಡೇರಿಸು--ಎಂದು ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ನುಡಿಯಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನ್ಯಾ ! ಅದೇನುನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮಾವನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ? ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಡೆಯಿಸುವೆನು--ಎಂದನು.

ವಾಸುಕಿಯ ತಂಗಿಯಾದ ಜರತ್ತಾರು ತನ್ನ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಹಿತವಂ ಬಯಸುವಳಾಗಿ ಮಗನಂಕುರಿತು ಇಂತು ನುಡಿದಳು:—

ಎಲೆವತ್ತೆ ! ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಪಗಳಿಗೂ ಜನನಿಯಾದ ಕದುವೆಂಬವಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ಪಗಳಂಕುರಿತು “ ಎಲೆ ಮಕ್ಕಳರಾ! ಸೋಲುವಳು ದಾಸಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿನತೆಯೊಡನೆ ನಾನು ಪಣಬಂಧವಂ

ವಾಡಿವಳು, ಉಚ್ಚೈಶ್ಯವಸ್ಥಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ನನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಬಪ್ಪವೆ ಹೋಸುವರಿದ ಜನನೋಜಯನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಹಿಸುವನು; ಆಲ್ಲಿ ನೀವು ಮೃತರಾಗಿ ಯಮಲೋಕವಂ ನೇರುವಿರಿ " ಎಂದು ಶಾಪವಂ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಆಕೆ ಅಂತು ಶಪಿಸಲು ಸಾಕ್ಷಾದ್ಬ್ರಹ್ಮನು " ಇಂತಾಗಲಿ " ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ನುಡಿಯು ಅನುನೋದಿಸಿದನು. ವಾಸುಕಿ ಆಗ ಆಬ್ರಹ್ಮನ ವಾತಂ ಕೇಳಿ ಅಮೃತಮಥನದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮರೆ ಹೊಕ್ಕನು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಮೃತವಂ ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಶಾಪವು ಆಗದಿರಲಿ -ಎಂದು ವಾಸುಕಿಯೊಡನೆ ಬೇಡಿ ಪ್ರಸಾದಗೊಳಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಆ ದೇವತೆಗಳು—ಎಲೆಭಗವಂತನೆ ! ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಈವಾಸುಕಿ ಜ್ಞಾತಿಗಳಗೋಸ್ಕರ ಬಹುವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆವಾತ್ಮಶಾಪವು ಎಂತು ಆಗದಿರುವುದು?—ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು—ಜರತ್ಕಾರುವೆಂಬ ಯಾವಳನ್ನು ಮದುವೆನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೋ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಶಾಪದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವನು—ಎಂದನು.

ವಾಸುಕಿ ಈ ವಾತಂಕೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇನ್ನೂ ಕಾಲವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆತನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಆಕಾಲವು ಈಗ ಪ್ರಾಸ್ತವಾಯಿತು. ಭಯಂ ತಪ್ಪಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಆಗ್ನಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಂ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಂತು ಆಲೋಚಿಸುವೆಯೋ !

ಇಂತು ನುಡಿದ ತಾಯಿಯ ವಾತಂ ಕೇಳಿ ಆಕೆಯಂ ಕುರಿತು ಆ ಆಸ್ತಿಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ನುಡಿದು ದುಃಖಸಂತಪ್ತನಾದ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸುವನಂತೆ ಇಂತು ನುಡಿದನು:—

ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಎಲೆವಾಸುಕಿಯೆ ! ಆ ಶಾಪದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಿಸುವೆನು. ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆನು. ನೀನು ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತನಾ

ಗಿರು ನಿನಗೆ ಭಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವಂತೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವೆನು. ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗದು. ಇನ್ನು ಇತರಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂತು ಸುಳ್ಳಾಗುವುದು ? ಮಾವ ! ದೀಕ್ಷೆಯಂ ವಹಿಸಿರುವ ಆಜನಮೇಜಯರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನು ಆಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿಲಿಸಿಬಿಡುವಂತೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿಯಿಸಿ ಆತನಂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವೆನು.

ವಾಸುಕಿ ಈ ಮಾತಂಕೇಳಿ—ಆಸ್ತೀಕನೆ! ನಾನು ಗರ್ರನೆ ಸುತ್ತಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಹೃದಯವು ನೀಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು. ಮಾತೃಶಾಪರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ನನಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ—ಎನಲು, ಆಸ್ತೀಕನು—ಮಾವ ! ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಂತಾಪಪಡಬೇಡ. ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯದೇಸೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಿನ್ನ ಭಯವನ್ನು ನಾನು ಪರಿಹರಿಸುವೆನು. ಕಾಲಾನ್ನಿಗೆ ಸಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಹಾಘೋರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವೆನು. ನೀನು ಎಂತೂ ಭಯವಂ ಹೊಂದಬೇಡ—ಎಂದು ನುಡಿದು ಆತನ ಮಹಾಘೋರವಾದ ಮನೋಜ್ವರವನ್ನು ಕಳೆದು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಕಲಗುಣಗಳಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಗಳಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಪರಿವೃತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆಜನಮೇಜಯನ ಯಜ್ಞವಂಕುರಿತು ಸರ್ಪಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಗೋಸ್ಕರ ಸತ್ಪರನಾಗಿ ಹೊರಟು, ಉತ್ತಮವಾದ ಆಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯಂ ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಯಜ್ಞವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆಸ್ತೀಕನು ಬಳಿಕ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಂ ಹೊಕ್ಕು, ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಜನಮೇಜಯರಾಜನನ್ನೂ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸದಸ್ಯರನ್ನೂ ಇಂತು ಹೊಗಳಿದನು:-

ಭರತಕುಲದ ಅರಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿದ ಎಲೆ ಜನಮೇಜಯನೆ !—

ಪೂರ್ವದೊಳೆ ಪ್ರಯಾಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೋಮನೂ ವರುಣನೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ ಯಜ್ಞಗಳಂ ಮಾಡಿದರು. ನಿನ್ನ ಈಯಜ್ಞವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮವಾಗಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಇಂದ್ರನು ನೂರುಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದರಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನೂ ನೂರುಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ನಿನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞವೂ ಅವುಗಳಂತಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿಯಾಗಲಿ.

ನಿನ್ನಯಜ್ಞವು ಯಮನೂ ಪರಿಮೇಧನೂ ರಂತಿದೇವನೂ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಸಾಟಿಯಾಗಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟರಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಗಯನೂ ಶಶಬಿಂದುವೂ ವೈಶ್ರವಣನೂ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ಈಯಜ್ಞವು ಸಮವಾಗಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಜನಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ.

ನಿನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞವು ಸೈಗನೂ ತ್ರೀರಾಮನೂ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞಗಳಂ ಹೋಲುವುದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಕುಶಲವಾಗಲಿ.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮತ್ತು ಅಜಮೀಥನ ಯಜ್ಞಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು. ನೀನುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈಯಜ್ಞವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸದೃಶವಾಗಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಬಳಿತಾಗಲಿ.

ನಿನ್ನ ಈಯಜ್ಞವು ಕೃಷ್ಣನ ಯಜ್ಞದಂತೆಯೂ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂವ್ರನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞದಂತೆಯೂ ಇರುವುದು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮದಿಯಾಗಲಿ.

ಇಂದ್ರನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಂತೆ ಈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವರು. ಇವರು ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವರಾಗಿರುವರು. ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರಿಗೋಸ್ಕರ ಕೊಟ್ಟುದು ಅಕ್ಷಯಫಲಪ್ರದವಾಗದೆ ಇರದು. ಈ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮನಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಕು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಈತನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಋತ್ವಿಜರೆಲ್ಲರೂ ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ವಿಭಾ

ವಸು ಚಿತ್ರಭಾನು ಹಿರಣ್ಯರೇತಸ್ಸು ಹುತಭುಕ್ತು ಕೃಪ ವತ್ಸ್ರ- ಎಂಠು
 ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಈ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ
 ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಾದ ಜ್ಯಾಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ನೀನು ಕುಡುವ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೂ
 ಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಾಣಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಿನಗೆ ಸಮಾ
 ನನಾದ ರಾಜನು ಯಾವನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವಾ
 ಗಲೂ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿರುವೆನು. ನೀನು ವರುಣನೋ ಧರ್ಮರಾಜನಾದ
 ಯನುನೋ ! ವಜ್ರಪಾಣಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾದಿಂದ್ರನಂತೆ ಈಲೋಕದಲ್ಲಿ
 ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಎಲೆ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನೆ ! ಈಲೋ
 ಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನುಗೆ ಬೇಕಾದವನು. ನಿನ್ನಂತಹ ರಾಜನು ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿ
 ಲಿಲ್ಲ; ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಐತ್ಯಾಂಗನಾಭಾಗದಿಲೀಪರಿಗೆ ಸಮಾನನೂ
 ಯಯಾತಿವಾಂಧಾತ್ಮನುಪ್ರಭಾವನೂ ಆರ ಎಲೆಜನಮೇಷಯನೆ !
 ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ನೀನು ಸುವ್ರತನೆನಿಸಿಕೊಂಡು
 ಭೀಷ್ಮನಂತೆ ರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಂತೆ ಗುಪ್ತವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ
 ವನು. ವಸಿಷ್ಠನಂತೆ ನಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೋಪವುಳ್ಳವನು. ನಿನ್ನ ಪಶು
 ತ್ವವು ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ
 ಕಾಂತಿ ನಾರಾಯಣನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಯಮ
 ನಂತೆ ಧರ್ಮನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವನು. ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಸರ್ವಗುಣೋಪಪನ್ನನು.
 ನೀನು ಅಪ್ಪವಸುಗಳ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಪ್ತಾನವೆನಿಸಿರುವೆಯೋ
 ಅಂತು ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿರುವೆ. ಬಲದಿಂದ ದಂಭೋದ್ಧವನಿಗೆ
 ಸಮನಾಗಿರುವೆ. ಪರಶುರಾಮನಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವೆ.
 ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಔವತ್ರಿತರೆಂಬ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿರುವೆ. ಭಗೀ
 ರಥನಂತೆ ನೋಡಲಸಾಧ್ಯನೆನಿಸಿರುವೆ.

ಇಂತು ಆಸ್ತೀಕನಿಂದ ಸುತ್ತಿಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜನು ಸದಸ್ಯರು ಋತ್ವಿ
 ಜರು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ರಾಜನು ಸದಸ್ಯರ
 ಮತ್ತು ಋತ್ವಿಜರ ಮನದ ಇಂಗಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರಂಕುರಿತು--
 ಈತನು ಬಾಲಕನಾದರೂ ಮುದುಕನಂತೆ ವ್ಯಾತಾಡುವನು. ಈತನು

ಬಾಲಕನಲ್ಲ ; ಮುದುಕನೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದು. ನಾನು ಈತನಿಗೆ ವರವಂ ನೀಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ? ಹೇಳಿ—ಎನಲು, ಸದ್‌ಚ್ಯುರು—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಾಲಕನಾದರೂ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ ಅವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ ಆತನನ್ನು ರಾಜನು ಪೂಜಿಸಲೇಬೇಕು. ಎಲೆರಾಜನೆ ! ಸಕಲಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ನೀನು ಭೂಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಈತನನ್ನು ಪ್ರಸಾದಗೊಳಿಸು. ಈತನು ನನನ್ನು ಬಯಸಿದರೂ ಅದನೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ನೀನು ಈತನಿಗೆ ಕುಡಬಹುದು--ಎಂದರು.

ವರಪ್ರದನಾದ ಆರಾಜನು ಆಭೂಸುರೋತ್ತಮನಂ ಕುರಿತು-ವರವಂ ವರಿಸೆಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಹೋತೃವು ಮನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಸಂತೋಷವಂ ತಾಳದೆ " ಈ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ " ಎಂದನು.

ಜನಮೇಜಯನು--ನನ್ನ ಈ ಕರ್ಮವು ಎಂತು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವುದೋ, ತಕ್ಷಕನು ಎಂತು ಘಟ್ಟನೆ ಬರುವನೋ ಅಂತು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ. ಆ ತಕ್ಷಕನು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ವಿಶೇಷದಿಂ ಹಗೆಯಾಗಿರುವನು--ಎನಲು, ಋತ್ವಿಜರು- ಎಲೆರಾಜನೆ ! ನಮ್ಮ ಶಂಕನಮಂತ್ರದೇ ವತೆಗಳೂ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಕ್ಷಕನು ಭಯಪೀಡಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವನು--ಎಂದರು.

ಮಹಾತ್ಮನೂ ಪುರಾಣಜ್ಞನೂ ಸೂತನೂ ಆದ ಲೋಕಿತಾಕ್ಷನೆಂಬಾತನು ಮುಂದಣಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ರಾಜಸಿಂದ ಬೆಸಗೊಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಇಂತೆಂದನು:--

ಎಲೆರಾಜನೆ ! ಈ ಭೂಸುರರು ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳುವರೋ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ. ನಾನು ಹಿಂದಣ ವೃತ್ತಾಂತವನರಿತು ಹೇಳುವೆನು.:--
" ತಕ್ಷಕ ! ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತನಾಗಿರು. ಅಗ್ನಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ. " ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ವರವಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು.

ದೀಕ್ಷಿತನಾದ ರಾಜನು ಈ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ " ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಕ್ಷಕನು ಬಿಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ " ಎಂದು ಹೋತೃವಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು.

ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಅಧೀನನಾದ ಹೋತ್ರ ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲು, ಇಂದ್ರನು ತಾನುಮಾತ್ರ ಬಂದನು. “ ಇಂದ್ರನು ತಕ್ಷಕನೊಡನೆ ನಾಗಿ ಬರಲಿ, ಜಂಭಾರಿ ತಕ್ಷಕನೊಡನೆ ಥಟ್ಟನೆ ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿ ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹೋತ್ರ ಕರೆದನು. ಆ ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ಅಭಯವಂ ನೀಡಿದ ಇಂದ್ರನು ಆಗ ಹೊರಟನು.

ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಆಯಿಂದ್ರನು ವಿವಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಸಕಲ ರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುತ್ತ ಮೇಘಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾಧರರಿಂದಲೂ ಅಪ್ಸರೋಗಣದಿಂದಲೂ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ “ ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ನಾಶವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ನನಗೂ ನಾಶವಾಗುವುದು ” ಎಂದು ವಿಶೇಷದಿಂ ಜೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆತನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಇಶ್ವಲ್ಪಟ್ಟ ಭಯಾಕುಲನಾದ ತಕ್ಷಕನು ಮನಸ್ಸಾವಿಸ್ಥಿವಂ ಪಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಬಳಿಕ ರಾಜನು ತಕ್ಷಕನ ವಿನಾಶವಂ ಬಯಸುವನಾಗಿ ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪವಂತಾಳಿ, ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಕುರಿತು-- ಎಲೆ ಭೂಸುರರಿರಾ ! ಆತಕ್ಷಕನು ಇಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಇಂದ್ರನೊಡನೆಯೇ ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿ--ಎಂದನು.

ಹೋತ್ರ ಜನಮೇಜಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಒಳಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಕರೆದನು. ಅಂತು ತಕ್ಷಕನು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ನಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಇಂದ್ರನು ಆಯಜ್ಞವನ್ನೋಡಿ ಮಹತ್ಪ್ರಾಂ ಭಯವಂ ಹೋದಿ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತ ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನೆದ್ದನು. ಇಂದ್ರನು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದೂ ತಕ್ಷಕನು ಭಯವೋಹಿತನಾಗಿ ಸ್ವಾಧೀನತೆ ತಪ್ಪಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞೋಶ್ವರಜ್ಯಾಲೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಋತ್ವಿಜರು-- ಎಲೆರಾಯನೆ ! ಇದೋ ತಕ್ಷಕನು ನಿನಗೆ ವಶನಾಗಿ ವೇಗದಿಂ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಇವನ ಮಹಾನಾದವು ಕೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಇವನು

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೆದರಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಬಿರಸೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ ಇರುವನು. ಎಲೆರಾಜೇಂದ್ರನೆ ! ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನಡೆವುದು. ಈ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನಿಗೆ ವರವಂ ಕುಡುವನಾಗು--ಎಂದನು.

ಜನಮೇಜಯನು ಆ ಭೂಸುರನಂ ಕುರಿತು--ಎಲೆಮಹಾನುಭಾವನೆ ! ಬಾಲನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ವರವಂ ನೀಡುವೆನು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೋ ಅದನ್ನು ವರಿಸು ; ಕುಡಲ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ಕುಡುವೆನು--ಎಂದನು.

ನಾಗೇಂದ್ರನಾದ ತಕ್ಷಕನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು, ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದೆಣಿಸಿ ಅಸ್ತಿ ಕನು ಜನಮೇಜಯನಂ ಕುರಿತು--ಎಲೆಜನಮೇಜಯ ! ನನಗೆ ನೀನು ವರವಂ ನೀಡುವುದಾದರೆ ನಾನು ಬೇಡುವೆನು:-- ಇನ್ನು ಸರ್ಪಗಳು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳದಂತೆ ನಿನ್ನ ಈಯಜ್ಞವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿ--ಎಂದನು.

ಆಗ ಇಂತು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಮೇಜಯನು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳದೆ ಅಸ್ತಿಕನಂ ಕುರಿತು--ಎಲೆ ವಿಭುವೆ ! ಚೆನ್ನವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಸುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ನೀನು ಮತ್ತು ಯಾವುದನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಕುಡುವೆನು. ಭೂಸುರನೆ ! ನನ್ನ ಈ ಯಜ್ಞವು ನಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯಲಿ--ಎನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿಕನು--ಎಲೆ ರಾಜನೆ ! ಚೆನ್ನವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಸುಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಾತೃಕುಲಕ್ಕೆ ಶುಭವುಂಟಾಗಲು ಈಯಜ್ಞವು ನಿಲ್ಲಲಿ--ಎಂದನು.

ಅಸ್ತಿಕನಿಂದ ಇಂತು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಆಗ ಅಸ್ತಿಕನಂ ಕುರಿತು--ಎಲೆ ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮನೆ ! ಮತ್ತೇನನ್ನಾದರೂ ವರಿಸು ; ನಿನಗೆ ಬಳಿತಾಗಲಿ--ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನುಡಿದನು.

ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ ! ಆದರೂ ಆಸ್ತೀಕನು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯಾ ! ಬಳಿಕ ವೇದಜ್ಞರಾದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಆಜನಮೇಜಯರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು—ಈಭೂಸುರನು ತನ್ನ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯಲೇದರು- ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಶೌನಕನು ಸೌತಿಯಂ ಕುರಿತು—ಎಲೆಸೂತಪುತ್ರನೆ ! ಈಸರ್ಪಯಾ ಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಸರ್ಪಗಳು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುವೋ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು—ಎನಲು, ಸೌತಿ ಆತನಂ ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು:—

ಎಲೆದ್ವಿಜೋತ್ತಮನೆ ! ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸಹಸ್ರಪ್ರಯು ತಾರ್ಕುರದಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವುಗಳು ಬಿದ್ದುವು. ಬಹುವಾಸುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹುತಗಳಾದ ಮುಖ್ಯಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಜ್ಞಪ್ತಿಯಿದ್ದಪ್ಪು ಹೇಳುವೆನು ; ತಿಳಿ. ವಾತೃವಾಗ್ಧಂಡಪರಿಪೀಡಿತಗಳಾಗಿ ಸ್ವಾಧೀನತೆತಪ್ಪಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹುತಗಳಾದ, ಕಪ್ಪುಗೆಯೂ ಕೆಂಪುಗೆಯೂ ಬೆಳ್ಳುಗೆಯೂ ಇರುವ ಘೋರಗಳೂ ಮಹಾಶರೀರವುಳ್ಳವುಗಳೂ ವಿಷೋಲ್ಬಣಗಳೂ ದೀನಗಳೂ ಆದ ವಾಸುಕಿಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮುಖ್ಯಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ; ತಿಳಿ.

ಕೋಟಿಶ ಮಾನಸ ಪೂರ್ಣ ಶಲ ಪಾಲ ಪಲೀಮಕ ಪಿಚ್ಚುಲ ಕೌಣಪ ಚಕ್ರ ಕಾಲವೇಗ ಪ್ರಕಾಲನ ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು ಶರಣ ಕಕ್ಷಕ ಕಾಲದಂ ತಕ-ಎಂಬಿವು ವಾಸುಕಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸರ್ಪಗಳು ; ಇವು ಅಗ್ನಿಯಂ ಸೇರಿದುವು. ಆಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಘೋರರೂಪಗಳೂ ಮಹಾಬಲಗಳೂ ಆದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವಾದ ಸರ್ಪಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುವು.

ಇನ್ನು ತಕ್ಷಕಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ; ಕೇಳು. ಪುಚ್ಛಾಂಡಕ ಮಂಡಲಕ ಪಿಂಡಸೇಕ್ತ್ರ ರಭೇಣಕ ಉಚ್ಛಿಶ ಶರಭ ಭಂಗ ಬಿಲ್ವತೇಜ ವಿರೋಹಣ ಶಿಲಿ ಶಲಕರ ಮೂಕ ಸುಕುಮಾರ

ಪ್ರವೇಶನ ಮುದ್ದರ ಶಿಶುರೋಮ ಸುರೋಮ ಮಹಾಹನು—ಎಂಬಿವು
 ಗಳು ತಕ್ಷಕನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವು ; ಇವೂ ಅಗ್ನಿಯಂ ಸೇರಿದುವು.

ಪಾರಾವತ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಪಾಂಡರ ಹರಣ ಕೃಶ ವಿಹಂಗ ಶರಭ
 ಮೋದ ಪ್ರವೇದ ಸಂಹತಾಪನ—ಎಂಬಿವುಗಳೂ ಐರಾವತಕುಲದಲ್ಲಿ
 ಹುಟ್ಟಿದುವು ; ಇವೂ ಅಗ್ನಿಯಂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುವು.

ಇನ್ನು ಕೌರವ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಕೇಳು ;
 ಹೇಳುವೆನು:—ಎರಕ ಕುಂಡಲ ವೇಣಿ ವೇಣೀಸ್ಕಂಧ ಕುಮಾರಕ ಬಾಹುಕ
 ಶೃಂಗಬೇರ ಧೂತಕ ಪ್ರಾತರಾತಕರು—ಎಂಬೀ ಸರ್ಪಗಳು ಕೌರವ್ಯ
 ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದುವು ; ಇವೂ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೈದಿದುವು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಯುವೇಗಗಳೂ ವಿಷೋಬ್ಬಣ
 ಗಳೂ ಆದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ; ಕೇಳು.

ಶಂಭಕಣ ಪಿರಶಕ ಕುತಾರಮುಖ ಸೇಚಕ ಪೂರ್ಣಾಂಗದ ಪೂರ್ಣ
 ಮುಖ ಪ್ರಪಾಪ ಶಕುನಿ ದಿ ಅವಿಹರ ಕಾಮರಕ ಸುಷೇಣ ಮಾನಸ
 ಅನ್ಯಯ ಅಪ್ಪಾವಕ ಕೋನುಲಕ ಶ್ವಸನ ಮಾನವೇಸಗ ಭೈರವ
 ಮುಣ್ಣವೇದಾಂಗ ಪಿಶಂಗ ಉವಸಾರಕ ಋಷಭ ವೇಗವಂತ ನಾಗ ಪಿಂಡಾ
 ರಕ ಮಹಾಹನು ರಕ್ತಾಂಗ ಸನಸಾರಂಗ ಸಮೃದ್ಧ ಪಟವಾಸಕ ವರಾ
 ಹಕ ವಿರಣಕ ಸುಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರವೇಗಕ ಪರಾಶರ ತರುಣಕ ಮಣಿಸ್ಕಂಧ
 ಆರುಣಿ—ಎಂಬಿವುಗಳೂ.

ಘನಕನೆ ! ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಗಳಾದ ಮುಖ್ಯಸರ್ಪಗಳನ್ನು ನಾನು
 ಹೇಳಿದೆನು. ಬಹುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞೆ
 ಲಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯಂ ಐದಿದ ಈಸರ್ಪಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟೋ !
 ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಣಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯವು. ಎರಡುತಲೆಯವು ಐದುತಲೆ
 ಯವು ಏಳುತಲೆಯವು ಹತ್ತು ತಲೆಯವು ನೂರುತಲೆಯವು ಪಲವುತಲೆಯವು
 ಆದ ಕಾಲಾಗ್ನಿಮವಾದ ವಿಪವುಳ್ಳ ಘೋರರೂಪಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳು
 ಸಾವಿರಾರು ಹುತಗಳಾದುವು. ಮಹಾಕಾಯವುಳ್ಳ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ
 ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳಂತೆ ಉನ್ನತಗಳಾದ ಗಾವುದದವಿಸ್ತಾರವೂ ಎರಡುಗಾವು

ದವವಿಸ್ತಾರವೂ ಉಳ್ಳ ಕಾಮರೂಪಗಳೂ ಕಾಮಬಲಗಳೂ ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿ ಸಮವಿಸಗಳೂ ಆದ ಅನೇಕಸರ್ಪಗಳು ಆಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ದಂಡದಿಂದ ಪರಿಹೀಡಿತಗಳಾಗಿ ದಗ್ಧಗಳಾದುವು.

ಎಲೆಶಾನಕನೆ ! ಆಸ್ತೀಕನದು ಇದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅಂತು ಇತರವರಗಳನ್ನು ಕುಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಮರೆನಾಜುತ್ತಿರುವ ಆಜನಮೇಜಯರಾಜನು ಇಂದ್ರಹಸ್ತದಿಂಚ್ಯುತನಾದ ಆತಕ್ಷಕನು ನಿಂತಿರುವುದಂ ಕಂಡು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದನು. ಪ್ರಜ್ವಲನಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಮವು ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಪೀಡಿತನಾದ ಆತಕ್ಷಕನು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

ಶಾನಕನು ಸಾತಿಯಂ ಕುರಿತು --ಎಲೆಸೂತಪುತ್ರನೆ ! ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಆಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಂತ್ರಗಳು ಆಗ ಮರೆತುಹೋದುವೋ ಏನೋ ; ಆದಕಾರಣ ಆತಕ್ಷಕನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ--ಎನಲು, ಸಾತಿ ಅವಕ್ಕೆ ಇಂತೆಂದನು:--

ಶಾನಕನೆ ! ಇಂದ್ರನ ಹಸ್ತದಿಂದಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಹೆದರಿದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿದ ಆತಕ್ಷಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಆಸ್ತೀಕನು "ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಮೂರಾ ವೃತ್ತಿನುಡಿದನು. ತಕ್ಷಕನು ತಪಿಸುವ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಭೂಮಿಗೂ ಅಂತರಿಕ ಕ್ಷ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಬಬ್ಬನು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಿಂತನು.

ಬಳಿಕ ರಾಜನು ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ-- ಈತನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ; ಈಕರ್ಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ. ಸರ್ಪಗಳು ನಿರಾಕುಲತೆಯಿಂದಿರಲಿ ; ಈ ಆಸ್ತೀಕನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ; ಸೂತನ ಆನುಡಿ ಈಡೇರಲಿ--ಎಂದನು.

ಬಳಿಕ ಸಂತೋಷದಿಂದಂಟಾದ ಕಲಕಲವು ಭೋರೆಂದುದು. ಆಸ್ತೀಕನಿಗೆ ಏರವು ಕುಡಲ್ಪಡಲು, ಆಜನಮೇಜಯರಾಜನ ಯಜ್ಞವೂ ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನೈದಿತು. ಜನಮೇಜಯನೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಋತ್ವಿಕ್ತುಗಳಿಗೂ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಹುವಾದ ಧನವಂ ಕೊಟ್ಟನು. ಯಾವನು, ಮುಂದೆ ಸರ್ಪಯಾಗವು ನಿಂತು ಹೋಗುವ ವಿಷ

ಯದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿಮಿತ್ತವಾಗುವನೆಂದು ಹೇಳಿದನೋ ಲೋಕಿ ತಾಕ್ಷ, ಸೂತ—ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಆಶಿಲ್ಪಿಗೆ ಬಹುವಾದ ಧನವನಿತ್ತನು. ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಆರಾಜನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಸನವಸನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಧನಗಳನ್ನೂ ಇತ್ತು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಬಳಕೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅನಭ್ಯಥಿಸ್ಸಾನವಂ ಮಾಡಿ, ಕೃತಕೃತ್ಯನೂ ಸಂತುಷ್ಟನೂ ಆದ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ಅಸ್ತೀಕನನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ—ಎಲೆಮಹಾತ್ಮನೆ ! ನಾನು ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಅಶ್ವಮೇಧಮಹಾಕ್ರತುವಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಸದಸ್ಯನಾಗಬೇಕು ; ಆಗ ಮತ್ತೆ ಬರಬೇಕು—ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಅಸ್ತೀಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಅಂತು ಅಸದೃಶವಾದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವಂ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸೋದರರ ಮಾವನನ್ನೂ ತಾಯನ್ನೂ ಸೇರಿ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟನನ್ನೂ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು.

ಮೋಹವರ್ಜಿತಗಳಾದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅಸ್ತೀಕನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಂ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವಂ ಕೇಳೆಂದು ನುಡಿದುವು. ಮತ್ತೆ—ಎಲೆ ಅಭಿಜ್ಞಾನೆ ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಿಯನಾದುದೇನಂ ಮಾಡೋಣ ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿರುವೆವು. ಎಲೆ ವತ್ಸ ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೇನು ? ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬೆಸಗೊಂಡುವು.

ಅವಕ್ಕೆ ಅಸ್ತೀಕನು—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಲಿ, ಇತರರಾಗಲಿ; ಯಾರು ಸಾಯಂಪ್ರಾತಸ್ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮರಾಗಿ ನನ್ನ ಈಧರ್ಮಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಠಿಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ದೇಸೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದಿರಲಿ—ಎನಲು, ಪ್ರಸನ್ನಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳೂ—ಎಲೆ ಭಾಗಿನೇಯನೆ ! ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವಾದ ಈ ವರವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡು ತಲೆವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸುವೆವು—ಎಂದು ನುಡಿದುವು.

“ ಅಸಿತಂ ಚಾರ್ತಮನ್ತಂ ಚ ಸುನೀಧಂ ಚಾಪಿ ಯಸ್ಮರೇತ್ |
 ದಿವಾ ವಾ ಯದಿ ವಾರಾತ್ರೈ ನಾಸ್ಯ ಸರ್ಪಭಯಂ ಭವೇತ್ ||
 ಯೋಜರತ್ಕಾರುಣಾ ಚಾತಃ ಜರತ್ಕಾರ್ ಮಹಾಯಶಾಃ |
 ಆಸ್ತೀಕಸ್ಯ ಸರ್ಪಸತ್ತೇ ವಃ ಪನ್ನಗಾಃ ಯೋಚ್ಯರಕ್ಷತ ||
 ತಂ ಸ್ಮರಂತಂ ಮಹಾಭಾಗಾ ನಮಾಂ ಹಿಂಸಿತುಮಹಫ |
 ಸರ್ಪಾಪಸರ್ಪ ಭದ್ರಂ ತೇ ಗಚ್ಛ ಸರ್ಪ ಮಹಾವಿಷ ||
 ಜನಮೇಜಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞಾನ್ತೇ ಆಸ್ತೀಕವಚನಂ ಸ್ಮರ |
 ಆಸ್ತೀಕಸ್ಯ ವಚಶ್ಚುತ್ವಾ ಯಸ್ಸರ್ಪೋ ನ ನಿವರ್ತತೇ |
 ಶತಧಾ ಭಿದ್ಯತೇ ಮೂರ್ಧಾ ಶಿಂಶವ್ಯಕ್ಸ್ ಫಲಂ ಯಥಾ || ”

(ಟೀ|| ಅಸಿತನನ್ನು ಆರ್ತಮಂತನನ್ನು ಸುನೀಧನನ್ನು ಹಗಲಲ್ಲಾಗಲಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವನು ಸ್ಮರಿಸುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಸರ್ಪಭಯವಿಲ್ಲ.

ಎಲೆ ಮಹಾಭಾಗಂಗಳಿರಾ ! ಮಹಾಯಶಸ್ಯಯಾದ ಯಾವನು ಜರತ್ಕಾರುನಿನಲ್ಲಿ ಜರತ್ಕಾರು ಏನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನೋ ಸರ್ಪಯಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಸರ್ಪಗಳಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನೋ ಆ ಆಸ್ತೀಕನಂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನಿವೃಹಿಸುವೆನು.

ಎಲೆ ಸರ್ಪವೆ ! ಕಡೆಸಾರು. ನನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ; ಯೋಗು. ಜನಮೇಜಯನ ಯಜ್ಞದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತೀಕನು ನುಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ನೆನೆ.

ಆಸ್ತೀಕನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಾವ ಸರ್ಪವು ಹಿಂತಿರುಗದೋ ಅದರ ಶಿರಸ್ಸು ಶಿಂಶವ್ಯಕ್ಸದ ಫಲದಂತೆ ನೂರುಹೋಳಾಗಿ ಹೋಗುವುದು)

ಇಂತೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಗಳಾದ ಸರ್ಪಶ್ರೇಷ್ಠಂಗಳಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆಸ್ತೀಕನು ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ಪ್ರೀತಿಯಂ ಪಡೆದು ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಮನವಂ ಮಾಡಿದನು.

ಸರ್ಪಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿ- ಆ ಸರ್ಪಗಳೊಡನೆ ಮೇಲಣಂತೆ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಬೀಡಿಗೆ ಹೋದನು.

ಧರ್ಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿದ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನಾದ ಆಸ್ತೀಕನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಸರ್ಪಯಾಗದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದು ಬಳಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲವಶನಾದನು.

ಎಲೆ ಶೌನಕನೆ ! ಯಾವುದರ ಕೀರ್ತನೆಂದಿಂ ಸರ್ವಭಯವುಂಟಾ
ಗವೋ ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸಿನಗೋಸ್ಕರ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ
ನಿರೂಪಿಸಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಾದ ಪ್ರಮುಖ ತನ್ನನ್ನು ಬೆಸಗೊಂಡ ಪ್ರತ್ಯ
ನಾದ ರುರುವಿಗೆ ಎಂತು ಹೇಳಿದನೋ, ನಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಕೇಳಿದನೋ
ಅತ್ತು ಅಭಿಜ್ಞನಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕನ ಶ್ರೀಯುತವಾದ ಆ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೊದ
ಲಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ನೀನು ತುಂಡುಭವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೆಸ
ಗೊಂಡುದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ಅರಿಂದಮನೆ ! ನಿನ್ನ ಮಹತ್ತರವಾದ
ಕುತೂಹಲವು ಹಿಂಗಲಿ.

ಧರ್ಮಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪುಣ್ಯವರ್ಧನವೂ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು
ಕೇಳಿದನು ಸಕಲಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವಂ
ಪಡೆವನು.

ಏಂತು ಭಾರತೋಪಾಖ್ಯಾನ ತರಂಗಿಯಲ್ಲಿ

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ತರಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಅವಿವರದ ಮೊದಲಿಂದ ತದಂತರ್ಗತವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವರ್ಧ ಕಡೆಯವರೆಗೆ

ನಿರೂಪಿತವಾದ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳಂ ಒಳಕೊಂಡಿಲ್ಲಗೆ

ಪ್ರಥಮಕಶ್ಲೋಕವಾದುದು.

|| ಮಂಗಳಮಸ್ತು ||

~ ~ ~ ~ ~

ಮಾಸಪುಸ್ತಕವಾದ ಭಕ್ತಿವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಈ ಗ್ರಂಥ
ಭಾಗವು ಮೊದಲಿಂದ ೯೬ ನೆಯ ಪುಟದವರೆಗೆ ಕೆ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರ ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ
೯೭ ನೆಯ ಪುಟದಿಂದ ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರುಸೀತಾ
ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

